

Univerza v Ljubljani
Filozofska fakulteta

Prispevki k didaktiki zgodovine

LETNIK XXI

1 / 2023

DIDA
ODOVINE • D
ELEK ZA ZGO
DEPARTMENT
ISTORY • DID

Letnik 21, številka 1

*Prispevki
k didaktiki zgodovine*

Vsi prispevki so avtorska dela in niso lektorirani.

ISSN: 1581-8721

*Oddelek za zgodovino
Filozofske fakultete*

Kazalo

<i>Predgovor</i>	4
KATJA ROZMAN: EKONOMSKI LIBERALIZEM	6
KLAVDIJA KELHER: EMANCIPACIJA ŽENSK NA SLOVENSKEM	46
URŠA DEŽMAN: METTERNICHOV ABSOLUTIZEM	76
LUCIJA BEC: SLOVENSKO NARODNO GIBANJE V PREDMARČNEM OBDOBJU	116
SARA MAROLT: URBANIZACIJA SLOVENSKEGA PROSTORA V 19. STOLETJU	153
NIK KRYŽANOWSKI: GOSPODARSTVO IN INDUSTRIJA OB KONCU 19. STOLETJA NA SLOVENSKEM	187
<i>Avtorji prispevkov</i>	243

Predgovor

V študijskem letu 2022/23 so študentje 2. letnika magistrskega pedagoškega (eno in dvopredmetnega) študijskega programa zgodovine pripravili učne priprave za srednje šole.

Tako so v pričujoči reviji objavljene učne priprave z vsemi prilogami, ki se lahko uporabljajo gimnazijah pri zgodovini.

Vse učne priprave se nanašajo na učbenik: Cvirn, J., Studen, A. (2010). Zgodovina 3. Učbenik za 3. letnik gimnazije. 1. izdaja. Ljubljana: DZS.

Učne priprave niso lektorirane.

Urednica: Danijela Trškan

UČNE PRIPRAVE

Univerza v Ljubljani

**FILOZOFSKA
FAKULTETA**

Oddelek za zgodovino

Didaktika zgodovine II

SEMINARSKA NALOGA

**UČNA PRIPRAVA:
EKONOMSKI LIBERALIZEM**

IME IN PRIIMEK: KATJA ROZMAN

DATUM: 19. 11. 2022

I. OSNOVNI PODATKI:

Šola:	Srednja šola	
Razred:	3. letnik gimnazije	
Datum:	15. 12. 2022	
Predmet:	Zgodovina	
Učna tema – širša tema iz učnega načrta	Blišč in beda industrijskega razvoja	
Učna enota – naslov učne ure:	Ekonomski liberalizem	
Učne oblike:	Frontalna učna oblika, individualna učna oblika, parna učna oblika.	
Učne metode:	Metoda razlage, metoda razgovora, metoda izkustvenega učenja, metoda demonstracije gibljivih slik, metoda dela z gibljivimi slikami, metoda dela s pisnimi viri, metoda besedne demonstracije, metoda slikovne demonstracije.	
Učne tehnike:	Rebus.	
Cilji iz učnega načrta:	<p>Dijaki /-nje:</p> <ul style="list-style-type: none"> ->ključne prelomnice iz gospodarske in družbene zgodovine 19. stoletja umestijo v ustrezen zgodovinski čas in prostor; - /.../ - oblikujejo svoje zaključke, mnenja, stališča, interpretacije; - /.../ - razvijajo sposobnost različnih oblik komunikacije, - razvijajo socialne spretnosti pri različnih oblikah sodelovalnega učenja.« (Učni načrt, 2008, str. 33) 	
Cilji učne ure oz. pričakovani učni dosežki	Izobraževalni učni cilji	<p><i>Ob koncu učne ure učenec zna:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>pojasniti razlike med merkantilističnim in fiziokratističnim gospodarskim sistemom;</i> - <i>navesti vzroke za uveljavitev ekonomskega liberalizma v 19. stoletju;</i> - <i>opisati obdobje razcveta ekonomskega liberalizma;</i> - <i>pojasniti, zakaj je prišlo do zatona ekonomskega liberalizma s poudarkom na zatonu v Habsburški monarhiji.</i>
	Funkcionalni učni cilji	<p><i>Ob koncu učne ure učenec zna:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>umestiti zgodovinske dogodke, pojave in procese v ustrezen zgodovinski čas;</i> - <i>oblikovati samostojne sklepe, mnenja in stališča;</i> - <i>svoja stališča argumentirati ustno in pisno v obliki pisma;</i> - <i>kazati socialne spretnosti pri delu v paru;</i> - <i>upoštevati navodila;</i> - <i>pozorno poslušati;</i> - <i>prepoznati ustrezne informacije pri delu s</i>

		<p><i>pisnimi viri;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>zapisati učno snov v zvezek.</i>
	Vzgojni učni cilji	<p><i>Ob koncu učne ure učenec zna:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>pokazati ustrezen odnos do preteklosti;</i> - <i>pokazati zanimanje za različne gospodarske sisteme.</i>
Učne etape:		<ol style="list-style-type: none"> 1. Uvajanje 2. Obravnava nove učne snovi 3. (Sprotno) ponavljanje 4. Preverjanje
Vsebinski poudarki:		<ol style="list-style-type: none"> 1. Od merkantilizma, fiziokratizma do ekonomskega liberalizma. 2. Ekonomski liberalizem v predmarčnem obdobju. 3. Razcvet in zaton ekonomskega liberalizma v 19. stoletju.
Učna sredstva:	Učila:	<ul style="list-style-type: none"> - PowerPoint predstavitev (z zapisom učne snovi) - Preverjalni list
	Učni pripomočki:	<ul style="list-style-type: none"> - LCD projektor, - računalnik, - platno.
Medpredmetne povezave z vsebinami:		<p>Slovenščina – branje različnih pisnih virov, odgovarjanje na vprašanja, ustrezno tvorjenje stavkov, jasno in slovnično pravilno izražanje mnenj in idej, reševanje nalog, zapisovanje snovi.</p> <p>Angleščina – ogled in razumevanje videa v angleškem jeziku.</p>
Novi pojmi s pojasnilom:		<p>Merkantilizem: gospodarski sistem, kjer je glavno bogastvo denar, temelj gospodarstva je trgovina, država pridobiva glavni vir dohodkov iz carin.</p> <p>Fiziokratizem: gospodarski sistem, kjer je temelj gospodarstva zemlja.</p> <p>Nevidna roka trga: metafora Adama Smitha, ki je z njo želel pojasniti, da konkurenca in lastni interes posameznika regulirata svoboden trg.</p> <p>Ekonomski liberalizem: gospodarski sistem, ki poudarja popolno svobodo trga.</p>
Viri in literatura za učno pripravo:	Učni načrt	<p><i>Učni načrt. Zgodovina. Gimnazija. Splošna gimnazija. (2008). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo:</i></p> <p>http://eportal.mss.edus.si/msswww/programi2016/programi/media/pdf/un_gimnazija/un_zgodovina_280_ur_gimn.pdf (19. 11. 2022).</p>
	Učna priprava	<p>Cvirn, J., Studen, A. (2010). Zgodovina 3. Učbenik za 3. letnik gimnazije. 1. izdaja. Ljubljana: DZS.</p> <p>Antoličič, G., Babič, D., Brodnik, V., Frantar, Š. (2020). Zgodovina 3: Dolgo 19. stoletje. Učbenik za zgodovina v 3. letniku gimnazij. 1. Izdaja. Ljubljana: mladinska knjiga.</p> <p>Vodopivec, P. (1999). »Velika gospodarska kriza 1873.« Prispevki za novejšo zgodovino, št. 2. URL: http://hdl.handle.net/11686/1904 (citirano: 19. 11. 2022).</p>

	<p>Crofton, I., (ur.) (2001). Družinska enciklopedija Guinness. 8. slovenska izdaja. Ljubljana: Slovenska knjiga.</p>
PowerPoint	<p><i>Drsnica 1:</i> <i>Ekonomski lonec.</i> https://www.merkur.si/specialna-posoda-wmf-ekonom-lonec-4-5-l-perfect-rds/ (dostop: 18. 11. 2022). <i>Skiro.</i> https://www.timebreak.eu/trgovina/sportna-oprema/skiroji-in-rolke/otroski-skiro/zlozljivi-skiro-za-odrasle (dostop: 18. 11. 2022).</p> <p><i>Drsnica 2:</i> <i>Zaliv.</i> https://sl.wikipedia.org/wiki/Mese%C4%8Dev_zaliv (dostop: 18. 11. 2022). <i>Berač.</i> https://publishwall.si/zarja23/post/303133/berac (dostop: 18. 11. 2022). <i>Lizika.</i> https://cukrcek.si/izdelek/sladkorna-lizika-240-g/ (dostop: 18. 11. 2022). <i>Zemlja.</i> https://www.24ur.com/ekskluziv/zanimivosti/zemlja-vse-temnejsa.html (dostop: 18. 11. 2022).</p> <p><i>Drsnica 5:</i> <i>Žarnica.</i> https://creazilla.com/nodes/33377-light-bulb-clipart (dostop: 18. 11. 2022).</p> <p><i>Drsnica 7:</i> <i>Denar.</i> https://slidesgo.com/theme/falling-money-background-animation#search-economy&position-1&results-259&rs=search (dostop: 18. 11. 2022).</p> <p><i>Drsnica 8:</i> <i>Polje.</i> https://www.fool.com/investing/stock-market/market-sectors/real-estate-investing/farm-investment/ (dostop: 18. 11. 2022).</p> <p><i>Drsnica 9:</i> <i>Adam Smith.</i> https://www.econlib.org/library/Enc/bios/Smith.html (dostop: 18. 11. 2022).</p> <p><i>Drsnica 10:</i> <i>Adam Smith's Invisible Hand Explained in one minute.</i> https://www.youtube.com/watch?v=vqK7LsWmWxI&ab_channel=TheSchoolofLife (dostop: 18. 11.</p>

2022).

Drsnica 11:

Roka. <https://creazilla.com/nodes/37007-hand-clipart> (dostop: 18. 11. 2022).

Drsnica 12:

Kmetija. <https://www.freepik.com/free-photos-vectors/farm-field> (dostop: 18. 11. 2022).

Trgovina. <https://www.vecteezy.com/vector-art/173097-free-vector-shopping-center-building> (dostop: 18. 11. 2022).

Drsnica 15:

Žito. <https://glasba-zate.eu/?p=2953> (dostop: 18. 11. 2022).

Drsnica 16:

Corn law petitions.

https://www.youtube.com/watch?v=2OKLs5bTiNU&t=21s&ab_channel=HistoryHub (dostop: 18. 11. 2022).

Drsnica 18:

Georg Friedrich List.

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/1/18/Friedrich_List_1838.jpg (dostop: 18. 11. 2022).

Drsnica 21:

Franc Jožef.

https://sl.wikisource.org/wiki/Franc_Jo%C5%BEef_I._Habsbur%C5%A1ko-Lotarin%C5%A1ki (dostop: 19. 11. 2022).

Drsnica 22:

Novice.

<https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-L5KU29VM/?euapi=1&sortDir=ASC&sort=date&pageSize=25&ftype=%c4%8dasopisje&fyear=1873&relation=Kmetijske+in+rokodelske+novice&query=%27rele%253dKmetijske%2bin%2brokodelske%2bnovic%40AND%40date%3d21.05.1873%40AND%40issue%3d21%27&page=1> (dostop: 19. 11. 2022).

Drsnica 23:

Novice.

<https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-L5KU29VM/?euapi=1&sortDir=ASC&sort=date&page>

[eSize=25&ftype=%c4%8dasopisje&fyear=1873&frelation=Kmetijske+in+rokodelske+novice&query=%27rele%253dKmetijske%2bin%2brokodelske%2bnovice%40AND%40date%3d21.05.1873%40AND%40issue%3d21%27&page=1](https://www.dz.sk/objava/1873-ekonomika-1873-1) (dostop: 19. 11. 2022).

Drsnica 24:
 Ekonomska kriza 1873.
https://en.wikipedia.org/wiki/Panic_of_1873
 (dostop: 19. 11. 2022).

II. POTEK UČNE URE

UVODNI DEL: UVAJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
5 minut	<i>Za začetek ure si bomo šli rebus. To je igra, kjer boste s pomočjo slik poskušali ugotoviti besedi. Geslo dobite tako, da združite črke besed, ki jih prikazujejo slike. Pri tem pazite, da črke, ki so prečrtane ne združujete zraven. Najprej bo na drsnici potrebno ugotoviti prvo besedo. Vsak bo individualno poskušal rešiti. Ko imate rešitev prosim dvignite roko. Nato pa bo na drugi drsnici predstavljena še druga beseda.</i>	Dijaki poslušajo navodila.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	
	Učitelj prikaže drsnico in počaka, da učenci rešijo rebus prve besede.	Dijaki rešujejo rebus.	Individualna učna oblika. Učna tehnika rebus.	PPT 1
	<i>Kakšna je rešitev?</i>	Dijaki odgovorijo: <i>ekonomski.</i>	Frontalna učna oblika. Metoda razgovora.	
	Učitelj prikaže naslednjo drsnico in počaka, da učenci rešijo rebus druge besede.	Dijaki rešujejo rebus.	Individualna učna oblika. Učna tehnika rebus.	PPT 2
	<i>Kakšna pa je rešitev drugega rebusa?</i>	Dijaki odgovorijo: <i>liberalizem.</i>	Frontalna učna oblika. Metoda razgovora.	

	<p><i>Kot ste ugotovili sta bili iskani besedi ekonomski liberalizem. To je tudi naslov današnje ure. Verjetno si ne predstavljate, kaj točno ta besedna zveza pomeni, ampak na koncu te učne ure boste razumeli. Poleg tega si bomo pogledali gospodarska sistema merkantilizem in fiziokratizem, nato si bomo pogledali ekonomski liberalizem v predmarčnem obdobju. Na koncu bomo spoznali še razcvet in zaton ekonomskega liberalizma v 19. stoletju.</i></p> <p><i>Prosim, da si naslov prepisete v zvezek. Kot vsako uro doslej, pričakujem, da si boste sproti delali zapiske, za pomoč so vam iztočnice na PowerPointu.</i></p>	Dijaki poslušajo.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	PPT 3 PPT 4
	Učitelj nadzoruje zapis.	Dijaki si v zvezek zapišejo naslov učne ure.	Individualna učna oblika.	
	<p><i>V tej učni uri se boste naučili:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>pojasniti razlike med merkantilističnim in fiziokratističnim gospodarskim sistemom;</i> - <i>navesti vzroke za uveljavitev ekonomskega liberalizma v 19. stoletju;</i> - <i>opisati obdobje razcveta ekonomskega liberalizma;</i> - <i>pojasniti, zakaj je prišlo do zatona ekonomskega liberalizma s poudarkom na zatonu v Habsburški monarhiji.</i> 	Dijaki poslušajo.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	PPT 5

GLAVNI DEL: OBRAVNAVANJE UČNE SNOVI / URJENJE IN SPROTNO PONAVLJANJE ALI SPROTNO PREVERJANJE

1. VSEBINSKI POUDAREK:	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
Od merkantilizma,	<i>Naslov prvega poudarka je Od merkantilizma, fiziokratizma do ekonomskega liberalizma.</i>	Dijaki poslušajo.	Frontalna učna oblika. Učna	PPT 6

fiziokratizma do ekonomskega liberalizma (15 minut)	<i>Ko smo obravnavali absolutizem, smo omenjali merkantilizem.</i>		metoda razlage.	
	<i>Se morda kdo spomni kakšen gospodarski sistem je to?</i>	Dijaki odgovorijo: <i>Gospodarski sistem, kjer so verjeli, da je edino bogastvo denar.</i>	Frontalna učna oblika. Učna metoda razgovora.	
	<i>Pri merkantilizmu, gospodarskem sistemu iz 18. stoletja, so res verjeli, da je edino bogastvo denar. Verjeli so, da je količina bogastva na svetu določena in morajo posamezne države poskrbeti, da njihovi državljani dobijo kar največji delež v svetovni trgovini.</i> <i>Izvir bogastva za države so bile visoke uvozne carine. Prizadevali so si, da se uvažajo surovine iz kolonij in drugih držav, iz države pa izvažajo izdelke, ki imajo višjo dodano vrednost. Uvoz izdelkov pa so z visokimi carinami preprečevali in so s tem zavarovali domače proizvajalce.</i> <i>Temelj gospodarstva je bila trgovina. Beseda merkantilizem prihaja iz latinske besede mercator, ki pomeni trgovec. Trgovino so spodbujali z izgradnjo cest in prekopov ter ustanavljanjem trgovinskih družb.</i> <i>Države so spodbujale domačo manufakturo. Manufakture so bili veliki obrati, ki so proizvajali izdelke za izvoz. Prednost so dajale proizvodnji za dvor, visoko plemstvo, duhovščino in bogato meščanstvo. Podeljevali pa so tudi monopolne privilegije.</i>	Dijaki poslušajo in si delajo zapiske.	Frontalna učna oblika. Učna metoda razlage.	PPT 7
	<i>Če ponovimo kar je bilo do sedaj povedano. Kaj so bile glavne značilnosti merkantilizma?</i>	Dijaki odgovorijo: <i>Denar je bil za njih glavno bogastvo. Države so uvajale visoke</i>	Frontalna učna oblika. Učne metoda razgovora.	

	<p><i>uvozne carine, da bi zavarovali domače proizvajalce. Temelj gospodarstva je bila trgovina. Države so spodbujale manufakture.</i></p>		
<p><i>Ta način je nekaj časa deloval, a vse več ljudi je v njem videlo preveč napak in so ga kritizirali. V Franciji na sredini 18.st. so bili eni izmed kritikov fiziokrati. To so bili ljudje, ki so spadali v krog privržencev kraljevega zdravnika Quesnaya.</i></p> <p><i>Trdili so, da je temelj gospodarstva zemlja in glavni vir davkov zemljiški davek, zato so ostale gospodarske panoge, kot so obrt in trgovina, v podrejenem položaju.</i></p> <p><i>Tako bi se bilo potrebno vrniti k vladavini fizisa oz. kmetijstva. Kmeta bi bilo potrebno osvoboditi. Prav tako so si prizadevali za odpravo gospodarskih privilegijev in carin ter za popolno liberalizacijo proizvodnje in trgovine.</i></p> <p><i>Liberalizem je torej gospodarska in politična miselnost, nastala v kapitalizmu, ki poudarja gospodarsko in politično svobodo.</i></p>	<p>Dijaki poslušajo in si zapisujejo snov v zvezke.</p>	<p>Frontalna učna oblika. Učna metoda razlage.</p>	<p>PPT 8</p>
<p><i>Kakšne so torej glavne razlike fiziokratizma v primerjavi z merkantilizmom?</i></p>	<p>Dijaki odgovorijo: <i>Za razliko od merkantilizma, kjer so mislili, da je glavna dobrina denar, je za fiziokratizem značilno mišljenje, da je to zemlja. Obrt in trgovina bi morali biti v podrejenem</i></p>	<p>Frontalna učna oblika. Učna metoda razgovora.</p>	

	<i>položaju.</i>		
<p><i>Koruptivni sistem monopolov in privilegijev, še posebej monopol trgovine s kolonijami, je kritiziral tudi Škotski filozof in ekonomist Adam Smith. Bil je utemeljitelj liberalizma, ki je nasprotoval tako merkantilizmu kot tudi fiziokratizmu.</i></p> <p><i>Trdil je, da blaginjo ustvarja delo vseh ljudi, in ne kopičenje denarnih zalog in spodbujanje zunanje trgovine, kot je zagovarjal merkantilizem, niti zemlja, kot je trdil fiziokratizem.</i></p> <p><i>Leta 1776 je izdal knjigo Bogastvo narodov, kjer si je prizadeval za ukinitvev omejitev, ki so ovirale gospodarsko dejavnost. Prizadeval si je tudi za ločitev gospodarstva od nadzora države. Izdelal pa je tudi metaforo nevidna roka trga.</i></p> <p><i>Sedaj si bomo ogledali video, kjer dobro poslušajte, da boste po videu lahko pojasnili, kaj je to nevidna roka trga.</i></p>	<p>Dijaki poslušajo in si zapisujejo v zvezke.</p>	<p>Frontalna učna oblika. Učna metoda razlage in metoda slikovne demonstracije</p>	<p>PPT 9</p>
<p>Učitelj predvaja video.</p>	<p>Učenci si ogledajo video.</p>	<p>Frontalna učna oblika. Metoda demonstracije gibljivih slik.</p>	<p>PPT 10.</p>
<p><i>Kaj je torej nevidna roka trga?</i></p>	<p>Dijaki odgovorijo: <i>To je metafora, ki pojasnjuje, da konkurenca in lastni interes posameznika regulirata svoboden trg.</i></p>	<p>Frontalna učna oblika. Učna metoda razgovora.</p>	<p>PPT 11</p>
<p><i>Sedaj se boste razdelili v pare. Predstavljali si boste, da ste ekonomski svetovalec enega od absolutističnih vladarjev, npr. Marije Terezije, ki se odloča kateri sistem imeti v državi – merkantilizem, fiziokratizem ali ekonomski</i></p>	<p>Dijaki poslušajo navodila.</p>	<p>Frontalna učna oblika. Učna metoda razlage.</p>	<p>PPT 12</p>

<p><i>liberalizem na idejah Adama Smitha. Vladarju boste v paru napisali pismo, kjer ji boste svetovali, kaj se vam, kot strokovnjakom, zdi boljša ideja za državo. Utemeljite, zakaj bi bil vaš predlog boljši od nasprotnih. Pri pisanju pisma bodite pozorni, da boste napisali tako kot se piše pismo, torej z datumom in krajem ter pozdravom. Na voljo boste imeli 5 minut časa.</i></p> <p><i>Da pa si boste lažje predstavljali bom sedaj prebrala primer pisma: »Dunaj, 1770. Velecenjena cesarica Marija Terezija!</i></p> <p><i>Temelj gospodarstva je zemlja. Denar izpuhti, zemlja pa ostane za vedno. Zato bi se morali vrniti k vladavini fizisa in osvoboditi kmeta. Da bi država dobila več denarja, bi bilo potrebno izvesti nekaj reform na področju kmetijstva. Poleg tega pa bi morali odpraviti gospodarske privilegije in carine.</i></p> <p><i>To so nasveti, ki sem se jih, kot strokovnjak na področju ekonomije, domislil. Verjamem, da bodo ti nasveti pomagali naši državi pri razvoju.</i></p> <p><i>Z najlepšimi pozdravi, Vaš vdani služabnik.«</i></p>			
<p>Nadzoruje, da dijaki res pišejo pisma in pomaga.</p>	<p>Dijaki v paru pišejo pismo.</p>	<p>Parna učna oblika.</p>	
<p><i>Sedaj je minil čas. Prosila bi eno izmed dvojic, ki se je odločila, da zagovarja merkantilizem, da prebere pismo. Nato pa bi prosila še eno od dvojic, ki si je izbrala zagovarjanje fiziokratizma, ter na koncu dvojico, ki je izbrala ideje Adama Smitha.</i></p>	<p>Dijaki poslušajo navodila.</p>	<p>Frontalna učna oblika. Učna metoda razlage.</p>	
<p>Učitelj določi, kdo bo prebral.</p>	<p>Določene dvojice preberejo pisma (glej rešitve</p>	<p>Frontalna učna oblika. Učna</p>	

		avtentične naloge).	metoda izkustvenega učenja.	
	<i>Razsvetljeni vladarji konec 18. stoletja so pod vplivom fiziokratskih idej začeli z razvojem agrarnega sektorja in spodbujali kmete v tržno gospodarstvo.</i>	Dijaki poslušajo.	Frontalna učna oblika. Učna metoda razlage.	PPT 13
	<i>Se morda kdo spomni agrarnih reform Marije Terezije in Jožefa II.?</i>	Dijaki odgovorijo: <i>Omejila sta tlako, z nevoljniškim patentom sta dala kmetom osebno svobodo, spodbujala ustanavljanje kmetijskih družb, ki so izdajale časopise za kmetovalce v domačih jeziki, gojenje novih kulturnih rastlin.</i>	Frontalna učna oblika. Učna metoda razgovora.	
	<i>Te agrarne reforme so bile pod vplivom fiziokratskih idej. Poleg tega pa so razsvetljeni absolutisti končali privilegije za uvoz in izvoz ter poenostavili ustanavljanje obrtnih in manufakturnih obratov. Ukinili so tudi notranje meje.</i> <i>V Franciji so leta 1791 ukinili cehe, kar se je pod Napoleonom preneslo v vse države in območja, ki jih je nadzoroval, tudi v Ilirske province.</i> <i>Ideje ekonomskega liberalizma je uveljavila prva industrijska revolucija s prizadevanji meščanstva po odpravi omejitev, ki so ovirale industrijski razvoj. Države so se v tem času trudile vzpostaviti enotni trg, kar je v Angliji uspelo že v 17. in 18. stoletju. Velika Britanija je bila industrijsko najbolj razvita država, zato se je ekonomski liberalizem uveljavil v največji meri s svobodnim trgov, na katerem so delovali zakon</i>	Dijaki poslušajo in si zapisujejo snov v zvezek.	Frontalna učna oblika. Učna metoda razlage.	

	<p><i>ponudbe in povpraševanja ter svobodna konkurenca in iniciativa v gospodarstvu.</i></p> <p><i>V času Napoleonskih vojn, je Napoleon sprožil celinsko blokado Veliki Britaniji. To je izzvalo gospodarsko vojno, katere posledica je bila konec ideje o svobodni trgovini.</i></p>			
	<p><i>Kaj je torej ekonomski liberalizem?</i></p> <p><i>Kdaj so se uveljavile ideje ekonomskega liberalizma?</i></p> <p><i>Zakaj je bilo temu tako?</i></p>	<p><i>Dijaki odgovorijo: Ekonomski liberalizem je gospodarska miselnost, ki poudarja gospodarsko svobodo.</i></p> <p><i>V času prve industrijske revolucije.</i></p> <p><i>Meščani so se trudili odpraviti omejitve, ki so ovirale industrijski razvoj.</i></p>	<p><i>Frontalna učna oblika. Učna metoda razgovora.</i></p>	

2. VSEBINSKI POUDAREK:	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
Ekonomski liberalizem v predmarčnem obdobju (8 minut)	<i>Naš naslednji podnaslov je ekonomski liberalizem v predmarčnem obdobju.</i>	Dijaki poslušajo in si zapisujejo snov.	Frontalna učna oblika. Učna metoda razlage.	PPT 14
	<i>Se kdo morda spomni, kdaj je bilo predmarčno obdobje?</i>	Dijaki odgovorijo: <i>To je obdobje po koncu Napoleonskih vojn leta 1815 do revolucij 1848.</i>	Frontalna učna oblika. Učna metoda razgovora.	
	<i>V Veliki Britaniji so leta 1815 uvedli žitni zakon, kjer je vlada uvedla zaščitne carine za uvoz žita. To so ekonomski liberalisti v 30-tih letih 19.st. zelo kritizirali. Eden glavnih kritikov je bil Richard Cobden, ki je skupaj s somišljenjaki leta 1839 ustanovil Anti-Corn League. Več pa si pogledjmo v videu. Pri ogledu bodite pozorni kakšni so bili razlogi tistih, ki so bili za žitni zakon in tistih, ki so bili proti zakonu. Razloge posameznih skupin zapišite v zvezke.</i>	Dijaki poslušajo in si v zvezek pišejo zapiske.	Frontalna učna oblika. Učna metoda razlage.	PPT 15.
	Učitelj nadzira, če si dijaki ogledujejo video.	Dijaki gledajo video in si zapišejo razloge.	Individualna učna oblika. (Metoda dela z gibljivimi slikami.)	PPT 16.
	<i>Kakšni so bili razlogi ribičev iz enega od otokov, da so bili proti zakonu?</i> <i>Kakšni pa so bili razlogi na peticiji, ki je bila za to, da se žitni zakon ohrani?</i>	Dijaki odgovorijo: <i>Ker na otoku ne morajo pridelati dovolj žita, ga morajo kupovati. Zaradi zakona ne smejo kupovati cenejšega žita iz tujine, ampak žito iz Velike Britanije, ki je dražje.</i> <i>Če bi se žitni zakon ukinil, bi lahko to vodilo, da bi Britanski</i>	Frontalna učna oblika. Učna metoda dela z gibljivimi slikami.	

		<i>kmetje propadli, saj bi vsi kupovali cenejše tuje žito.</i>		
	<p><i>Člani anti-corn league so bili mnenja, da bi z ukinitvijo žitnega zakona vsi pridobili. Če bi bile nižje cene žita, bi lahko bile nižje mezde delavcev, kar bi zmanjšalo stroške proizvodnje in s tem bi se povečala konkurenčnost angleškega gospodarstva na svetovnem trgu.</i></p> <p><i>S peticijami so dosegli, da so leta 1846 najprej znižali carine, nato pa jih ukinejo.</i></p> <p><i>So pa leta 1850 v Veliki Britaniji ukinili še zakon o plovbi, ki je prej onemogočal svoboden uvoz kolonialnega blaga.</i></p> <p><i>Drugje po Evropi je bila v tem času še bolj protekcionistična klima. Poskušali so zavarovati domače delo in kapital. So pa še vedno nadaljevali z vzpostavitvijo notranjega trga. Tako je Nemška zveza leta 1834 ustanovila Nemško carinsko zvezo.</i></p> <p><i>Nemško-ameriški ekonomist Georg Friedrich List je v tem času izpostavil negativne posledice svobodne trgovine za industrijsko manj razvite države. Trdil je, da bi popolnoma odprt trg za tuje proizvode zlomil domače proizvode.</i></p>	Dijaki poslušajo in si zapisujejo v zvezek.	Frontalna učna oblika. Učna metoda razlage.	PPT 17
	<p><i>Zakaj so bili nekateri proti žitnemu zakonu v Veliki Britaniji?</i></p> <p><i>Zakaj pa so nekateri po Evropi nasprotovali popolnoma odprtemu trgu?</i></p>	<p>Dijaki odgovorijo: <i>Mislili so, da bodo potem lahko uvažali cenejše žito, s katerim bi vsi pridobili.</i></p> <p><i>Mislili so, da bi s tem bili finančno prizadeti domači proizvajalci, saj bi ljudje raje kupovali cenejše tuje izdelke.</i></p>	Metoda razlage in slikovne demonstracije	PPT 18
			Frontalna učna oblika. Učna metoda razgovora.	

3. VSEBINSKI POUDAREK:	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
Razcvet in zaton ekonomskega liberalizma (6 minut)	<i>Sedaj prehajamo na tretji vsebinski poudarek današnje ure, ki je razcvet in zaton ekonomskega liberalizma. Lahko si tudi zapišete nov podnaslov.</i>	Učenci poslušajo in si pišejo zapiske.	Frontalna učna oblika. Učna metoda razlage.	PPT 19
	<i>Kaj je revolucija leta 1848 prinesla kmetom?</i>	Dijaki odgovorijo: <i>Odpravo fevdalizma.</i>	Frontalna učna oblika. Učna metoda razgovora.	
	<i>Kmetje so postali svobodni. Zahteve po ekonomskem liberalizmu so se iz Velike Britanije prenesla v Latinsko Ameriko, jug ZDA in druge Evropske države.</i> <i>50-ta in 60-ta leta 19.stoletja so bila leta sklepanja trgovskih pogodb s katerimi so ukinjali ali pa zniževali carine na izdelke. Anglija in Francija sta leta 1860 podpisali Cobdenov sporazum, po katerem je bilo med državama samo še 48 izdelkov ocarinjenih. Podoben sporazum sta leta 1862 podpisali še Nemška carinska zveza in Francija.</i>	Dijaki poslušajo in si zapisujejo snov v zvezke.	Frontalna učna oblika. Učna metoda razlage.	PPT 20
	<i>Se morda kdo spomni, kakšen politični sistem je bil v Habsburški monarhiji po letu 1848?</i>	Dijaki odgovorijo: <i>To je bil čas Bachovega absolutizma ali neoabsolutizma.</i>	Frontalna učna oblika. Učna metoda razgovora.	
	<i>Novi režim je v zameno za politično represijo poskušal potolažiti meščanstvo z napredkom v gospodarstvu. Odpravili so carinske meje proti Ogrski, zemljiška odveza je pospešila razvoj agrarnega sektorja, s trgovsko pogodbo z Nemčijo so znižali carine za veliko izdelkov. Leta 1859 so sprejeli obrtniški zakon, kjer so po celotni monarhiji ukinili cehe in omogočili lažjo ustanavljanje podjetij.</i>	Dijaki poslušajo in si zapisujejo v zvezke.	Frontalna učna oblika. Učna metoda razlage.	PPT 21
	<i>Sedaj potrebujem prostovoljca, ki bo prebral tale odstavek.</i>	Eden od dijakov se javi.	Frontalna učna oblika. Učna oblika	PPT 22

			razlage.	
	Učitelj posluša in poskrbi, da tudi vsi dijaki poslušajo.	Dijak prebere: „Omenili smo v zadnjem listu, da med denarne barantače na Dunajski borsi je vdarila strahovita finančna strela, ktera je na kant djala sto in sto taci ljudi, ki so si svoje žepe polnili od denarne igre na borsi, ti pa so za sabo potegnili toliko družin po več krajih, da se dandanes še ne ve, koliko nesreče bode iz vsega tega.“	Frontalna učna oblika. Učna metoda besedne demonstracije.	
	O čem citirano besedilo govori? Kaj pomeni beseda kant? Kakšne posledice je imel zlom Dunajske borze?	Dijaki odgovorijo: Finančni krizi, zlomu Dunajske borze. Da obubožaš, gospodarsko propadeš. Gospodarsko so propadli najprej tisti, ki so se ukvarjali z borzo, nato pa so kot posledica tega propadli še drugi.	Frontalna učna oblika. Učna metoda dela s pisnimi viri.	
	Sedaj potrebujemo še nekoga, ki bo prebral naslednji citat.	Dijaki poslušajo navodila in nekdo se javi za branje.	Frontalna učna oblika. Učna metoda razlage.	PPT 23
		Dijak prebere: „In tolika nesreča je maslo one hvalisane liberalne dobe, v	Frontalna učna oblika. Učna metoda besedne	

		<i>kateri gospodujejo nemški centralisti! “</i>	demonstrac ije.	
	<i>To je nadaljevanje članka iz prejšnje drsnice.</i>	Dijaki poslušajo.	Frontalna učna oblika. Učna metoda razlage.	
	<i>Koga avtor članka iz Kmetijskih in rokodelskih novic krivi za nastalo situacijo?</i>	Dijaki odgovorijo: <i>Liberaliste in nemške centraliste.</i>	Frontalna učna oblika. Učna metoda razgovora.	
	<i>Z gospodarsko krizo leta 1873 je bilo konec idej o ekonomskem liberalizmu. Kriza ni bila samo v Avstro-Ogrski, ampak tudi drugje po svetu. V razvitih državah so vse manj zaupali nevidni roki. Začeli so varovati domačo industrijo. Konec 70-tih let 19. stoletja se je vloga države v gospodarstvu močno okrepila. Spet so postavili visoke carine, podeljevali monopole, nastajali pa so tudi trusti in karteli.</i>	Dijaki poslušajo in si zapisujejo v zvezke.	Frontalna učna oblika. Učna metoda razlage.	PPT 24
	<i>Zakaj je torej prišlo do konca idej o ekonomskem liberalizmu?</i>	Dijaki odgovorijo: <i>V času ekonomske krize so ljudje vse manj zaupali nevidni roki in so za nastalo situacijo krivili liberalce.</i>	Frontalna učna oblika. Učna metoda razgovora.	

ZAKLJUČNI DEL: ZAKLJUČNO PONAVLJANJE ALI PREVERJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
(11 minut)	<i>Pred nami je še zadnji del učne ure, v katerem je na vrsti preverjanje znanja, ki ste ga danes pridobili.</i> <i>Razdelila vam bom preverjalne liste, ki vsebujejo 4 naloge. Na voljo imate 5 minut, da jih individualno rešite.</i>	Dijaki poslušajo navodila.	Frontalna učna oblika. Učna metoda razlage.	Preve rjalni list

Učitelj hodi po razredu in nadzoruje reševanje.	Dijaki rešujejo preverjalni list.	Individualna učna oblika.	Preverjalni list
<i>Sedaj je čas potekel. Preverili bomo rezultate. Kot lahko vidite, so naloge točkovane. Pri vsaki nalogi bom tudi povedala način točkovanja in si boste lahko sami točkovali. V primeru, da je vaš odgovor napačen, si zraven zapišite pravega.</i>	Dijaki poslušajo.	Frontalna učna oblika. Učna metoda razlage.	
Učitelj enega od dijakov prosi za rešitve prve naloge. Odgovore poslušaj in jih po potrebi popravi.	Eden od dijakov bere rešitve, drugi poslušajo in preverjajo svoje odgovore.	Frontalna učna oblika. Učna metoda razgovora.	PPT 25, Preverjalni list: rešitve
<i>Za vsako pravilno povezavo dobite pol točke. Skupaj do 3 točke.</i>	Dijaki poslušajo in točkujejo odgovore.	Frontalna učna oblika. Učna metoda razlage.	PPT 25, Preverjalni list
Učitelj enega od dijakov prosi za rešitve druge naloge. Odgovore poslušaj in jih po potrebi popravi.	Eden od dijakov bere rešitve, drugi poslušajo in preverjajo svoje odgovore.	Frontalna učna oblika. Učna metoda razgovora.	PPT 26, Preverjalni list
<i>Za vsak pravilno določen stavek z DA in NE je pol točke. Skupaj 2 točki. Za vsak pravilno popravljen stavek pol točke, skupaj 1 točka. Vse skupaj so pri tej nalogi možne 3 točke.</i>	Dijaki poslušajo in točkujejo odgovore.	Frontalna učna oblika. Učna metoda razlage.	PPT 26, Preverjalni list
Učitelj enega od dijakov prosi za rešitve tretje naloge. Odgovore poslušaj in jih po potrebi popravi.	Eden od dijakov bere rešitve, drugi poslušajo in preverjajo svoje odgovore.	Frontalna učna oblika. Učna metoda razgovora.	PPT 27, Preverjalni list
<i>Vsaka pravilno vstavljena beseda ali besedna zveza je vredna pol točke. Skupno 4 točke.</i>	Dijaki poslušajo in točkujejo odgovore.	Frontalna učna oblika. Učna metoda razlage.	PPT 27, Preverjalni list
Učitelj enega od dijakov prosi za rešitve četrte naloge. Odgovore poslušaj in jih po potrebi popravi.	Eden od dijakov bere rešitve, drugi poslušajo in preverjajo svoje odgovore.	Frontalna učna oblika. Učna metoda razgovora.	Preverjalni list
<i>Eno točko dobite, če omenite, da je leta 1873 prišlo do ekonomske krize.</i>	Dijaki poslušajo in točkujejo	Frontalna učna oblika.	PPT 28,

	<i>Eno točko pa, če omenite, da niso več zaupali načelom ekonomskega liberalizma.</i>	odgovore.	Učna metoda razlage.	Preverjalni list
	<i>Poglejmo, če mislite, da ste osvojili današnje cilje. Vsak naj pri sebi označi ali misli, da določen cilj zna. Če ste pravilno rešili prvo nalogo na preverjalnem listu, potem ste osvojili učni cilj pojasni razlike med merkantilističnim in fiziokratističnim gospodarskim sistemom. Če ste uspešno rešili drugo nalogo, potem ste usvojili drugi cilj današnje ure, ki je bil dijak zna navesti vzroke za uveljavitev ekonomskega liberalizma v 19. stoletja. Tretja naloga se nanaša na tretji učni cilj današnje ure in je dijak zna opisati obdobje razcveta ekonomskega liberalizma. Zadnja naloga pa se navezuje na učni cilj dijak zna pojasniti zakaj je prišlo do zatona ekonomskega liberalizma s poudarkom na zatonu v Habsburški monarhiji.</i>	Dijaki poslušajo navodila. Dijaki se pri sebi ocenijo in svoje odgovore zabeležijo v tabelo na preverjalnem listu.	Frontalna učna oblika. Učna metoda razlage.	PPT 29, Preverjalni listi
	<i>Je kdo pri samoocenjevanju ugotovil, da ima še kakšno težavo, ne razume snovi?</i> Če se ugotovi, da je še kakšna težava s snovjo, se to razjasni.	Dijaki, ki imajo še kakšno težavo, to izpostavijo.	Frontalna učna oblika. Učna metoda razgovora.	

III. SEZNAM PRILOG

PRILOGA 1 :	PowerPoint z zapisom snovi.
PRILOGA 2 :	Rešitve avtentične naloge.
PRILOGA 3 :	Preverjalni list
PRILOGA 4:	Rešitve preverjalnega lista

PRILOGA 1: PowerPoint z zapisom snovi

Drsnica 1:

~~LONEC~~

----- ~~RO~~

Drsnica 2:

~~ZA~~ _ _ ~~V~~

----- ~~č~~

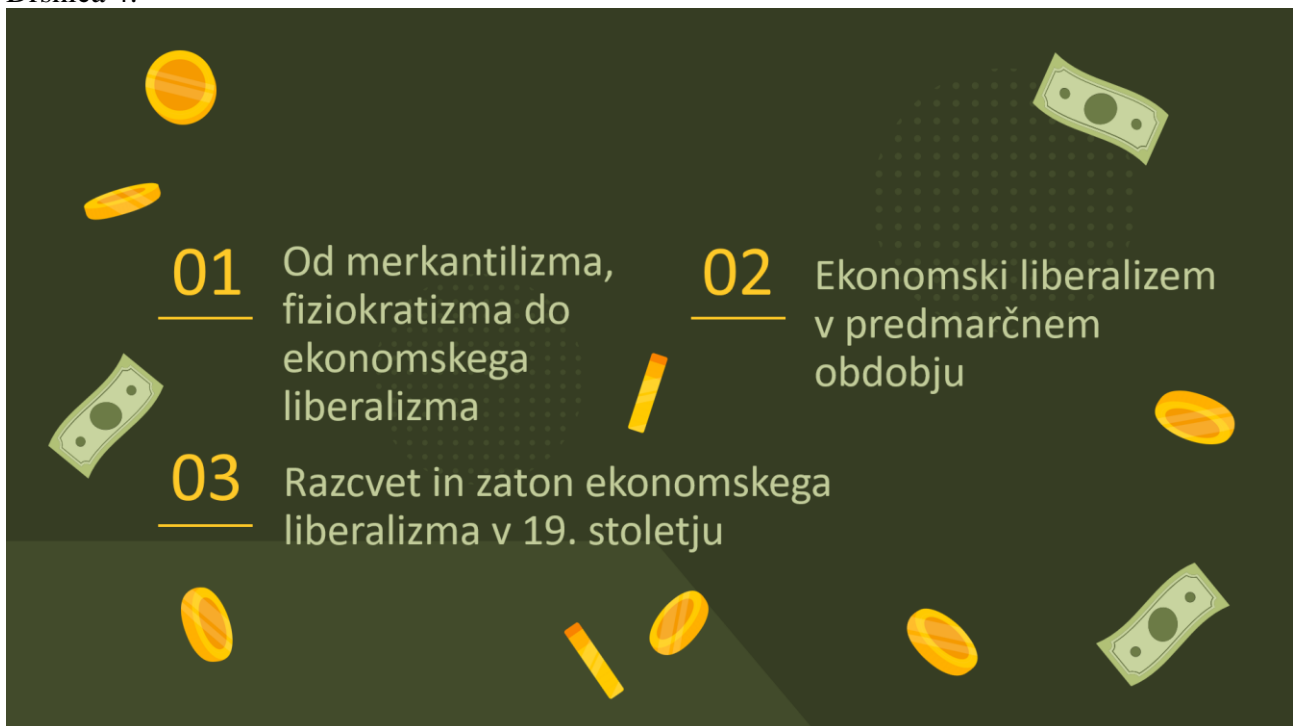
----- ~~IKA~~

~~Z~~ _ _ ~~LJA~~

Drsnica 3:

Drsnica 4:

Drsnica 5:

Na koncu ure boste znali:

- *pojasniti razlike med merkantilističnim in fiziokratističnim gospodarskim sistemom;*
- *navesti vzroke za uveljavitev ekonomskega liberalizma v 19. stoletju;*
- *opisati obdobje razcveta ekonomskega liberalizma;*
- *pojasniti zakaj je prišlo do zatona ekonomskega liberalizma s poudarkom na zatonu v Habsburški monarhiji.*

Drsnica 6:

01

OD MERKANTILIZMA,
FIZIOKRATIZMA DO
EKONOMSKEGA
LIBERALIZMA

Drsnica 7:

MERKANTILIZEM

- Edino bogastvo = denar.
- Izvoz > uvoz
- Visoke uvozne carine
- Temelj gospodarstva: trgovina, industrija za dvor
- Monopolni privilegiji

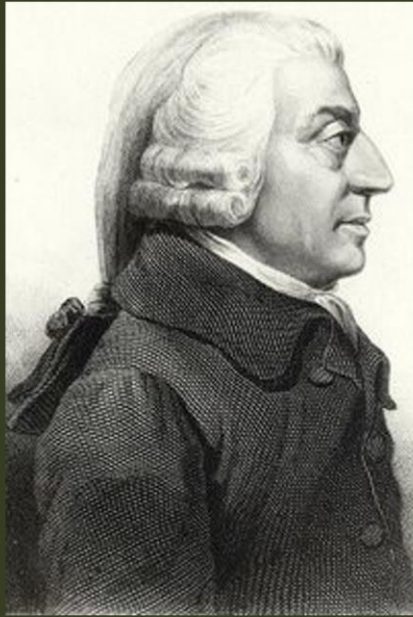
Drsnica 8:

FIZIOKRATIZEM

- Quesnay
- Kritika merkantilizma
- Temelj gospodarstva: zemlja.
- Fizis = kmetijstvo
- Odprava privilegijev in carin

Drsnica 9:

Adam Smith in ekonomski liberalizem

- Oče ekonomije
- 1776 Bogastvo narodov
- Gospodarstvo brez nadzora države
- Nevidna roka trga

Drsnica 10:

 Adam Smith's* Invisible Hand Explained in One Minute: Definition, Theory & Controversies Deli

Thanks for giving me this much credit but I've only used the term "invisible hand" three times!

Glejte tukaj: [es.com](#)

Drsnica 11:

Drsnica 12:

Drsnica 13:

ČAS RAZSVETLJENIH VLADARJEV

Vpliv fiziokratov
Agrarne reforme.

Enoten in svoboden trg

Napoleon
Konec ideje o svobodni trgovini.

The infographic features a dark green background with scattered icons of banknotes and coins. It is divided into three sections by horizontal lines. The first section is titled 'Vpliv fiziokratov' with a subtext 'Agrarne reforme.' and an icon of a plant growing from a stack of coins. The second section is titled 'Enoten in svoboden trg' with an icon of a circular arrow. The third section is titled 'Napoleon' with a subtext 'Konec ideje o svobodni trgovini.' and an icon of a dollar sign and a coin. Navigation arrows are visible at the bottom right.

Drsnica 14:

02

**EKONOMSKI
LIBERALIZEM V
PREDMAČNEM OBDOBJU**

The infographic features a dark green background with scattered icons of banknotes and coins. The number '02' is prominently displayed at the top center, followed by the title 'EKONOMSKI LIBERALIZEM V PREDMAČNEM OBDOBJU' in large, bold, yellow capital letters.

Drsnica 15:

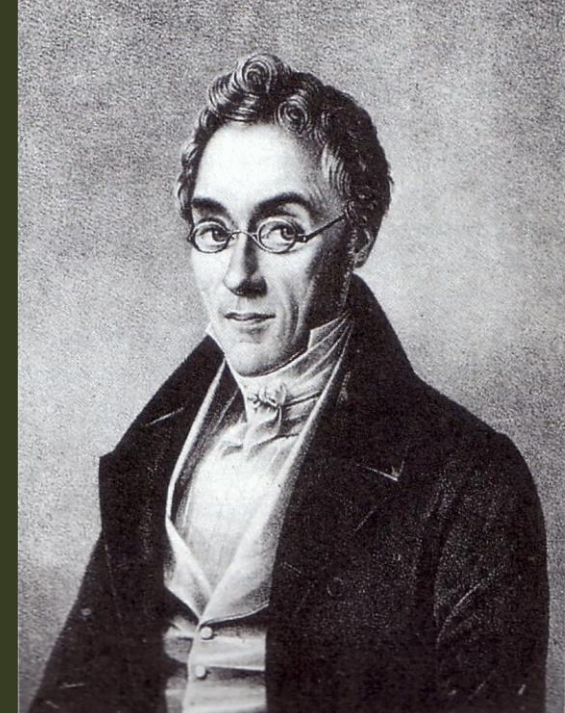
Drsnica 16:

Drsnica 17:

Drsnica 18:

- 1850 konec zakona o plovbi
- Protekcijem po Evropi
- 1834 Nemška carinska zveza
- Georg Friedrich List → negativne posledice svobodne trgovina za industrijsko manj razvite države

Drsnica 19:

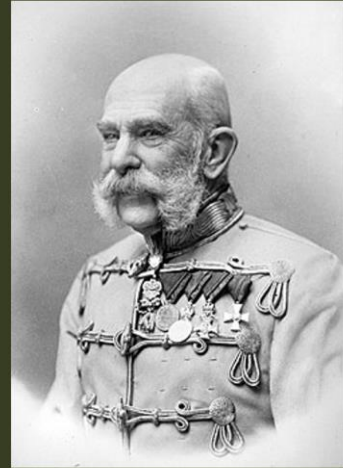

Drsnica 20:

HABSBURŠKA MONARHIJA

- Neoabsolutizem
- Odprava carinske meje z Ogrsko
- Trgovska pogodba z Nemčijo
- Obrtniški zakon

„Omenili smo v zadnjem listu, da med denarne barantače na Dunajski borsi je vdarila strahovita finančna strela, ktera je na kant djala sto in sto taci ljudi, ki so si svoje žepe polnili od denarne igre na borsi, ti pa so za sabo potegnili toliko družin po več krajih, da se dandanes še ne ve, koliko nesreče bode iz vsega tega.“

Novice, list 21, 21. maja 1873, str. 163

Finančne homatije na Dunajski borsi. *)

Omenili smo v zadnjem listu, da med denarne barantače na Dunajski borsi je vdarila strahovita finančna strela, ktera je na kant djala sto in sto taci ljudi, ki so si svoje žepe polnili od denarne igre na borsi, ti pa so za sabo potegnili toliko družin po več krajih, da se dandanes še ne vé, koliko nesreče bode iz vsega tega. Na kant je prišlo mnogo velic in bogatih špe-

Drsnica 23:

„In tolika nesreča je maslo one hvalisane liberalne dobe, v kateri gospodujejo nemški centralisti!“

Novice, list 21, 21. maja 1873, str. 163

In tolika nesreča je maslo one hvalisane liberalne dôle, v kateri gospodujejo nemški centralisti! Naj tajiio to, če morejo, zdaj oni čas-

Drsnica 24:

Gospodarska kriza leta 1873

- Konec idej o ekonomskem liberalizmu
- Varovanje domače industrije
- Visoke carine
- Večja vloga države v gospodarstvu.

Drsnica 25:

A) Merkantilizem	<u>B</u> Temelj gospodarstva je zemlja.
B) Fiziokratizem	<u>A</u> Temelj gospodarstva je trgovina.
	<u>A</u> Visoke uvozne carine in podeljevanje monopolov
	<u>B</u> Odprava gospodarskih privilegijev in carin.
	<u>B</u> Odprava osebne odvisnosti.
	<u>A</u> Manufakturna proizvodnja

Drsnica 26:

- NE Oče ekonomskega liberalizma je ~~Georg Friedrich List~~ **ADAM SMITH**.
- DA Industrijska revolucija je spodbudila uveljavitev ideje o ekonomskem liberalizmu.
- DA Gospodarski sistem ekonomski liberalizem je zahteval ukinitvev omejitev, ki so ovirale gospodarske dejavnosti.
- NE Nevidna roka trga pomeni, da država v ozadju nadzoruje gospodarstvo in cene.
- Nevidna roka trga je metafora ki pojasnjuje, da konkurenca in lastni interes posameznika regulirata svoboden trg.**

Drsnica 27:

Po revoluciji 1848, ko so povsod odpravili FEVDALIZEM (razen v Rusiji), je gospodarska politika večine evropskih držav bolj upoštevala temeljne zahteve EKONOMSKEGA LIBERALIZMA. Iz Velike Britanije, ki je z odpravo ŽITNIH zakonov in zakona o PLOVBI na široko odprla britanski trg tuji konkurenci, se je ideja svobodne trgovine prenesla v nekatere JUŽNOAMERIŠKE države, v južne države ZDA ter večino EVROPSKIH držav. V petdesetih in šestdesetih letih so evropske države med sabo sklepale TRGOVINSKE SPORAZUME, s katerimi so ukinjali ali zniževali carine na številne izdelke.

Drsnica 28:

Pojasni zakaj je prišlo do zatona ideje o ekonomskem liberalizmu v Avstro-Ogrski monarhiji.

Leta 1873 je prišlo do zloma Dunajske borze, kar je povzročilo ekonomsko krizo v državi. Ljudje so za nastalo situacijo krivili liberaliste. Vse manj so zaupali nevidni roki in vse bolj so varovali domačo industrijo

Na koncu ure znam:

	ZNAM	NE ZNAM ŠE
<i>pojasniti razlike med merkantilističnim in fiziokratističnim gospodarskim sistemom;</i>		
<i>navesti vzroke za uveljavitev ekonomskega liberalizma v 19. stoletju;</i>		
<i>opisati obdobje razcveta ekonomskega liberalizma;</i>		
<i>pojasniti zakaj je prišlo do zatona ekonomskega liberalizma s poudarkom na zatonu v Habsburški monarhiji.</i>		

PRILOGA 2: Rešitve avtentične naloge

A) Primer avtentične naloge, ki zagovarja merkantilizem.

Dunaj, 1770

Spoštovana vladarica Marija Terezija!

Po tehtnem premisleku in preučitvi literature, sem na podlagi lastnega strokovnega znanja ugotovil, da bi kot gospodarski sistem bilo bolje, če bi imeli merkantilizem. Izdelki, ki jih proizvedemo v državi, so zaradi večjih stroškov surovin in manjše količine izdelave, dražji od tujih. Če bi odpravili carine, bi naš trg preplavili cenejši izdelki iz tujine in domači proizvajalci bi prodali manj izdelkov. To bi privedlo do odpuščanj in domače gospodarstvo bi se lahko sesulo. Tako če zavarujemo meje z visokimi uvoznimi carinami, lahko zaščitimo domače proizvode. Monopolni privilegiji omogočajo državi, da nadzoruje proizvodnjo in trgovino. Lahko jih podeljujemo tistim, ki so vredni zaupanja in vemo, da bodo dobro opravili.

Z najlepšimi pozdravi,
Vaš vdani služabnik.

B) Primer avtentične naloge, ki zagovarja fiziokratizem.

Dunaj, 1770

Velecenjena cesarica Marija Terezija!

Temelj gospodarstva je zemlja. Denar izpuhti, zemlja pa ostane za vedno. Zato bi se morali vrniti k vladavini fizisa in osvoboditi kmeta. Da bi država dobila več denarja, bi bilo potrebno izvesti nekaj reform na področju kmetijstva. Poleg tega pa bi morali odpraviti gospodarske privilegije in carine.

To so nasveti, ki sem se jih, kot strokovnjak na področju ekonomije, domislil. Verjamem, da bodo ti nasveti pomagali naši državi pri razvoju.

Z najlepšimi pozdravi,
Vaš vdani služabnik.

C) Primer avtentična naloge, ki zagovarja ekonomski liberalizem z idejami Adama Smitha

Dunaj, 1770

Spoštovani vladar!

Kot je rekel spoštovani ekonomist Adam Smith, bi trg morala voditi nevidna roka. Država ne bi smela imeti več nadzora nad gospodarstvom, ampak bi tega morala voditi konkurenčnost in osebni interesi. S tem bi gospodarstvo postalo bolj konkurenčno tujini. Morali bi tudi ukiniti carine, da bi ljudje lahko izbrali najnižje izdelke ne glede na poreklo. S tem bi zmanjšali življenjske stroške. Prav tako bi bilo potrebno odpraviti gospodarske privilegije, saj bi s tem lahko dosegli, da se res najboljši ukvarjajo z določeno dejavnostjo in se ne gleda na stan.

S spoštovanjem,
Vaš vdani služabnik

PRILOGA 3: Preverjalni list

EKONOMSKI LIBERALIZEM

IME IN PRIIMEK: _____

zgodovina

DATUM: _____

PREDMET:

Št. doseženih točk:

1. Poveži značilnosti s pravilnim gospodarskim sistemom tako, da pred značilnost napišeš črki, ki je pred gospodarskim sistemom.

A) Merkantilizem

B) Fiziokratizem

____ Temelj gospodarstva je zemlja.

____ Temelj gospodarstva je trgovina.

____ Visoke uvozne carine in podeljevanje monopolov

____ Odprava gospodarskih privilegijev in carin.

____ Odprava osebne odvisnosti.

____ Manufakturna proizvodnja

____/3

2. Če je trditev pravilna pred trditev zapiši DA, če pa je trditev napačna pred trditev zapiši NE. Napačne trditve popravi na črto pod trditvijo.

____ Oče ekonomskega liberalizma je Georg Friedrich List.

____ Industrijska revolucija je spodbudila uveljavitev ideje o ekonomskem liberalizmu.

____ Gospodarski sistem ekonomski liberalizem je zahteval ukinitvev omejitev, ki so ovirale gospodarske dejavnosti.

____ Nevidna roka trga pomeni, da država v ozadju nadzoruje gospodarstvo in cene.

____/3

3. Na črte dopiši manjkajoče besede.

Po revoluciji 1848, ko so povsod odpravili _____ (razen v Rusiji), je gospodarska politika večine evropskih držav bolj upoštevala temeljne zahteve _____. Iz Velike Britanije, ki je z odpravo _____ zakonov in zakona o _____ na široko odprla britanski trg tuji konkurenci, se je ideja svobodne trgovine prenesla v nekatere _____ države, v južne države _____ ter večino _____ držav. V petdesetih in šestdesetih letih so evropske države med sabo sklepale _____, s katerimi so ukinjali ali zniževali carine na številne izdelke. _____/4

4. Pojasni zakaj je prišlo do zatona ideje o ekonomskem liberalizmu v Avstro-Ogrski monarhiji.

____/2

NA KONCU URE ZNAM:	ZNAM	NE ZNAM ŠE
<i>pojasniti razlike med merkantilističnim in fiziokratističnim gospodarskim sistemom;</i>		
<i>navesti vzroke za uveljavitev ekonomskega liberalizma v 19. stoletju;</i>		
<i>opisati obdobje razcveta ekonomskega liberalizma;</i>		
<i>pojasniti zakaj je prišlo do zatona ekonomskega liberalizma s poudarkom na zatonu v Habsburški monarhiji.</i>		

PRILOGA 4: Rešitve preverjalnega lista.

EKONOMSKI LIBERALIZEM

IME IN PRIIMEK: _____
zgodovina
DATUM: _____

PREDMET:

Št. doseženih točk:

1. Poveži značilnosti s pravilnim gospodarskim sistemom tako, da pred značilnost napišeš črki, ki je pred gospodarskim sistemom.

- C) Merkantilizem   B   Temelj gospodarstva je zemlja.
D) Fiziokratizem   A   Temelj gospodarstva je trgovina.
     A   Visoke uvozne carine in podeljevanje monopolov
     B   Odprava gospodarskih privilegijev in carin.
     B   Odprava osebne odvisnosti.
     A   Manufakturna proizvodnja

____/3

Točkovanje: Za vsako pravilno povezavo je polovico točke.

2. Če je trditev pravilna pred trditev zapiši DA, če pa je trditev napačna pred trditev zapiši NE. Napačne trditve popravi na črto pod trditvijo.

  NE   Oče ekonomskega liberalizma je Georg Friedrich List.

           Oče ekonomskega liberalizma je Adam Smith. _____

  DA   Industrijska revolucija je spodbudila uveljavitev ideje o ekonomskem liberalizmu.

  DA   Gospodarski sistem ekonomski liberalizem je zahteval ukinitvev omejitev, ki so ovirale gospodarske dejavnosti.

  NE   Nevidna roka trga pomeni, da država v ozadju nadzoruje gospodarstvo in cene.

           Nevidna roka trga je metafora ki pojasnjuje, da konkurenca in lastni interes posameznika regulirata svoboden trg. _____

____/3

Točkovanje: Vsak pravilno določen stavek z DA ali NE prinese polovico točke, skupaj do 2 točki. Za vsak pravilno popravljen stavek polovico točke, skupaj do 1 točke. Celotna naloga prinese 3 točke.

3. Na črte dopiši manjkajoče besede.

Po revoluciji 1848, ko so povsod odpravili   FEVDALIZEM   (razen v Rusiji), je gospodarska politika večine evropskih držav bolj upoštevala temeljne zahteve   EKONOMSKEGA   LIBERALIZMA . Iz Velike Britanije, ki je z odpravo   ŽITNIH   zakonov in zakona o   PLOVBI   na široko odprla britanski trg tuji konkurenci, se je ideja svobodne trgovine prenesla v nekatere   JUŽNOAMERIŠKE   države, v južne države   ZDA   ter večino   EVROPSKIH   držav. V petdesetih in šestdesetih letih so evropske države med sabo sklepale   TRGOVINSKE   SPORAZUME , s katerimi so ukinjali ali zniževali carine na številne izdelke.

____/4

Točkovanje: Polovico točke za vsako pravilno dopolnjeno besedo/besedno zvezo. Skupaj do 4 točke.

4. Pojasni zakaj je prišlo do zatona ideje o ekonomskem liberalizmu v Avstro-Ogrski monarhiji.

_Leta 1873 je prišlo do zloma Dunajske borze, kar je povzročilo ekonomsko krizo v državi. Ljudje so za nastalo situacijo krivili liberaliste. Vse manj so zaupali nevidni roki in vse bolj so varovali domačo industrijo. _____ /2

Točkovanje: 1 točka, če dijak omeni ekonomsko krizo leta 1873 in 1 točko, če dijak omeni, da ljudje niso več zaupali načelom ekonomskih liberalistov.

Univerza v Ljubljani

**FILOZOFSKA
FAKULTETA**

Oddelek za zgodovino

Didaktika zgodovine II

SEMINARSKA NALOGA

UČNA PRIPRAVA:

Prizadevanja za emancipacijo žensk na Slovenskem

IME IN PRIIMEK: Klavdija Kelher

DATUM: 28. 11. 2022

I. OSNOVNI PODATKI:

Šola:	Srednja šola	
Razred:	3. letnik	
Datum:	8. 12. 2022	
Predmet:	Zgodovina	
Učna tema – širša tema iz učnega načrta	Vsakdanje življenje v 19. stoletju	
Učna enota – naslov učne ure:	Emancipacija žensk na Slovenskem	
Učne oblike:	Frontalna učna oblika Individualna učna oblika Skupinska učna oblika	
Učne metode:	Metoda razlage Metoda razgovora Metoda dela s pisnimi viri Metoda dela s slikovnimi viri Metoda slikovne demonstracije Metoda demonstracije gibljivih slik Metoda dela z gibljivimi slikami	
Učne tehnike:	Zapisovanje misli ali brainwriting.	
Cilji iz učnega načrta:	<p>Dijaki/-nje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - »analizirajo spremembe v družbenem življenju na Slovenskem in oblikujejo mnenje o pozitivnih in negativnih spremembah; - se vživijo v vlogo različnih družbenih slojev in presodijo vsesplošen razvoj s stališča različnih družbenih skupin /.../; - razvijajo pozitiven odnos do pomena spoštovanja človekovih pravic, enakosti in demokracije; - razvijajo pozitiven odnos do spoštovanja enakosti med spoloma.« <p>(Učni načrt, Zgodovina. Gimnazija. Splošna gimnazija. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo, 2008, str. 52, 35. http://eportal.mss.edus.si/msswww/programi2019/programi/media/pdf/un_gimnazija/un_zgodovina_280_ur_gimn.pdf (Dostop 28. 11. 2022).</p>	
Cilji učne ure oz. pričakovani učni dosežki	Izobraževalni učni cilji	<p><i>Ob koncu učne ure dijak/-inja zna:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - obrazložiti položaj ženske na Slovenskem v 19. stoletju; - ovrednotiti odnos moških do žensk; - pojasniti, kdaj se je na Slovenskem začela emancipacija in kaj jo je povzročilo; - pojasniti, kako je na emancipacijo vplivala prva svetovna vojna; - naštetih nekaj pomembnih ženskih iz 19. stoletja in navesti s čim so se ukvarjale; - obrazložiti, kakšno vlogo so imela ženska društva; - aktualizirati položaj žensk danes in navesti primer.
	Funkcionalni	<i>Ob koncu učne ure dijak/dijakinja zna:</i>

	učni cilji	<ul style="list-style-type: none"> - upoštevati navodila; - aktivno poslušati, opazovati in pisati; - razbrati sporočilo iz pisnega vira; - razbrati sporočilo iz slikovnega vira; - narediti avtentično nalogo; - rešiti različne naloge na preverjalnem listu.
	Vzgojni učni cilji	<p>Ob koncu učne ure dijak/-inja zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pokazati spoštovanje do preteklosti; - pokazati spoštovanje do sočloveka; - pokazati spoštovanje do enakosti med spoloma; - pokazati spoštovanje do človekovih pravic.
Učne etape:	Uvajanje Obravnavanje učne snovi Urjenje Preverjanje	
Vsebinski poudarki:	1. Položaj žensk na Slovenskem 2. Nove družbene spremembe – spremenjena vloga žensk 3. Časopisi in društva	
Učna sredstva:	Učila:	Učbenik (Cvirn, J., Studen, A. <i>Zgodovina 3. Učbenik za 3. letnik gimnazije</i> . 1. izdaja. Ljubljana: DZS, 2010, str. 244-246) PowerPoint predstavitev z zapisom učne snovi Učni list z avtentično nalogo Preverjalni list.
	Učni pripomočki:	Računalnik LCD projektor Projekcijsko platno
Medpredmetne povezave z vsebinami:	Slovenščina - dijaki govorijo v slovenskem jeziku, berejo in pišejo v slovenskem jeziku. Sociologija - dijaki spoznajo in razumejo pojem enakopravnosti med spoloma.	
Novi pojmi s pojasnilom:	<i>Emancipacija žensk</i> - prizadevanje žensk za pridobitev enakopravnega položaja v družbi	
Viri in literatura za učno pripravo:	Učni načrt	Učni načrt, <i>Zgodovina. Gimnazija. Splošna gimnazija</i> . Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo, 2008, str. 53, 35. http://eportal.mss.edus.si/msswww/programi2019/programi/media/pdf/un_gimnazija/un_zgodovina_280_ur_gimn.pdf (Dostop 28. 11. 2022)
	Učna priprava	Cvirn, J., Studen, A. <i>Zgodovina 3. Učbenik za 3. letnik gimnazije</i> . 1. izdaja. Ljubljana: DZS, 2010, str. 244-246. Brodnik, V. et. al. <i>Zgodovina 3: dolgo 19. stoletje. Učbenik za zgodovino v 3. letniku gimnazij</i> . Ljubljana: Mladinska knjiga, 2020, str. 286-289. Budna Kodrič, Nataša. »Žensko gibanje na slovenskem do druge svetovne vojne.« V: <i>Splošno</i>

	<p><i>žensko društvo 1901-1945</i>, ur. Nataša Budna Kodrič in Aleksandra Serše, 16–27. Ljubljana: Arhiv Republike Slovenije, 2003, str. 19-20.</p> <p>Fortunat, Damjana. »Slovensko splošno društvo v Ljubljani.« <i>Kronika</i>, 40/2 (1992), str. 98.</p> <p>Štih, P., Simoniti, V., in Vodopivec, P. (2008). <i>Slovenska zgodovina: družba - politika - kultura</i> (p. 574). Inštitut za novejšo zgodovino, 2008, str. 372-373. https://www.sistory.si/11686/902 (Dostop: 29. 11. 2022)</p>
PowerPoint	<p>Drsnica 1: Franja Tavčar, https://museums.eu/collection/object/257751/franja-tavcar?pUnitId=1340 (Dostop: 4. 12. 2022)</p> <p>Ženske in volitve, https://www.google.com/imgres?imgurl=http%3A%2F%2Fzgodovina.si%2Fwp-content%2Fuploads%2F2016%2F09%2Fvintage_woman_suffragette_poster_6_465_292_int-Medium.png&imgrefurl=http%3A%2F%2Fzgodovina.si%2Frazglednice-ki-opozarjajo-na-nevarnost-sufrazetk%2F&tbnid=XEtoJ97HyqohAM&vet=10C BYQxiAoB2oXChMI0KjGr5bg-wIVAAAAAB0AAAAAEB4..i&docid=XKej5INJoicP PM&w=1223&h=768&itg=1&q=supra%2FBEet ke&ved=0CBYQxiAoB2oXChMI0KjGr5bg-wIVAAAAAB0AAAAAEB4#imgrc=XEtoJ97HyqohA M&imgdii=ZyupUi6hhTZk7M (Dostop: 4. 12. 2022)</p> <p>Ženska, https://fran.si/iskanje?View=1&Query=%2FBEetnska (Dostop: 4. 12. 2022)</p> <p>Kveder, Zofka. »Emancipacija.« <i>Slovenka: glasilo slovenskega ženstva</i>, 3/5 (1901), 53.</p> <p>Drsnica 5: Cvirn, J., Studen, A. <i>Zgodovina 3. Učbenik za 3. letnik gimnazije</i>. 1. izdaja. Ljubljana: DZS, 2010, str. 244.</p> <p>Drsnica 6: Družina, https://sites.psu.edu/alexaparrish/2016/03/02/gender-portrayals-in-the-media-looking-at-women-in-history/ (Dostop: 4. 12. 2022)</p> <p>Drsnica 7: Karikatura, http://zgodovina.si/razglednice-ki-opozarjajo-na-nevarnost-sufrazetk/ (Dostop: 4. 12. 2022)</p> <p>Drsnica 9: Zofka Kveder, https://sl.wikipedia.org/wiki/Zofka_Kveder</p>

	<p>(Dostop: 4. 12. 2022) Luiza Pesjak, https://sl.wikipedia.org/wiki/Luiza_Pesjak (Dostop: 4. 12. 2022) Ivana Kobilica, https://www.nationalgeographic.si/ivana-kobilca/ (Dostop: 4. 12. 2022) Drsnica 10: https://365.rtv slo.si/arhiv/v-fokusu/174316246 (Dostop: 4. 12. 2022) Drsnica 11: Časopis Slovenka, https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:doc-RRL6KRNI (Dostop: 4. 12. 2022) Drsnica 13: Franja Tavčar, https://www.prostocasnik.si/dozivetje/franja-tavcar/ (Dostop: 4. 12. 2022) Drsnica 14: Angela Vode, https://sl.wikipedia.org/wiki/Angela_Vode (Dostop: 4. 12. 2022)</p>
Preverjalni list	<p>Cvirn, J., Studen, A. <i>Zgodovina 3. Učbenik za 3. letnik gimnazije</i>. 1. izdaja. Ljubljana: DZS, 2010, str. 244-246.</p> <p>Brodnik, V. et. al. <i>Zgodovina 3: dolgo 19. stoletje. Učbenik za zgodovino v 3. letniku gimnazij</i>. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2020, str. 286-289.</p> <p>Ženske v tovarni, https://www.striking-women.org/module/women-and-work/world-war-i-1914-1918 (Dostop: 4. 12. 2022)</p>
Učni list z avtentično nalogo	<p>Marica. »O ženskem vprašanji.« <i>Slovenka: glasilo slovenskega ženstva</i>, 2/3 (28. 1. 1899), str. 39.</p> <p>Kveder, Z. »Emancipacija.« <i>Slovenka: glasilo slovenskega ženstva</i>, 3/5 (1901), str. 53.</p> <p>Mahnič, A. <i>Rimski katolik</i>, 6/2 (1894), str. 59, 62.</p>
Videoposnetek	<p>https://365.rtv slo.si/arhiv/v-fokusu/174316246 (Dostop: 4. 12. 2022)</p>

II. POTEK UČNE URE

UVODNI DEL: UVAJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
5 minut	<p><i>Danes si bomo pogledali zanimivo tematiko. Kot veste imate na prosojnicah napisano snov, ki jo morate prepisati v vaše zvezke. Sicer pa si zapiske dopolnjujete z mojo razlago.</i></p> <p><i>Najprej vam bom na prosojnici prikazala nekaj slik, besed in zapisov. Vaša naloga pa je, da si ob tem, ko boste videli prikazano zapišete ideje o čem se bomo danes pogovarjali.</i></p>	Poslušajo.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	
	Slike, besede in vir pokažem eno za drugo.	Zapisuje si ideje.	Frontalna učna oblika. Metoda slikovne demonstracije. Zapisovanje misli ali brainwriting	Drsnica 1.
	<i>Prosim naj se nekdo javi in prebere kaj si je zapisal.</i>	Prebere in deli svoje ideje: <i>ženske, emancipacija, volilna pravica, gibanje žensk.. društva.</i>	Frontalna učna oblika. Metoda razgovora.	Drsnica 1.
	<i>Pravilno ste razmišljali tisti, ki ste napisali (povem, kar so napisali), namreč danes se bomo pogovarjali o Emancipaciji žensk na Slovenskem. Prosim, da zapisujete snov, ki je napisana na prosojnicah in sledite moji razlagi.</i>	Poslušajo.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	Drsnica 2.
	<p><i>Predvidevam, da boste na koncu ure boste znali:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>obrazložiti položaj ženske na Slovenskem v 19. stoletju</i> - <i>ovrednotiti odnos moških do žensk in emancipacije</i> - <i>pojasniti, kdaj se je na Slovenskem začela emancipacija in kaj jo je</i> 	Poslušajo.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	Drsnica 3, 4.

	<p><i>povzročilo</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>pojasniti, kako je na emancipacijo vplivala prva svetovna vojna</i> - <i>našteti nekaj pomembnih ženskih iz 19. stoletja in navesti, s čim so se ukvarjale</i> - <i>obrazložiti, kakšno vlogo so imela ženska društva</i> - <i>aktualizirati položaj žensk danes in navesti primer.</i> <p><i>Poglejmo si še današnje vsebinske poudarke, ki so:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> <i>1. Položaj žensk na Slovenskem</i> <i>2. Nove družbene spremembe – spremenjena vloga žensk</i> <i>3. Časopisi in društva</i> 			
--	---	--	--	--

GLAVNI DEL: OBRAVNAVANJE UČNE SNOVI / URJENJE IN SPROTNO PONAVLJANJE ALI SPROTNO PREVERJANJE

1. VSEBINSKI POUDAREK:	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
Položaj žensk na Slovenskem 6 minut	<i>Prosim, da nekdo na glas prebere naslednji pisni viri.</i>	Nekdo se javi in prebere.	Frontalna učna oblika. Metoda besedne demonstracije.	Drsni ca 5.
	<i>Kdo je avtor članka?</i> <i>O kom je pisal Mahnič?</i> <i>Kje je morala biti ženska po mnenju Mahinča?</i> <i>Kaj jo je oviralo pri javnem življenju? Kaj je napisal Mahnič?</i> <i>Ali je Mahnič priporočal, da se ženska v javnem življenju?</i>	Odgovoriyo: <i>Anton Mahnič.</i> <i>O ženski.</i> <i>Ženska mora biti doma. V krogu družine.</i> <i>Materinstvo.</i> <i>Ne.</i>	Frontalna učna oblika. Metoda dela s pisnimi viri.	Drsni ca 5.
	<i>V meščanski družbi je bila izražena delitev po spolu. Veljalo je, da biološka različnost med moškimi in</i>	Poslušajo.	Frontalna učna oblika. Metoda	Drsni ca 6.

<p><i>žensko povzročča neizogibno naravno in s tem tudi »razumno« nasprotje v vseh dimenzijah življena. Moški naj bi bil zaradi svoje značilne aktivnosti in racionalnosti primeren za delovanje v javni, družbeni sferi. Ženska pa naj bi bila izključena iz javnosti in primerna samo za domače, zasebno okolje gospodinjstva, saj je bila že od nekdaj pasivna in »čustvena«.</i></p> <p><i>Če pogledate sliko na prosojnici. Kaj menite kakšne vloge je imela ženska? Poslušam.</i></p> <p><i>Pravilno ste našteali vloge. Ženska je imela znotraj družine osrednjo vlogo. In je tako prevzela tri glavne vloge, bila je žena, mama in gospodinja.</i></p>	<p>Odgovorijo: <i>žena, mama, gospodinja, učiteljica, služkinja, varuška.</i></p>	<p>razlage.</p> <p>Metoda dela s slikovnimi viri.</p>	
<p><i>Narava ženske je bila neskladna s politiko, zato jim je bil onemogočen vstop v politiko. Politika in javno življenje v 19. stoletju sta bila rezervirana za moške. Tudi splošni zakon o društvih, ki je izšel leta 1867 jim je preprečeval vstop v politični svet. Lahko pa so bile članice izobraževalnih in dobredelnih društev.</i></p> <p><i>Ženske so se borile za enakopravnost žensk na socialnem, kulturnem, in političnem področju. Konec 19. stoletja se je emancipacijsko gibanje žensk poleg volilne pravice zavzemalo tudi za višjo izobrazbo.</i></p> <p><i>Ali vsi veste kaj pomeni emancipacija? Poslušam.</i></p> <p><i>Tako nekako. Gre za prizadevanja žensk za pridobitev enakopravnega položaja v družbi.</i></p> <p><i>Lahko prepisete snov.</i></p> <p><i>Sedaj pa ustno ponovimo kakšen je bil položaj žensk na Slovenskem in</i></p>	<p>Poslušajo.</p> <p>Odgovorijo: <i>Gibanje žensk za enakopravnost.</i></p> <p>Prepišejo snov.</p> <p>Odgovori: <i>Izražena je bila</i></p>	<p>Frontalna učna oblika. Metoda razlage.</p> <p>Metoda razgovora.</p> <p>Indiv. učna oblika.</p> <p>Frontalna učna oblika.</p>	<p>Drsnica 7.</p>

	<p><i>kakšen je bil odnos moških do njih. Se kdo javi? Če se nihče ne javi, sama pokličem dijaka.</i></p>	<p><i>delitev po spolu. Ženske so morale biti doma v krogu družine. Tako so prevzele tri glaven vloge: žena, mama in gospodinja. Niso smele biti v javnem življenju. Moški so menili, da morajo biti doma in skrbeti za družino. Niso imele volilne pravice in pravice do izobrazbe.</i></p>	<p>Metoda razgovora.</p>	
--	---	--	--------------------------	--

2. VSEBINSKI POUDAREK:	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
<p>Nove družbene spremembe - spremenjena vloga žensk 8 minut</p>	<p><i>Na voljo vam, dam minutko, da si najprej prepišete snov.</i></p> <p><i>Industrializacija in novi družbeni procesi (razmah liberalnih gibanj, manjši vpliv plemstva, razvoj šolstva) so vplivali na spreminjanje vloge žensk znotraj družbe in družin. Tradicionalnim vlogam žensk so se sedaj pridružile nove. To so bile: učiteljice, politične aktivistke, delavke v tovarnah, poštne uradnice, stenografke, telegrafistke, telefonistke, medicinske sestre. S tem so ženske našle zaposlitev izven družinskega okolja, kar je pripomoglo k njihovi ekonomski neodvisnosti. Nove razmere na univerzah so omogočile, da so ženske lahko študirale in se vpisovale na univerzitetni študij.</i></p>	<p>Prepišejo snov.</p> <p>Poslušajo.</p>	<p>Indiv. učna oblika.</p> <p>Frontalna učna oblika. Metoda razlage.</p>	<p>Drsnica 8.</p>
	<p><i>Ali prepoznate ženske na slikah?</i> Poslušam, spodbujam, dajem namige.</p>	<p>Odgovorijo: <i>Da. Ivana Kobilica</i></p>	<p>Frontalna učna oblika. Metoda dela s slikovnimi viri.</p>	<p>Drsnica 9.</p>
	<p><i>Tudi na kulturnem področju so se zgodile spremembe. Pred tem so se</i></p>	<p>Poslušajo.</p>	<p>Frontalna učna oblika.</p>	<p>Drsnica 9.</p>

<p>ženske udejstvovale predvsem kot igralke in pevke, z izobrazbo pa so nove kulturnice postajale tudi pesnice, pisateljice in slikarke. Prosim, da si imena in njihove poklice prepisete v zvezek.</p>		Metoda razlage.	
<p>Začelo se je obdobje vedno hitrejšje ženske emancipacije, ki je na Slovenskem svoj prvi vrhunec doživela prav v času prve svetovne vojne.</p>	Poslušajo.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	Drsni ca 10.
<p>Zakaj mislite, da je bil vrhunec emancipacije na Slovenskem ravno v tem času? Poslušam.</p>	Odgovorijo: Moških ni bilo. Ali so bili na fronti ali pa so umrli.	Metoda razgovora.	
<p>Tako je. Ženske so zaradi odhoda in pogosto tudi smrti mož prevzemale vlogo vodje družine. Kot takšne so se borile za državno podporo, urejale dom, nastopale kot dedinje in pospešeno vstopale tudi v tradicionalne moške poklice. Sedaj si bomo ogledali videoposnetek. Bodite pozorni katere poklice so morale opravljati ženske.</p>	Poslušajo.	Metoda razlage.	
<p>Predvajam videoposnetek.</p>	Gledajo videoposnetek.	Metoda demonstracije gibljivih slik.	
<p>Povejte, kakšne poklice so morale opravljati ženske v 1. sv. vojni? Poslušam, dajem namige.</p>	Odgovorijo: Prevoznice premoga, prevoznice tramvajev, sprevodnice, težka industrija, vojaška industrija.	Metoda dela z gib. slikami	
<p>Res je, vendar so se s koncem vojne zaradi vrnitve moških, mnoge družbene navade vrnil v stare tirnice, kljub temu se je ženska emancipacija nadaljevala.</p>	Poslušajo.	Metoda razlage.	
<p>Sedaj si prosim prepisite snov v</p>	Prepišejo snov.	Indiv. učna oblika.	

	<p>zvezke.</p> <p><i>Da ponovimo. Kateri razlogi so vplivali na spremembo položaja žensk?</i></p> <p><i>Kdo so bil najbolj znamenite predstavnice?</i></p> <p><i>Kdaj je emancipacija žensk dosegla vrhunec na Slovenskem in zakaj?</i></p> <p><i>Sama določim dijake, ki bodo odgovorili na vprašanja.</i></p>	<p><i>Odgovorijo na vprašanja.</i></p> <p><i>Industrializacija in družbeni procesi, novi poklici, ekonomska neodvisnost, možnost izobrazbe. Zofka Kveder (pisateljica), Luiza Pesjak (pesnica) in Ivana Kobilica (slikarka).</i></p> <p><i>V času 1. svetovne vojne, moških ni bilo, ženske so prevzele osrednjo vlogo v družini, postale so samostojne, vstopale v tradicionalno moške poklice.</i></p>	<p>Metoda razgovora.</p>	
--	---	--	--------------------------	--

3. VSEBINSKI POUDAREK:	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
Časopisi in društva (17 minut)	<p><i>Emancipacija žensk je pripeljala do ustanavljanja ženskih društev in časopisov. Časopis Slovenka je leta 1897 je začela izhajati v Trstu. Poleg tradicionalnih pogledov na ženske materinske, gospodinjske in narodne naloge je časopis s svojimi članki in nazori izzival v tedanjem slovenskem prostoru prevladujočo konservativno in klerikalno mnenje o ženskah kot materah in gospodinjah.</i></p>	Poslušajo	Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	Drsni ca 11.
	<p><i>Leta 1898 je bilo ustanovljeno Društvo slovenskih učiteljic. To društvo je imelo pomembno vlogo za žensko gibanje vse do druge svetovne vojne. Članice so zahtevale odpravo materialnega in idejnega neenakega obravnavanja, zapostavljanja in</i></p>	Poslušajo.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	Drsni ca 12.

<i>diskriminacije žensk. Od 1911 so se bojevale proti obveznemu »celibatu« za učiteljice, ki je bil odpravljen leta 1939.</i>			
<i>Ali kdo ve o kakšnem celibatu govorimo? Oziroma kakšen so morale biti ženske, da so lahko postale učiteljice?</i> Poslušam, usmerjam z namigi.	Odgovorijo: <i>čiste oziroma nedolžne, samske oziroma neporočene in brez otrok.</i>	Frontalna učna oblika. Metoda razgovora.	Drsni ca 12.
<i>Ali prepoznate osebo na sliki? Pokazala sem vam jo na začetku učne ure. Gre za ženo pomembnega moža v tedanji Ljubljani.</i>	Odgovorijo: <i>Franja Tavčar</i>	Frontalna učna oblika. Metoda dela s slikovnimi viri.	Drsni ca 13
<i>Franja Tavčar je bila žena Ivana Tavčarja in predsednica Splošnega slovenskega ženskega društva, ki je bilo ustanovljeno leta 1901. Društvo je bilo namenjeno vsem Slovenkam, ne glede na stan ali poklic. Temeljni cilj je bilo dvigniti izobrazbo članic ter vzpodbujati izobraževanje revnih in nadarjenih deklic. Prizadevalo si je tudi za zaščito nezakonskih mater in otrok, ločenih in vdov, mater in samskih žensk. Izvajalo je predavanja, shode, izobraževanja, Ukinjeno je bilo leta 1945.</i>	Poslušajo.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	Drsni ca 13.
<i>Zadnje društvo, ki ga bomo omenili je Ženski pokret, ki je bilo bolj socialistično in feministično usmerjeno. Ustanovljeno je bilo leta 1926. Ena izmed vodilnih osebnosti društva pa je bila Angela Vode. Prirejalo je javna zborovanja in manifestacije. Leta 1933 je v Ljubljani priredil celo v zborovanje za legalizacijo splava (iz socialnih razlogov).</i>	Poslušajo.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	Drsni ca 14.
<i>Snov si sedaj prepisite v zvezek. Pokažem drsnice s snovjo.</i>	Prepišejo snov.	Indiv. učna oblika.	
<i>Torej katera ženska društva so bila ustanovljena na Slovenskem? In za kaj so se zavzemala?</i> Naključno izberem dijaka.	Odgovorijo: <i>Društvo slovenskih učiteljic (za enakopravnost, odpravo celibata), Splošno slovensko žensko</i>	Frontalna učna oblika. Metoda razgovora.	

	<i>društvo (izobrazba članih ter revnih, nadarjenih deklic), Ženski pokret (socialne, nacionalne in politične zahteve)</i>		
<i>Sedaj vas bom razdelila v štiri skupine, in sicer tako, da bosta dve skupini deklet in dve skupini fantov. Dekleta boste naštele razloge, zakaj ste za žensko emancipacijo, medtem ko boste fantje našteli razloge, zakaj ste proti emancipaciji ženk. Vsaka skupina naj določi tudi svojega predstavnika. Nato bomo izvedli diskusijo, kjer bo predstavnica oziroma predstavnik poročal o vaših idejah. V pomoč so vam spodnji viri. Upam, da so navodila jasna. Na voljo za pripravo imate 5 minut.</i>	Poslušajo navodila.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	Učni list z avtentično nalogo (Priloga 2).
<i>Razdelim jih v skupine in razdelim jim liste.</i>			
<i>Razdelim jih v skupine in razdelim jim liste. Krožim po razredu in spremljam sodelovanje in napredek pri dijakih</i>	Razdelijo se v skupine. Dijaki pišejo razloge in se med seboj pogovarjajo.	Skupinska učna oblika.	Učni list z avtentično nalogo.
<i>Čas se je iztekel. Prosim, da predstavniki pridejo pred tablo. Diskusijo bomo izvedli tako, da bo svoje razloge najprej povedala 1. predstavnica deklet, sledil bo 1. predstavnik fantov nato bo na vrsti 2. predstavnica deklet in na koncu, še 2. predstavnik fantov.</i>	Poslušajo navodila.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	Učni list z avtentično nalogo.
<i>Prosim prvo predstavnico deklet, da prebere razloge.</i>	Predstavnica deklet prebere/pove njihove razloge. Ostali poslušajo.	Metoda izkustvenega učenja.	
Poslušam.			
Po vrstnem redu pokličem še ostale predstavnike, da preberejo razloge.	Predstavniki preberejo razloge. Ostali poslušajo.		

<p><i>Bi morda kdo želel še kaj dodati?</i> Počakam na odgovor</p> <p><i>Vidim, da ste pri uri dobro poslušali in ste navedli ustrezne razloge za en in drugi spol. Sedaj pa bomo to diskusijo zaključili z bolj aktualnim vprašanjem. In sicer ali menite, da se enakopravnost med spoloma pojavlja tudi danes? In če ja, kje?</i></p>	<p>Odgovorijo: (Poljuben odgovor)</p> <p>Poslušajo. Odgovorijo: <i>Da. Na primer v politiki, športu, na delovnih mestih in pri plačah za vodilne položaje. V državah tretjega sveta .</i></p>	<p>Frontalna učna oblika. Metoda razgovora.</p>	
---	---	---	--

ZAKLJUČNI DEL: ZAKLJUČNO PONAVLJANJE ALI PREVERJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
9 minut	<p><i>Na koncu pa boste še preverili svoje znanje, da vidimo ali ste usvojili vse zadane učne cilje.</i> <i>Prosim, da pospravite vse razen pisa.</i> <i>Preverjalni list rešujete sami.</i></p> <p>Razdelim preverjalne liste.</p> <p><i>Za reševanje imate na voljo 5 minut. Potem pa bomo skupaj preverili rešitve. Lahko začnete z reševanjem.</i></p>	<p>Poslušajo.</p> <p>Poslušajo navodila.</p>	<p>Frontalna učna oblika. Metoda razlage.</p>	<p>Drsnica 15, Preverjalni list (Priloga 4).</p>
	<p>Krožim po razredu, pazim, da ne prepisujejo eden od drugega.</p>	<p>Rešujejo preverjalni list.</p>	<p>Individualna učna oblika.</p>	<p>Preverjalni list (Priloga 4).</p>
	<p><i>Čas se je iztekel, prosim prenehajte z reševanjem. Preverjalne liste si zamenjajte s sosedom, ki bo vaše odgovore tudi ocenil. Skupaj bomo preverili vaše odgovore. Vsak naj prebere nalogo in odgovor.</i></p>	<p>Poslušajo.</p> <p>Zamenjajo preverjalne liste s sosedom.</p>	<p>Frontalna učna oblika. Metoda razlage.</p>	<p>Preverjalni list (Priloga 4).</p>
	<p>Določim dijaka/-injo, ki prebere rešitve prve naloge.</p> <p>Poslušam odgovore in jih po potrebi dopolnim.</p>	<p>Dijak/-inja prebere odgovore. Ostali poslušajo in preverjajo svoje odgovore.</p>	<p>Frontalna učna oblika. Metoda razgovora.</p>	<p>Preverjalni list (Priloga 4). Drsnica 16.</p>
	<p><i>Vsak pravilni odgovor je vreden 0,5</i></p>	<p>Poslušajo in</p>	<p>Frontalna</p>	<p>Preverj</p>

<i>točk. Skupno število točk je 1. Pri tej nalogi smo preverili prvi učni cilj, ali znate obrazložiti položaj ženske na Slovenskem v 19. stoletju.</i>	točkujejo odgovore.	učna oblika. Metoda razlage.	alni list (Priloga 4). Drsnica 16.
Določim dijaka/-injo, ki prebere rešitve druge naloge. Poslušam odgovore in jih po potrebi dopolnim.	Dijak/-inja prebere odgovore. Ostali poslušajo in preverjajo svoje odgovore.	Frontalna učna oblika. Metoda razgovora.	Preverj alni list (Priloga 4). Drsnica 16.
<i>Vsak pravilni odgovor je vreden 1 točk. Skupno število točk je 3. Pri tej nalogi smo preverili prvi učni cilj, ali znate obrazložiti položaj ženske na Slovenskem v 19. stoletju in drugi učni cilj, ali znate ovrednotiti odnos moških do ženk.</i>	Poslušajo in točkujejo odgovore.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	Preverj alni list (Priloga 4). Drsnica 16.
Določim dijaka/-injo, ki prebere rešitve tretje naloge. Poslušam odgovore in jih po potrebi dopolnim.	Dijak/-inja prebere odgovore. Ostali poslušajo in preverjajo svoje odgovore.	Frontalna učna oblika. Metoda razgovora.	Preverj alni list (Priloga 4). Drsnica 17.
<i>Vsak pravilni odgovor je vreden 0,5 točke. Skupno število točk je 4. Tukaj smo preverili dva učna cilja. In sicer, ali znate obrazložiti položaj ženske na Slovenskem v 19. stoletju in, ali znate pojasniti kdaj se je na Slovenskem začela emancipacija in kaj jo je povzročilo.</i>	Poslušajo in točkujejo odgovore.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	Preverj alni list (Priloga 4). Drsnica 17.
Določim dijaka/-injo, ki prebere rešitve četrte naloge. Poslušam odgovore in jih po potrebi dopolnim.	Dijak/-inja prebere odgovore. Ostali poslušajo in preverjajo svoje odgovore.	Frontalna učna oblika. Metoda razgovora.	Preverj alni list (Priloga 4). Drsnica 18.
<i>Vsak pravilni odgovor je vreden 0,5 točke. Skupno število točke je 3. Pri tej nalogi smo preverili peti in šesti učni cilj. Torej, ali znate naštet nekaj pomembnih ženskih iz 19. stoletja in navesti s čim so se ukvarjale in obrazložiti kakšno vlogo so imela ženska društva.</i>	Poslušajo in točkujejo odgovore.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	Preverj alni list (Priloga 4). Drsnica 18.
Določim dijaka/-injo, ki prebere rešitve pete naloge. Poslušam odgovore in jih po potrebi dopolnim.	Dijak/-inja prebere odgovore. Ostali poslušajo in preverjajo svoje odgovore.	Frontalna učna oblika. Metoda razgovora.	Preverj alni list (Priloga 4). Drsnica 19.

<i>Eno točko dobite za tri naštete poklice. Preostali dve točki dobite, če naštejete dva razloga zakaj je bila emancipacija žensk na vrhuncu v času 1. svetovne vojne. Skupno število točk je 3. Pri tej nalogi smo preverili, ali znate pojasniti kako je na emancipacijo vplivala prva svetovna vojna.</i>	Poslušajo in točkujejo odgovore.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	Preverjalni list (Priloga 4). Drsnica 19.
Določim dijaka/-injo, ki prebere rešitve šeste naloge. Poslušam odgovore in jih po potrebi dopolnim.	Dijak/-inja prebere odgovore. Ostali poslušajo in preverjajo svoje odgovore.	Frontalna učna oblika. Metoda razgovora.	Preverjalni list (Priloga 4). Drsnica 20.
<i>Skupno število točk je 2. Obe točki dobite, če navedete primer in ga pojasnite. Pri tej nalogi smo preverili zadnji učni cilj. Torej, ali znate aktualizirati položaj žensk danes in navesti primer.</i>	Poslušajo in točkujejo odgovore.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	Preverjalni list (Priloga 4). Drsnica 20.
Po končanem pregledovanju preverjalnega lista ocenim, ali dijaki snov, ki so jo osvojili v tej učni uri, znajo slabo/dobro/odlično in jim še enkrat pokažem vse učne cilje.	Poslušajo.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	Drsnica 21.

III. SEZNAM PRILOG

PRILOGA 1 :	PowerPoint predstavitev z zapisom učne snovi.
PRILOGA 2 :	Učni list z avtentično nalogo.
PRILOGA 3 :	Učni list z avtentično nalogo (rešitve) in kriteriji ocenjevanja.
PRILOGA 4:	Preverjalni list.
PRILOGA 5:	Preverjalni list (rešitve)

PRILOGA 1 : PowerPoint predstavitev z zapisom učne snovi

Drsnica 1

žénska -e ž (é)

1945

»Ozrte se na košute!: je klical zadnjič neki sramežljivi Dr. T. v »Edinosti«. /.../ Sicer pa moramo biti gospodu le hvaležne, da je bil tako galanten ter nas primerjal vsaj s srnami in košutami : kako lahko bi nam postavil na primer v zgled: ovce, gosi in oslice!«

Drsnica 2

Emancipacija žensk na Slovenskem

Klavdija Kelher

Drsnica 3

Na koncu učne ure boste znali

- obrazložiti položaj ženske na Slovenskem v 19. stoletju;
- ovrednotiti odnos moških do žensk;
- pojasniti, kdaj se je na Slovenskem začela; emancipacija in kaj jo je povzročilo;
- pojasniti, kako je na emancipacijo vplivala prva svetovna vojna;
- naštetih nekaj pomembnih žensk iz 19. stoletja in navesti, s čim so se ukvarjale;
- obrazložiti, kakšno vlogo so imela ženska društva;
- aktualizirati položaj žensk danes in navesti primer.

Drsnica 4

1. vsebinski poudarek

Položaj žensk na Slovenskem

2. vsebinski poudarek

Nove družbene spremembe – spremenjena vloga žensk

3. vsebinski poudarek

Časopisi in društva

Drsnica 5

Anton Mahnič je menil:

»Prvič, ženski glavni poklic je biti mater. Materstvo pa žensko priklene na dom ter jo tako ovira vstrajati v javnosti. Javno poslovanje ženske bi se od časa do časa pretrgalo; to pretrgavanje bi zahtevalo nadomeščanje /.../ Dalje pride ženska, predno postane mati, v stan, v katerem se ji bolj spodobi, da se javno ne kaže, ampak da ostane doma /.../ Ženskam je svetoval: »Žena deluj privatno, deluj v ožjem krogu družine, a v javnost ne zahajaj! /.../ Žena v javnosti – molči!«

Rimski katolik, 1894, str. 59; Rimski katolik, 1893, str. 449–457; Rimski katolik, 1894, str. 359 in Rimski katolik, 1891, str. 24–26

Drsnica 6

Drsnica 7

Položaj žensk na Slovenskem

- Izražena delitev po spolu.
- Ženska spada v zasebno okolje.
- Ženska je imela osrednjo vlogo v družini.
- Borile so se za enakopravnost na socialnem, kulturnem in političnem področju.

Drsnica 8

Nove družbene spremembe - spremenjena vloga žensk

- ❖ industrializacija in novi družbeni procesi;
- ❖ novi poklici – ekonomska neodvisnost;
- ❖ izobraževanje in vpis na študij;
- ❖ razvoj na kulturnem področju (pesnice, pisateljice, slikarke).

Drsnica 9

Zofka Kveder

Luiza Pesjak

Ivana Kobilca

Drsnica 10

- ❖ Vrhunec v času prve svetovne vojne.
- ❖ Prevezemale so vlogo vodje družine.
- ❖ Ženske so vstopale v tradicionalno moške poklice.

<https://365.rtv slo.si/arhiv/v-fokusu/174316246>

Drsnica 11

Časopisi in društva

- Pride do ustanavljanja ženskih društev in časopisov.
- Časopis Slovenka je leta 1897 je začel izhajati v Trstu.
- Članki glede materinskih, gospodinjstskih in narodnih nalog.
- Članki, ki so izzivali prevladujočo konservativno in klerikalno mnenje.

Drsnica 12

Društvo slovenskih učiteljic

1898 ustanovljeno

Zahteve po odpravi materialnega in idejnega neenakega obravnavanja, zapostavljanja in diskriminacije žensk.

- Od 1911 so se bojevale proti obveznemu »celibatu« za učiteljice.
- Ima pomembno vlogo za žensko gibanje vse do druge svetovne vojne.

Drsnica 13

Splošno slovensko žensko društvo

Ustanovljeno leta 1901.
Predsednica je bila Franja Tavčar.
Ukinjeno leta 1945.

- Namenjeno vsem Slovenkam, ne glede na stan ali poklic.
- Cilj je bil dvigniti izobrazbo članic ter vzpodbujati izobraževanje revnih in nadarjenih deklic.
- Izvajalo je predavanja, shode in izobraževanja.

Drsnica 14

Ženski pokret

- Ustanovljeno je bilo leta 1926.
- Ena izmed voditeljic je bila Angela Vode.
- Leta 1933 je v Ljubljani priredil zborovanje za legalizacijo splava.
- Prirejalo je javna zborovanja in manifestacije.

Drsnica 15

Preverjalni list

Čas reševanja: 5 minut.

Drsnica 16

1. Obkroži črko pred pravilnima odgovoroma.

- a) Politika in javno življenje v 19. stoletju sta bila rezervirana za moške.
- b) Čas druge svetovne vojne je pomenil vrhunec ženske emancipacije.
- c) Ženske so bile po naravi aktivne in racionalne.
- d) Moški so pospešeno vstopali tudi v tradicionalno ženske poklice.
- e) Ženske niso smele stopati v javnost, ampak so morale biti doma v krogu družine.

/1

Vsak pravilni odgovor je vreden 0,5 točk. Skupno število točk je 1.

2. Naštej tri področja, kjer so ženske zahtevale enakopravnost.

- Socialno
- Politično
- Kulturno

/3

Vsak pravilni odgovor je vreden 1 točk. Skupno število točk je 3.

Drsnica 17

3. Ustrezno dopolni besedilo.

Ženska je imela osrednjo vlogo v **DRUŽINI**, kjer je imela tri glavne funkcije **ŽENA, MATI** in gospodinja. Novi družbeni procesi in **INDUSTRIJALIZACIJA** so začeli spreminjati vlogo žensk znotraj družbe in družine. Tradicionalnim vlogam so se proti koncu stoletja pridružile nove. S tem so ženske našle zaposlitev izven družinskega okolja, kar je pripomoglo k njihovi **EKONOMSKI** neodvisnosti. Na kulturnem področju so postajale pesnice, pisateljice in **SLIKARKE**. Nove razmere so omogočile, da so se ženske lahko **IZOBRAŽEVALE** in se vpisovale na **ŠTUDIJ**.

/4

Vsak pravilni odgovor je vreden 0,5 točke. Skupno število točk je 4.

Drsnica 18

4. Poveži trditve glede posameznega društva, tako da pred trditvijo vpišeš pravilno številko.

1 Društvo slovenskih učiteljic	1 Od 1911 so se bojevale proti obveznemu »celibatu«.
2 Splošno slovensko žensko društvo	3 Predsednica je bila Angela Vode.
3 Ženski pokret	1 Ustanovljeno leta 1898.
	2 Za vse Slovenke ne glede na stan ali poklic.
	3 Priredilo zborovanje za legalizacijo splava.
	2 Ukinjeno leta 1945.

/3

Vsak pravilni odgovor je vreden 0,5 točke. Skupno število točke je 3.

Drsnica 19

5. S pomočjo slike navedi vsaj tri tradicionalne moške poklice, ki so jih morale ženske prevzeti v 1. sv. vojni. Navedi vsaj dva razloga zakaj je bila emancipacija žensk na vrhuncu ravno v času 1. svetovne vojne.

Prevoznice premoga, prevoznice tramvajev, sprevednice, težka industrija, vojaška industrija.

Razlog je bila odsotnost moških, ker so bili na fronti ali pa so umrli. Kot takine so se borile za državno podporo, urejale dom, nastopale kot dedinje in pospešeno vstopale tudi v tradicionalne moške poklice.

Vir: <https://www.striking-women.org/module/women-and-work/world-war-i-1914-1918> (Dostop: 4. 12. 2022)

/3

Eno točko dobi za tri našete poklice. Preostali dve točki dobi, če našete dva razloga zakaj je bila emancipacija žensk na vrhuncu v času 1. svetovne vojne. Skupno število točk se 3.

Drsnica 20

6. Premisli ali se tudi v današnjem svetu pojavlja neenakopravnost med spolom. Navedi s primerom in razloži.

Tudi v današnjem svetu se pojavlja neenakopravnost. Zelo aktualen primer je bil letos spomladi, ko je športnica osvojila zlato medaljo in se je iz moške strani vsul plaz komentarjev, da je to perverzija in, da naj bodo raje doma in rojevajo otroke.

/2

Skupno število točk je 2. Obe točki dobi, če navede primer in pojasni.

Drsnica 21

Na koncu učne ure boste znali

- obrazložiti položaj ženske na Slovenskem v 19. stoletju;
- ovrednotiti odnos moških do žensk;
- pojasniti, kdaj se je na Slovenskem začela; emancipacija in kaj jo je povzročilo;
- pojasniti, kako je na emancipacijo vplivala prva svetovna vojna;
- naštetih nekaj pomembnih žensk iz 19. stoletja in navesti, s čim so se ukvarjale;
- obrazložiti, kakšno vlogo so imela ženska društva;
- aktualizirati položaj žensk danes in navesti primer.

PRILOGA 2: Učni list z avtentično nalogo

Vsaka skupina naj določi svojega predstavnika. Dekleta boste naštele razloge, zakaj ste za žensko emancipacijo, medtem ko boste fantje našтели razloge, zakaj ste proti emancipaciji ženk. Nato bomo izvedli diskusijo, kjer boste predstavniki poročali o vaših idejah. V pomoč so vam spodnji viri.

»V zakonu ali izven zakona bodi ženska delavna, poteguj se za pravic e ženstva, delaj za njega blagor, toda bodi že doktorica, profesorica, skromna ekspeditorica ali pisateljica, ostani ženska po vedenji, po nežnosti, po čustvovanji, drugači te mora človeška družba, do katere imamo vsak svoje dolžnosti, obsojati ter te prištevati v nekaj — tretji spol.«

Vir: Marica. »O ženskem vprašanji.« *Slovenka: glasilo slovenskega ženstva*, 2/3 (28. 1. 1899), str. 39.

Povsod, kjer si hoče ženstvo pridobiti nekoliko terena v javnosti, zavrača se ga, češ: tu ni vaš prostor, nazaj v družino, v kuhinjo!« »

Vir: Kveder, Z. »Emancipacija.« *Slovenka: glasilo slovenskega ženstva*, 3/5 (1901), str. 53.

»Iz tega sodite, česa se vam je pred vsem učiti, ako hočete resnično osrečiti družino in rod človeški, ako ne, boste pustolovke, in gorje mu, kdor vas dobi v hišo, v gorje otrokom, ki vas bodo nazivali z sladko besedo : mati. Žena je eden iz dveh stebrov družine, a steber, na katerem sloni sreča in naravni razvoj mladega rodu. /.../ Narava sama ne dovoljuje ženski, da bi se toliko in tako vstrajno bavila z resnimi vedami kot možki, prikrajšujoč ji čas učenja ter nekako opominajoč jo, da nima možkemu zavidati učenjaške slave, ampak da si išče slave drugod.«

Vir: Mahnič, A. *Rimski katolik*, 6/2 (1894), str. 59, 62.

PRILOGA 3: Učni list z avtentično nalogo (rešitve) in kriteriji ocenjevanja.

Vsaka skupina naj določi svojega predstavnika. Dekleta boste naštele razloge zakaj ste za žensko emancipacijo, medtem ko boste fantje našтели razloge zakaj ste proti emancipaciji ženk. Nato bomo izvedli diskusijo, kjer boste predstavniki poročali o vaših idejah. V pomoč so vam spodnji viri.

»V zakonu ali izven zakona bodi ženska delavna, poteguj se za pravic e ženstva, delaj za njega blagor, toda bodi že doktorica, profesorica, skromna ekspeditorica ali pisateljica, ostani ženska po vedenji, po nežnosti, po čustvovanji, drugači te mora človeška družba, do katere imamo vsak svoje dolžnosti, obsojati ter te prištevati v nekaj — tretji spol.«

Vir: Marica. »O ženskem vprašanji.« *Slovenka: glasilo slovenskega ženstva*, 2/3 (28. 1. 1899), str. 39.

Povsod, kjer si hoče ženstvo pridobiti nekoliko terena v javnosti, zavrača se ga, češ: tu ni vaš prostor, nazaj v družino, v kuhinjo!« »

Vir: Kveder, Z. »Emancipacija.« *Slovenka: glasilo slovenskega ženstva*, 3/5 (1901), str. 53.

»Iz tega sodite, česa se vam je pred vsem učiti, ako hočete resnično osrečiti družino in rod človeški, ako ne, boste pustolovke, in gorje mu, kdor vas dobi v hišo, v gorje otrokom, ki vas bodo nazivali z sladko besedo : mati. Žena je eden iz dveh stebrov družine, a steber, na katerem sloni sreča in naravni razvoj mladega rodu. /.../ Narava sama ne dovoljuje ženski, da bi se toliko in tako vstrajno bavila z resnimi vedami kot možki, prikrajšujoč ji čas učenja ter nekako opominajoč jo, da nima možkemu zavidati učenjaške slave, ampak da si išče slave drugod.«

Vir: Mahnič, A. *Rimski katolik*, 6/2 (1894), str. 59, 62.

Dekleta: Zavzemamo se za enakopravnost med obema spoloma. Hočemo pravico do izobraževanja in vstopa v javno življenje, kjer se lahko družimo in pogovarjamo z drugimi ženskami. Kljub skrbi za družino še vedno lahko opravljamo druga dela ali hodimo v službo. Prav tako lahko tudi moški skrbite za otroke. Naša enakopravnost z moškimi bi se morala videti tudi v volilni pravici za ženske. Tudi me imamo svoj glas in pravico do izbire.

Fantje: Vaše mesto je v varnem zavetju doma, kjer morate skrbeti za otroke. Vstop v javno življenje ni potreben, saj bi se lahko potem pokvarile. Prav tako ne rabite hoditi na delo, saj je to naloga moških. Vaša naloga je, da ste žena, mati in gospodinja. Ne razumemo zakaj bi potrebovale volilno pravico ali pravico do izobraževanja, saj po naravi niste racionalne in aktivne. To bi vas samo utrdilo in potem ne bi mogle skrbeti za družino in otroke.

Ocenjevalni kriterij:

Ocenjevalni kriteriji	Nezadovoljivo	Zadovoljivo	Zelo zadovoljivo
Vsebinsko pravilno	Dijak/-inja navede napačne razloge.	Dijak/-inja navede pomanjkljive razloge.	Dijak/-inja navede ustrezne razloge.
Smiselnost	Dijak/-inja ustrezne razloge ne poveže v smiselno celoto.	Dijak/-inja smiselno poveže razloge v celoto.	Dijak/-inja poveže razloge v smiselno celoto in jih ustrezno obrazloži.
Sodelovanje in predstavitev	Dijak/-inja ne sodeluje pri skupinskem delu in moti ostale sošolce.	Dijak/-inja sodeluje pri skupinskem delu in pomaga pri naštevanju razlogov.	Dijak/-inja sodeluje pri naštevanju razlogov in te predstavi v diskusiji.

PRILOGA 4: Preverjalni list.

Emancipacija žensk na Slovenskem

Ime in priimek:

Št. doseženih točk: _____ / 16

Datum:

1. Obkroži črko pred pravilnima odgovoroma.

- a) Politika in javno življenje v 19. stoletju sta bila rezervirana za moške.
- b) Čas druge svetovne vojne je pomenil vrhunec ženske emancipacije.
- c) Ženske so bile po naravi aktivne in racionalne.
- d) Moški so pospešeno vstopali tudi v tradicionalno ženske poklice.
- e) Ženske niso smele stopati v javnost, ampak so morale biti doma v krogu družine.

/1

2. Naštej tri področja, kjer so ženske zahtevale enakopravnost.

-
-
-

/3

3. Ustrezno dopolni besedilo.

Ženska je imela osrednjo vlogo v _____, kjer je imela tri glavne funkcije _____, _____ in gospodinja. Novi družbeni procesi in _____ so začeli spreminjati vlogo žensk znotraj družbe in družine. Tradicionalnim vlogam so se proti koncu stoletja pridružile nove. S tem so ženske našle zaposlitev izven družinskega okolja, kar je pripomoglo k njihovi _____ neodvisnosti. Na kulturnem področju so postajale pesnice, pisateljice in _____. Nove razmere so omogočile, da so ženske lahko _____ in se vpisovale na _____.

/4

4. Poveži trditve glede posameznega društva, tako da pred trditvijo vpišeš pravilno številko.

	☐ Od 1911 so se bojevale proti obveznemu »celibatu«.
	☐ Predsednica je bila Angela Vode.
1 Društvo slovenskih učiteljic	☐ Ustanovljeno leta 1898.
2 Splošno slovensko žensko društvo	☐ Za vse Slovenke ne glede na stan ali poklic.
3 Ženski pokret	☐ Priredilo zborovanje za legalizacijo splava.
	☐ Ukinjeno leta 1945.

/3

5. S pomočjo slike navedi vsaj tri tradicionalno moške poklice, ki so jih morale ženske prevzeti v času 1. sv. vojni. Navedi vsaj dva razloga, zakaj je bila emancipacija žensk na vrhuncu ravno v času 1. svetovne vojne.

Vir: <https://www.striking-women.org/module/women-and-work/world-war-i-1914-1918> (Dostop: 4. 12. 2022)

/3

6. Premisli, ali se tudi v današnjem svetu pojavlja neenakopravnost med spolom. Navedi s primerom in razloži.

/2

Emancipacija žensk na Slovenskem

Ime in priimek:

Št. doseženih točk: _____ / 16

Datum:

1. Obkroži črko pred pravilnima odgovoroma.

- a) Politika in javno življenje v 19. stoletju sta bila rezervirana za moške.
- b) Čas druge svetovne vojne je pomenil vrhunec ženske emancipacije.
- c) Ženske so bile po naravi aktivne in racionalne.
- d) Moški so pospešeno vstopali tudi v tradicionalno ženske poklice.
- e) Ženske niso smele stopati v javnost, ampak so morale biti doma v krogu družine.

/1

Vsak pravilni odgovor je vreden 0,5 točk. Skupno število točk je 1.

2. Naštej tri področja, kjer so ženske zahtevale enakopravnost.

- Socialno
- Politično
- Kulturno

/3

Vsak pravilni odgovor je vreden 1 točk. Skupno število točk je 3.

3. Ustrezno dopolni besedilo.

Ženska je imela osrednjo vlogo v **DRUŽINI**, kjer je imela tri glavne funkcije **ŽENA**, **MATI** in gospodinja. Novi družbeni procesi in **INDUSTRIALIZACIJA** so začeli spreminjati vlogo žensk znotraj družbe in družine. Tradicionalnim vlogam so se proti koncu stoletja pridružile nove. S tem so ženske našle zaposlitev izven družinskega okolja, kar je pripomoglo k njihovi **EKONOMSKI** neodvisnosti. Na kulturnem področju so postajale pesnice, pisateljice in **SLIKARKE**. Nove razmere so omogočile, da so se ženske lahko **IZOBRAŽEVALE** in se vpisovale na **ŠTUDIJ**.

/4

Vsak pravilni odgovor je vreden 0,5 točke. Skupno število točk je 4.

4. Poveži trditve glede posameznega društva, tako da pred trditvijo vpišeš pravilno številko.

- 1 Društvo slovenskih učiteljic
- 2 Splošno slovensko žensko društvo
- 3 Ženski pokret

- 1 Od 1911 so se bojevale proti obveznemu »celibatu«.
- 3 Predsednica je bila Angela Vode.
- 1 Ustanovljeno leta 1898.
- 2 Za vse Slovenke ne glede na stan ali poklic.
- 3 Priredilo zborovanje za legalizacijo splava.
- 2 Ukinjeno leta 1945.

/3

Vsak pravilni odgovor je vreden 0,5 točke. Skupno število točke je 3.

5. S pomočjo slike navedi vsaj tri tradicionalno moške poklice, ki so jih morale ženske prevzeti v 1. sv. vojni. Navedi vsaj dva razloga zakaj je bila emancipacija žensk na vrhuncu ravno v času 1. svetovne vojne.

Možni odgovori:
Prevoznice premoga,
prevoznice tramvajev,
sprevodnice,
težka industrija,
vojaška industrija.

Možni razlogi.

- Razlog je bila odsotnost moških, ker so bili na fronti ali pa so umrli.
- Kot takšne so se borile za državno podporo, urejale dom, nastopale kot

dedinje in pospešeno vstopale tudi v tradicionalne moške poklice.

Vir: <https://www.striking-women.org/module/women-and-work/world-war-i-1914-1918> (Dostop: 4. 12. 2022)

/3

Eno točko dobi za tri naštetje poklice. Preostali dve točki dobi, če našteje dva razloga, zakaj je bila emancipacija žensk na vrhuncu v času 1. svetovne vojne. Skupno število točk je 3.

6. Premisli ali se tudi v današnjem svetu pojavlja neenakopravnost med spoloma. Navedi s primerom in razloži.

Tudi v današnjem svetu se pojavlja neenakopravnost. Zelo aktualen primer je bil letos spomladi, ko je športnica osvojila zlato medaljo in se je iz moške strani vsul plaz komentarjev, da je to perverzija in, da naj bodo raje doma in rojevajo otroke.

/2

Skupno število točk je 2. Obe točki dobi, če navede primer in pojasni.

Univerza v Ljubljani
**FILOZOFSKA
FAKULTETA**

Oddelek za zgodovino

Didaktika zgodovine II

SEMINARSKA NALOGA

**UČNA PRIPRAVA:
METTERNICHOV ABSOLUTIZEM**

IME IN PRIIMEK: URŠA DEŽMAN

DATUM: 12. 12. 2022

I. OSNOVNI PODATKI:

Šola:	Srednja šola	
Razred:	3. letnik	
Datum:	22. 12. 2022	
Predmet:	Zgodovina	
Učna tema – širša tema iz učnega načrta	Vzpon meščanstva in uveljavitev parlamentarizma	
Učna enota – naslov učne ure:	Metternichov absolutizem	
Učne oblike:	Frontalna učna oblika, individualna učna oblika, parna učna oblika.	
Učne metode:	Metoda razlage, metoda razgovora, metoda slikovne demonstracije, metoda dela s slikovnimi viri, metoda dela s pisnimi viri.	
Učne tehnike:	Možganska nevihta.	
Cilji iz učnega načrta:	<p>Dijaki / - nje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - »ključne dogodke in pojave umestijo v ustrezen zgodovinski čas in prostor; - razvijejo spretnost zbiranja in izbiranja informacij iz različnih medijev, kritično presodijo njihovo uporabno vrednost; - oblikujejo svoje sklepe, mnenja, stališča, interpretacije; - analizirajo večperspektivne zgodovinske vire in ob njih razvijejo sposobnost samostojnega izbiranja in odločanja; - razvijajo sposobnost različnih oblik komunikacije; - razvijajo socialne spretnosti pri različnih oblikah sodelovalnega učenja; - razvijajo pozitiven odnos do pomena spoštovanja človekovih pravic, enakosti in demokracije.« (Učni načrt, 2008, str. 30) 	
Cilji učne ure oz. pričakovani učni dosežki	Izobraževalni učni cilji	<p>Ob koncu učne ure učenec zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - obrazložiti pojme: cenzura, represija, restavracija, konstitucionalizem, liberalizem. - navesti glavne značilnosti predmarčnega obdobja v Avstrijskem cesarstvu, - opisati načine, s katerimi so se oblasti borile proti novim idejam, - opisati glavne značilnosti šolstva v času Metternichovega absolutizma, - primerjati liberalni in konservativni politično – ideološki blok, - naštetih zahteve, ki jih je zahtevala liberalna opozicija.
	Funkcionalni učni cilji	<p>Ob koncu učne ure učenec zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - umestiti zgodovinske dogodke, pojave in procese v ustrezen zgodovinski čas; - oblikovati samostojne sklepe, mnenja in stališča; - pozorno poslušati;

		<ul style="list-style-type: none"> - upoštevati navodila; - zapisati učno snov v zvezek; - razbrati bistvene informacije iz različnih pisnih in slikovnih virov.
	Vzgojni učni cilji	<p>Ob koncu učne ure učenec zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pokazati odgovoren in pozitiven odnos do ohranjanja evropske in svetovne kulturne dediščine; - pokazati ustrezen odnos do preteklosti.
Učne etape:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uvajanje 2. Obravnavanje nove učne snovi 3. Zaključno ponavljanje in preverjanje 	
Vsebinski poudarki:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Cenzura in politična represija 2. Šolstvo v času absolutizma 3. Zahteve opozicije in liberalna gibanja 	
Učna sredstva:	Učila:	PowerPoint predstavitev Preverjalni list
	Učni pripomočki:	LCD projektor Računalnik Projekcijsko platno
Medpredmetne povezave z vsebinami:	<p>Sociologija – družbene različnosti in neenakosti, odločanje v skupnosti. Slovenščina – branje različnih pisnih virov, odgovarjanje na vprašanja, ustrezno tvorjenje stavkov, jasno in slovnično pravilno izražanje mnenj in idej. Reševanje nalog, zapisovanje snovi. Geografija – zemljevid Habsburške monarhije.</p>	
Novi pojmi s pojasnilom:	<p>Restavracija – predelava spremenjenega v prvotno obliko – obnovev starega reda. Cenzura – uradno pregledovanje knjig, časopisov pred objavo. Konstitucionalizem – politična ureditev, ki temelji na ustavi. Liberalizem – svobodomiselnost, naprednost. Politična represija – uporaba prisilnih ukrepov, onemogočanje neke dejavnosti. Reakcija – nasprotovanje napredku, revolucionarnim spremembam in prizadevanje za ohranitev starega.</p>	
Viri in literatura za učno pripravo:	Učni načrt	<p>Učni načrt. Gimnazija; Splošna gimnazija, zgodovina. (2008). Ljubljana: ministrstvo za šolstvo in šport: zavod RS za šolstvo. http://eportal.mss.edus.si/msswww/programi2018/programi/media/pdf/un_gimnazija/un_zgodovina_280_ur_gimn.pdf (12. 12. 2022).</p>
	Učna priprava	<p>Cvirn, Janez; Studen, Andrej. <i>Zgodovina 3, učbenik za tretji letnik gimnazije</i>. Ljubljana: DZS, 2005, str. 25–27. Cvirn, Janez; Studen, Andrej. <i>Zgodovina 3, učbenik za tretji letnik gimnazije</i>. Ljubljana: DZS, 2010, str. 44–45. Cvirn, Janez; Hriberšek Balkovec, Elizabeta. <i>Koraki v</i></p>

	<p><i>času – novi vek, zgodovina za osmi razred devetletke</i>. Ljubljana: DZS, 2001, str. 86–88.</p> <p>Rode, Marjan. <i>Koraki v času – novi vek, delovni zvezek za 7. razred osemletke in 8. razred devetletke</i>. Ljubljana: DZS, 2003, str. 67.</p> <p>Brodnik, Vilma; Antoličič, Gregor; Babič, Dragica; Frantar, Špela. <i>Zgodovina 3: dolgo 19. stoletje, učbenik za zgodovino v 3. letniku gimnazij</i>. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2021, str. 39–40.</p> <p>Gestrin, Ferdo; Melik, Vasilij. <i>Slovenska zgodovina: 1813 – 1914</i>. Ljubljana: Državna založba Slovenije, 1950, str. 22–32.</p> <p>Taylor, A. J. P. <i>Habsburška monarhija: 1808 – 1918: zgodovina avstrijskega cesarstva in Avstro – Ogrske</i>. Ljubljana: Državna založba Slovenije, 1956, str. 36–52.</p> <p>Kastelic, Ana; Pastar, Zlata; Sobotkiewicz, Jelka. <i>Zgodovina 3, delovni zvezek</i>. Ljubljana: DZS, 2005, str. 16–17.</p>
PowerPoint	<p>Drsnica 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zemljevid Evrope po dunajskem kongresu. - Metternich. https://www.rheinische-geschichte.lvr.de/Persoenlichkeiten/clemens-wenzel-fuerst-von-metternich-winneburg/DE-2086/lido/57c94daf7c4df5.10113364 (5. 12. 2022). - Karikatura 1819. Cvirn, Janez; Hriberšek Balkovec, Elizabeta. <i>Koraki v času – novi vek, zgodovina za osmi razred devetletke</i>. Ljubljana: DZS, 2001, str. 87. - Cenzurirana Zdravljica. https://arhiv.gorenjskiglas.si/article/20111107/C/311079995/zgodbe-muzejskih-predmetov-martinovo-nastanek-zdravljice (5. 12. 2022). <p>Drsnica 5:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Metternich. https://www.rheinische-geschichte.lvr.de/Persoenlichkeiten/clemens-wenzel-fuerst-von-metternich-winneburg/DE-2086/lido/57c94daf7c4df5.10113364 (5. 12. 2022).

Drsnica 6:

- Josef Sedlnitzky.
Brodnik, Vilma; Antoličič, Gregor; Babič, Dragica; Frantar, Špela. *Zgodovina 3: dolgo 19. stoletje, učbenik za zgodovino v 3. letniku gimnazij*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2021, str. 39.

Drsnica 7:

- Heinrich Heine.
https://en.wikipedia.org/wiki/Heinrich_Heine#/media/File:Heinrich_Heine-Oppenheim.jpg (5. 12. 2022).
- Victor Hugo.
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/e/e6/Victor_Hugo_by_%C3%89tienne_Carjat_1876_-_full.jpg (5. 12. 2022).
- Honore de Balzac.
<https://www.theguardian.com/books/2014/mar/25/human-comedy-balzac-review-nicholas-lezard> (5. 12. 2022).
- Walther Scott.
<https://www.britannica.com/biography/Walther-Scott> (5. 12. 2022).

Drsnica 8:

- Cenzurirana Zdravljica.
<https://arhiv.gorenjskiglas.si/article/20111107/C/311079995/zgodbe-muzejskih-predmetov-martinovo-nastanek-zdravljice> (5. 12. 2022).

Drsnica 9:

- Volja cesarja glede cenzure.
Kastelic, Ana; Pastar, Zlata; Sobotkiewicz, Jelka. *Zgodovina 3, delovni zvezek*. Ljubljana: DZS, 2005, str. 17.

Drsnica 12:

- Nasvet Franca I. ljubljanskim profesorjem.
Cvirn, Janez; Studen, Andrej. *Zgodovina 3, učbenik za tretji letnik gimnazije*. Ljubljana: DZS, 2010, str. 45.

Drsnica 16:

- Istvan Szecheny
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/c/cb/Gr%C3%B3f_Sz%C3%A9chenyi_Istv%C3%A1n.jpg (5. 12. 2022).

	<ul style="list-style-type: none"> - Lajos Kossuth. https://en.wikipedia.org/wiki/Lajos_Kossuth#/media/File:Portrait_of_Lajos_Kossuth,_1852.jpg (5. 12. 2022). <p>Drsnica 18:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Metternichov pogled na nacionalno vprašanje. Cvirn, Janez; Studen, Andrej. <i>Zgodovina 3, učbenik za tretji letnik gimnazije</i>. Ljubljana: DZS, 2005, str. 26. <p>Drsnica 19:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Politična brošura. https://www.zvab.com/servlet/BookDetailsPL?bi=31091237074&cm_sp=SEARCHREC-WIDGET-R--BDP-F&searchurl=an%3Dandrian%26sortby%3D20%26tn%3Doesterreich%2Bund%2Bdessen%2Bzukunft#&gid=1&pid=1 (5. 12. 2022). <p>Drsnica 22:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Die Grenzboten. https://www.deutsche-digitale-bibliothek.de/item/TUBMO27GIBCT3KZH6N MJJUUGSQ3A4PUG (10. 12. 2022). <p>Drsnica 23:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Laibacher Zeitung. https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/e/e1/Laibacher_Zeitung.jpg (10. 12. 2022).
Preverjalni list	<ul style="list-style-type: none"> - Nasvet Franca I. ljubljanskim profesorjem. Cvirn, Janez; Studen, Andrej. <i>Zgodovina 3, učbenik za tretji letnik gimnazije</i>. Ljubljana: DZS, 2010, str. 45. - Karikatura. Granda, Stane; Rozman, Franc. <i>Zgodovina 3, učbenik za tretji letnik gimnazije</i>. Ljubljana: DZS, 2002, str. 89.

II. POTEK UČNE URE

UVODNI DEL: UVAJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
5 minut	<i>Lepo pozdravljeni. Za začetek današnje ure bom na predstavitvi postopoma prikazovala slike in na podlagi teh slik boste poskušali ugotoviti temo današnje učne ure.</i>	Dijaki poslušajo.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	
	Dijakom postopoma prikazujem slike.	Dijaki gledajo slike	Frontalna učna oblika, metoda slikovne demonstracije.	PPT, drsnica 1.
	<i>Kaj prikazuje zemljevid na prvi sliki?</i>	Dijaki odgovorijo: <i>Zemljevid Evrope po dunajskem kongresu.</i>	Frontalna oblika, metoda dela s slikovnimi viri.	PPT, drsnica 1.
	<i>Kako se imenuje oseba na drugi sliki?</i>	<i>Metternich.</i>		
	<i>Kaj prikazuje karikatura na tretji sliki?</i>	<i>Omejevanje svobode govora.</i>		
	<i>Kaj je prikazano na četrti sliki?</i>	<i>Cenzurirana pesem.</i>		
	<i>Na podlagi teh namigov poskušajte ugotoviti, kaj bo tema današnje ure.</i>	Dijaki odgovorijo: <i>Habsburška monarhija po dunajskem kongresu, absolutizem, zatiranje naprednih idej.</i>	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	
	<i>Pravilno ste ugotovili, da bomo danes govorili dogajanju v Habsburški monarhiji v času po dunajskem kongresu</i>	Dijaki poslušajo.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	
<i>Naslov današnje učne ure je Metternichov absolutizem.</i>	Dijaki poslušajo.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	PPT, drsnica 2.	
<i>Prosim, zapišite naslov v zvezek. Med učno uro si v zvezek zapisujte tudi</i>	Dijaki poslušajo.	Frontalna učna oblika.	PPT, drsnica 2.	

<p><i>sprotno razlago, v pomoč naj vam bo besedilo na drsnicah.</i></p>	<p>Dijaki si v zvezek zapišejo naslov učne ure.</p>	<p>Metoda razlage. Individualna učna oblika.</p>	
<p><i>Danes bomo obravnavali tri vsebinske poudarke. Pri prvem vsebinskem poudarku si bomo pogledali splošne značilnosti obdobja ter oblike cenzure in politične represije, ki so se je posluževali v predmarčnem obdobju. Pri drugem vsebinskem poudarku, si bomo pogledali, kako je potekalo šolanje v času Metternichovega absolutizma. Pri tretjem vsebinskem poudarku pa si bomo pogledali kakšne so bile zahteve opozicije in pojav liberalnih gibanj. Ob koncu tretjega vsebinskega poudarka boste izdelali še avtentično nalogo, v zaključnem delu pa boste rešili preverjalni list.</i></p>	<p>Dijaki poslušajo.</p>	<p>Frontalna učna oblika. Metoda razlage.</p>	
<p><i>Ob koncu današnje ure boste znali:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>navesti glavne značilnosti obdobja Metternichovega absolutizma,</i> - <i>opisati načine, s katerimi so se oblasti borile proti novim idejam,</i> - <i>opisati glavne značilnosti šolstva v času Metternichovega absolutizma,</i> - <i>primerjati liberalni in konservativni politično – ideološki blok,</i> - <i>našteti zahteve, ki jih je zahtevala liberalna opozicija.</i> <p><i>Sedaj pa začnimo z obravnavo učne snovi.</i></p>	<p>Dijaki poslušajo.</p>	<p>Frontalna učna oblika. Metoda razlage.</p>	<p>PPT, drsnica 3.</p>

**GLAVNI DEL: OBRAVNAVANJE UČNE SNOVI / URJENJE IN SPROTNO PONAVLJANJE
ALI SPROTNO PREVERJANJE**

1. VSEBINSKI POUDAREK:	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
Cenzura in politična represija 10 minut	<i>Naslov prvega vsebinskega poudarka je Cenzura in politična represija.</i>	Dijaki poslušajo in si zapisujejo snov.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	PPT, drsnica 4.
	<i>Avstrijsko cesarstvo je v predmarčnem obdobju vodil knez Clemens Lothar Metternich, ki je bil od leta 1810 zunanji minister, od leta 1821 pa državni kancler.</i>	Dijaki poslušajo in zapisujejo snov.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	PPT, drsnica 5.
	<i>Mogoče veste od kdaj do kdaj je trajalo predmarčno obdobje?</i>	Dijaki odgovorijo: <i>Od dunajskega kongresa 1815 do leta 1848.</i>	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	
	<i>Predmarčno obdobje je trajalo od leta 1815 do izbruha marčne revolucije 1848. Ustvarjalci avstrijske politike z Metternichom na čelu so v absolutizmu videli način vladanja, primeren za boj proti naprednim in revolucionarnim idejam. Tako cesar Franc I kot tudi njegov sin Ferdinand I. Dobrotljivi, ki ga je na prestolu zamenjal leta 1835, sta podpirala tak način vladanja. Metternich je bil odločen nasprotnik konstitucionalizma.</i>	Dijaki poslušajo in zapisujejo.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	PPT. drsnica 5.
	<i>Mogoče kdo ve, kaj je to konstitucionalizem?</i>	Dijaki odgovorijo: <i>ne.</i>	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	
	<i>Konstitucionalizem je politična ureditev, ki temelji na ustavi. V boju proti parlamentarni demokraciji je Metternich izdelal sistem politične represije, katerega glavno orodje sta bila stroga cenzura in razvejana policija z množico ovaduhov na terenu.</i>	Dijaki poslušajo in zapisujejo snov.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	
	<i>Mi lahko prosim poveste, kaj je to cenzura?</i>	Dijaki odgovorijo: <i>uradno pregledovanje javnosti</i>	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	

	<i>namenjenih besedil, preprečevanje širjenja informacij, z utemeljitvijo, da gre za sporno, škodljivo vsebino.</i>		
<i>Kaj so želeli preprečiti s cenzuro?</i>	<i>Širjenje liberalnih idej.</i>		
<i>Tako je. Takratni režim si je prizadeval, da podložniki habsburške države ne bi prišli v stik z liberalnimi idejami. Cenzurnim oblastem je od leta 1817 načeloval Metternichov sodelavec grof Josef Sedlnitzky.</i>	Dijaki poslušajo in si zapisujejo snov.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	PPT, drsnica 6.
<i>Na predstavitvi si lahko ogledate njegovo sliko.</i>	Dijaki gledajo fotografijo.	Frontalna učna oblika, metoda slikovne demonstracije.	PPT, drsnica 6.
<i>Cenzurne oblasti so na podlagi cenzurnega patenta iz leta 1810 nadzorovale vse tiskane izdaje. Časopisje ni smelo kritizirati vladarja, ministrov in zakonov oziroma propagirati ljudske suverenosti in konstitucionalizma. Časopisje se je moralo držati političnih smernic vlade ali pa so jih oblasti prepovedale. Režim je skušal vplivati na javno mnenje tudi s podkupovanjem uradnikov in novinarjev. Izhajala so le dela, ki so pridobila posebno dovoljenje.</i>	Dijaki poslušajo in zapisujejo snov.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	PPT, drsnica 6.
<i>Prej ste pravilno odgovorili, da so s cenzuro želeli preprečiti širjenje liberalnih idej. Mogoče veste, o katerih temah je bilo prepovedano pisati?</i>	Dijaki odgovorijo: <i>Ideje francoske revolucije, o osvobodilnih gibanjih...</i>	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	
<i>Oblasti so prepovedale izdajo vseh del, ki so s simpatijo pisale o Napoleonu, Francoski revoluciji, grškem osvobodilnem gibanju, poljskih prizadevanjih za</i>	Dijaki poslušajo in zapisujejo snov.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	

<p><i>vzpostavitev samostojne poljske države.</i></p> <p><i>Pod vplivom cenzure je bila tudi znanost in književnost. Na seznamu prepovedanih knjig so se znašla dela številnih znanih pisateljev tistega časa, ki so se vladi zdeli preveč liberalni.</i></p>			
<p><i>Poglejte si slike na predstavitvi. Mogoče prepoznate katerega izmed avtorjev?</i></p>	<p>Dijaki pogledajo slike in odgovorijo.</p>	<p>Frontalna učna oblika, metoda dela s slikovnimi viri.</p>	<p>PPT, drsnica 7.</p>
<p><i>Na slikah so Heinrich Heine, Victor Hugo, Honore de Balzac, Walther Scott – avtorji, katerih dela so bila prepovedana v času Metternichovega absolutizma. Med drugimi je bila prepovedana tudi pesniška zbirka Sprehodi dunajskega pesnika, v kateri je kranjski rojak Anton Alexander Auersperg, pod psevdonimom Anastasius Grün, blago kritiziral politične razmere v domovini.</i></p>	<p>Dijaki poslušajo in zapisujejo snov.</p>	<p>Frontalna učna oblika, metoda razlage.</p>	<p>PPT, drsnica 7.</p>
<p><i>V času Metternichovega absolutizma so bili cenzuri podvrženi tudi slovenski pesniki in pisatelji. Mogoče poznate kakšno delo slovenskega avtorja, ki je bilo cenzurirano v času Metternichovega režima?</i></p>	<p>Dijaki poskušajo odgovoriti.</p>	<p>Frontalna učna oblika, metoda razgovora.</p>	
<p><i>Na predstavitvi si lahko pogledate sliko cenzuriranega dela.</i></p>	<p>Dijaki gledajo sliko na predstavitvi.</p>	<p>Frontalna učna oblika, metoda slikovne demonstracije.</p>	<p>PPT, drsnica 8.</p>
<p><i>Kot vidite, je na sliki prikazana Prešernova Zdravljica, ki je bila prav tako cenzurirana.</i></p>	<p>Dijaki poslušajo in zapisujejo snov.</p>	<p>Frontalna učna oblika, metoda razlage.</p>	<p>PPT, drsnica 8.</p>
<p><i>Policija je nadzorovala tudi pisemski promet s tujino. Uradniki so v vsakem poštnem uradu morali odpreti in pregledati sumljivo pošto. Posebno pozornost so namenili nadzoru pošte tujih</i></p>	<p>Dijaki poslušajo in zapisujejo snov.</p>	<p>Frontalna učna oblika, metoda razlage.</p>	

	<i>diplomatskih predstavništev. V okviru policijskega urada je delovala tajna pisarna za dešifriranje pisem, ki ji je uspelo razbiti šifrirane kode večine evropskih držav.</i>			
	<i>Da si boste lahko bolje predstavljali kako je potekala cenzura in politična represija, si prosim preberite zapis na predstavitvi.</i>	Dijaki berejo zapis na predstavitvi.	Frontalna učna oblika, metoda dela s pisnimi viri.	PPT, drsnica 9.
	<i>Glede na prebrano mi povejte, kakšna je bila volja cesarja, ki jo je povedal Sedlnitzkyu?</i>	Dijaki odgovorijo: <i>da morajo oblastva na vsak način odgnati od cesarskih dežel tudi vsak poskus, zanesti sem delovanje tajnih služb, svobodomislecev in revolucionarjev.</i>		
	<i>Ste si zapisali ključne stvari?</i>	Dijaki odgovorijo: <i>da/ne.</i>	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	
	<i>Če ne, imate minuto.</i>			
	<i>Pa še na hitro ponovimo: Kaj je bila glavna naloga cenzure v času Metternichovega absolutizma?</i>	<i>Preprečevanje širjenja naprednih in revolucionarnih idej.</i>		

2. VSEBINSKI POUDAREK:	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
Šolstvo v času absolutizma	<i>Naš naslednji podnaslov je Šolstvo v času absolutizma.</i>	Dijaki poslušajo in si zapisujejo snov.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	PPT, drsnica 10.
10 minut	<i>Najprej malo ponovimo, kaj vemo o šolstvu v avstrijskem cesarstvu pred Dunajskim kongresom. Mi zna kdo povedati, kako je bilo s šolstvom pred Dunajskim kongresom?</i>	Dijaki odgovorijo: <i>Marija Terezija uvede splošno šolsko obveznost leta 1774.</i>	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	
	<i>Leta 1774 je bila uvedena splošna</i>	Dijaki poslušajo in	Frontalna	

<p><i>šolska obveznost za otroke od 6 do 12 leta. Poleg tega je leta 1773 ukinila jezuitski red in tako je nadzor nad šolstvom prevzela država. Kasneje je zaradi boja proti naprednimi silami in idejami ponovno prišlo do sprememb na področju šolstva, šola naj bi postala orožje proti vsemu naprednemu in naj bi predstavljala oporo vladajoči reakciji.</i></p>	<p>si zapisujejo snov.</p>	<p>učna oblika, metoda razlage.</p>	
<p><i>Veste do katerih sprememb je prišlo na področju šolstva v 19. stoletju?</i></p>	<p>Dijaki odgovorijo: <i>Šolstvo je ponovno prišlo pod nadzor cerkve.</i></p>	<p>Frontalna učna oblika, metoda razgovora.</p>	
<p><i>V želji prilagoditi šolo reakcionarnim ciljem, je leta 1805 nastal nov šolski zakon – Politična šolska ustava. Besedilo zakona je pripravila posebna komisija, v kateri so prevladovali duhovniki. Pomembno vlogo pri tem sta imela tudi dva Slovence, Anton in Jožef Špendav. Z novim zakonom, ki je bil v veljavi do leta 1869 ni prišlo do sprememb pri sami strukturi osnovnega šolstva temveč pri vsebinah. Vodstvo in nadzorstvo šol je prišlo v cerkvene roke. Župnik je postal neposredni nadzornik šole v župniji. Večina gimnazij, tudi na Slovenskem, je bila v rokah različnih cerkvenih redov. V ospredje so stopile versko vzgojne naloge pouka.</i></p>	<p>Dijaki poslušajo in si zapisujejo snov.</p>	<p>Frontalna učna oblika, metoda razlage.</p>	<p>PPT, drsnica 11.</p>
<p><i>V času Metternichovega absolutizma je bilo v službi režima tako tudi šolstvo. Vlada je imenovala tudi posebne izpitne komisarje ter nadzorno policijsko službo. Njihov namen je bil nadzor nad učitelji in učenci ter zadušitev kakršnihkoli znakov svobodomiselnih idej. Število otrok, ki so obiskovali šolo, je bilo predvsem na začetku obdobja Metternichovega absolutizma, precej majhno.</i></p>	<p>Dijaki poslušajo in si zapisujejo snov.</p>	<p>Frontalna učna oblika, metoda razlage.</p>	
<p><i>Mogoče veste, kaj je bil razlog za tako nizek obisk šol?</i></p>	<p>Dijaki odgovorijo: <i>Otroci so zelo</i></p>	<p>Frontalna učna oblika,</p>	

	<i>zgodaj začeli delati.</i>	metoda razgovora.	
<p><i>Poglaviten razlog za tako majhen obisk šol je treba pripisati predvsem temu, da je bila večina otrok v tem času primorana delati doma ali pri tujih delodajalcih. Ravno zaradi tega so bile še posebej pomembne nedeljske ponavljalne šole, ki so bile uvedene z zakonom leta 1805 in so omogočale šolanje večjemu številu otrok.</i></p> <p><i>Do sprememb je prišlo tudi na gimnazijah in licejih. Gimnazijski študij so preuredili predvsem z novim predmetnikom in navodili za poučevanje, ki so jih povezali v Gimnazijski kodeks. Gimnazije so postale šestrazredne in uveden je bil predmetni pouk. Večina gimnazij, tudi na Slovenskem je bila v službi redov. Pouk na gimnazijah je po večini potekal v skladu z nasvetom, ki ga je leta 1821 dal cesar Franc I ljubljanskim profesorjem.</i></p>	Dijaki poslušajo in zapisujejo snov.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	
<p>Na predstavitvi prikažem zapis nasveta cesarja Franca I.</p> <p><i>Preberite zapis in povejte, kako je potekal pouk na gimnazijah in licejih?</i></p>	Dijaki preberejo zapis in odgovorijo: <i>niso poučevali o novih idejah, držali so se starega reda, vzgajali so priden državljanje.</i>	Frontalna učna oblika, metoda dela s pisnimi viri.	PPT, drsnica 12.
<p><i>Cesar je od profesorjev zahteval, da pri poučevanju upoštevajo stari red, menil je, da država ne potrebuje učenjakov temveč pridne državljanje in na tak način naj jih v šoli tudi vzgajajo. V skladu s tem so oblasti slabo skrbele za materialno stanje šolstva in učiteljev, ki so bili v precej slabšem položaju kot v času terezijansko – jožefinskih reform. Število dijakov je v tem obdobju padalo, saj je država menila, da je število študentov že previsoko in da ga je treba zaradi državnih interesov omejiti.</i></p> <p><i>Do sprememb je prišlo tudi na</i></p>	Dijaki poslušajo in zapisujejo snov.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	

<i>področju univerzitetnega študija. Namen študija je bil skrčen na vzgojo poslušnih državnih uradnikov, ki bi brezpogojno izpolnjevali želje deželnega kneza.</i>			
<i>Mogoče veste, v katerem jeziku je potekal pouk?</i>	Dijaki odgovorijo: <i>nemškem jeziku.</i>	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	
<i>Pouk je večinoma potekal v nemškem jeziku, predvsem v mestih in večjih krajih. Na podeželju je pouk ponekod potekal v deželnem jeziku. V nekaterih šolah na Kranjskem je pouk potekal v slovenskem jeziku. Pouk v nedeljskih ponavljalnih šolah pa je potekal izključno v slovenskem jeziku.</i>	Dijaki poslušajo in zapisujejo snov.	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	
<i>Ste si zapisali ključne stvari?</i> <i>Če ne, imate minuto.</i> <i>Katera je glavna sprememba, ki je bila uvedena z novim šolskim zakonom iz leta 1805?</i>	Dijaki odgovorijo: <i>da/ne.</i> <i>Nadzor in vodenje šol je spet prišlo v cerkvene roke.</i>	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	PPT, drsnica 11.

3. VSEBINSKI POUK:	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
Zahteve opozicije in liberalna gibanja 10 minut	<i>Naslednji vsebinski poudarek ima naslov Zahteve opozicije in liberalna gibanja. V času po dunajskem kongresu se je liberalno gibanje v vseh evropskih državah naglo krepilo.</i>	Dijaki poslušajo in si zapisujejo snov.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	PPT, drsnica 13.
	<i>Mogoče veste, zakaj so se v tem času krepile liberalne ideje?</i>	Dijaki odgovorijo: <i>zaradi idej francoske revolucije in Napoleona.</i>	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	
	<i>V času Napoleonove nadvlade so se v mnogih evropskih državah, ki so bile pod francosko oblastjo, ljudje seznanili z novim državnim in družbenim redom.</i>	Dijaki poslušajo in zapisujejo snov.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	
	<i>Kakšen pa je bil nov družbeni red?</i>	Dijaki odgovorijo: <i>Enakost pred zakonom,</i>	Frontalna učna oblika, metoda	

	<i>državljske pravice.</i>	razgovora.	
<i>Zaradi tega se v mnogih državah niso mogli sprijazniti z restavracijo, obnovo starega redu. Zlasti izobraženci, premožnejši meščani in del plemstva so poudarjali, da zakonodaja, davki in uprava države ne morejo biti le zadeva vladarja ampak tudi ljudstva. Predlagali so, da bi skupaj z vladarjem vladali izvoljeni predstavniki ljudstva, ki bi v parlamentu sprejemali zakone in nadzirali izvršilno oblast. Prepričani so bili, da so vsi državljani enaki pred zakonom in da država ne sme omejevati osebnih svobode ljudi. Zavzemali so se za pravico do svobode veroizpovedi ter javnega izpovedovanja znanstvenih spoznanj in političnih stališč. Zahtevali so, da se temeljne pravice zapišejo v ustavo. A so se zahteve po reformah v predmarčnem času le s težavo uveljavljale.</i>	Dijaki poslušajo in zapisujejo snov.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	PPT, drsnica 14.
<i>O tem smo danes že govorili. Zakaj so se reforme tako težko uveljavljale?</i>	Dijaki odgovorijo: <i>Želja vladajočih po ohranitvi starega reda.</i>	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	
<i>Zaradi želje po ohranitvi starega reda. Zlasti v državah nemške zveze se je Metternichov režim posebej odločno upiral liberalnim idejam, vladarji so na njegovo pobudo okrepili pritisk na liberalno opozicijo. A kljub temu se liberalnih gibanj ni dalo več ustaviti. Prva liberalna gibanja so se pojavila zunaj avstrijskega cesarstva. V prvi polovici tridesetih let je Metternichov režim poskušal zatreti liberalno gibanje na Ogrskem.</i>	Dijaki poslušajo in zapisujejo snov.	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	PPT, drsnica 15.
<i>Na predstavitvi si pogledajte dve sliki, mogoče veste, kdo sta osebi na sliki?</i>	Dijaki poskušajo odgovoriti.	Frontalna učna oblika, metoda dela s slikovnimi viri.	PPT, drsnica 16.

<p><i>Na fotografiji sta predstavnika madžarske liberalne opozicije, ki si je prizadevala za preobrazbo države. Levo je predstavnik zmernejše Konservativne stranke Istvan Szecheny. Na desni pa voditelj radikalnejše Liberalne stranke Lajos Kossuth. Madžarski liberalci so v štiridesetih letih 19. stoletja zahtevali splošno obdavčitev, ukinitve dednega prava, enakost pred zakoni, zakon o zemljiški odvezi, uvedbo parlamenta z njemu odgovorno vlado ter svobodno ustanavljanje društev. V tem času se je pojavilo tudi madžarsko nacionalno gibanje, ki je želelo doseči neodvisnost Ogrske od Avstrije ter dati celotni Ogrski izključno madžarski značaj.</i></p>	<p>Dijaki poslušajo in zapisujejo snov.</p>	<p>Frontalna učna oblika, metoda razlage.</p>	<p>PPT, drsnica 16 in 17.</p>
<p><i>Na predstavitvi si preberite zapis v katerem je Metternich predstavil svoje poglede na nacionalna vprašanja.</i></p>	<p>Dijaki poslušajo.</p> <p>Učenci berejo zapis na predstavitvi.</p>	<p>Frontalna učna oblika, metoda razlage.</p> <p>Individualna učna oblika.</p>	<p>PPT, drsnica 18.</p>
<p><i>Svoje zahteve so lahko uresničili šele po izbruhu revolucije leta 1848. V avstrijskem delu monarhije so se liberalne zahteve pojavile šele v štiridesetih letih. V tistem času so v Avstrijo začele vse pogosteje prihajati politične brošure s kritiko Metternichovega režima, ki so bile po večini anonimne. V brošurah je mogoče najti zahteve po:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <i>- reformi uprave,</i> <i>- liberalizaciji gospodarstva,</i> <i>- uveljavitvi temeljnih pravic človeka in državljana,</i> <i>- vzpostavitvi svobode tiska.</i> <p><i>Kar pa se tiče državne ureditve pa so bile najpogostejše zahteve po dopolnitvi zastopov deželnih stanov s predstavniki meščanstva in kmetov ter sklicu generalnih državnih</i></p>	<p>Dijaki poslušajo in zapisujejo snov.</p>	<p>Frontalna učna oblika, metoda razlage.</p>	<p>PPT, drsnica 19.</p>

<i>stanov. Za takšno rešitev se je prvi odločnejše zavzel Viktor Andrian Werburg v brošuri z naslovom Avstrija in njena prihodnost.</i>			
<i>Na predstavitvi si lahko pogledate sliko naslovnice brošure.</i>	Dijaki gledajo sliko na predstavitvi.	Frontalna učna oblika, metoda slikovne demonstracije.	PPT, drsnica 19.
<i>Med drugimi se je zavzemal tudi za povezovanje med stanovsko opozicijo v dednih deželah ter liberalno opozicijo na Ogrskem. Tudi predlogi drugih avtorjev (Karl Moering in Franz Schusselka) ter liberalno usmerjena revija Grenzboten so se gibali v teh okvirih. Revija Grenzboten je 6. marca 1848 objavila osnutek avstrijske ustave, ki je izhajal iz načela dosledne ločitve vej oblasti, predvideval je odgovornost ministrov in omejene mandate. Hkrati se je zavzel tudi za preobrazbo deželnih stanov. V štiri kurije razdeljeni deželni zbori naj bi predstavljali interese veleposestnikov, kmetov, podjetnikov in inteligence ter sklic skupnega državnega zbora na Dunaju, ki bi ga sestavljali predstavniki deželnih zborov. Zaradi naraščajočih liberalnih vprašanj in različnih pogledov nanje je Sveta aliansa že v dvajsetih letih 19. stoletja izgubljala svoj vpliv. Znotraj nje sta se izoblikovala dva različna politično – ideološka bloka.</i>	Dijaki poslušajo in si zapisujejo snov.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	
<i>Mogoče veste, katera dva bloka?</i>	Učenci odgovorijo: <i>konservativni in liberalni blok.</i>	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	
<i>. O ključnih značilnostih obeh blokov smo danes tekom ure že kar nekaj povedali pa da še ponovimo.</i>	Dijaki poslušajo.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	
<i>Kakšne so ključne značilnosti liberalnega in konservativnega bloka?</i>	Dijaki odgovorijo: <i>Liberalni blok si želi uvesti</i>	Frontalna učna oblika, metoda	

	<i>spremembe, konservativni blok pa se zavzema za ohranitev obstoječega družbenega reda.</i>	razgovora.	
<i>Liberalni blok si je prizadeval za: -postopno demokratizacijo, -vpeljavo ustav, -širjenje volilne pravice, -večjo svobodo tiska. Konservativni blok pa: -bori se proti liberalnim in nacionalnim gibanjem, Zagovarja legitimnost oblasti vladarjev, -pomembno vlogo v družbi daje cerkvi.</i>	Dijaki poslušajo in zapisujejo snov.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	PPT, drsnica 20.
<i>V katerih državah je imel večjo vlogo liberalni blok in v katerih konservativni blok?</i>	Dijaki odgovorijo: <i>Liberalni blok: Francija. Konservativni blok: Avstrijsko cesarstvo.</i>	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	
<i>Liberalni blok je imel večjo vpliv v Franciji in Veliki Britaniji. Konservativni pa Avstrijskem cesarstvu in Rusiji.</i>	Dijaki poslušajo in zapisujejo snov.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	
<i>Ste si uspeli vse zapisati? Če ne, imate še minuto.</i>	Dijaki odgovorijo: <i>da/ne.</i>		
<i>Sedaj, ko smo se naučili o zahtevah opozicije in liberalnih gibanjih, sledi avtentična naloga, ki jo boste naredili v dvojicah. Razdelila vam bom liste z navodili. Gre za dve različni nalogi, delate tisto za katero imate navodila na listu. Če delate prvo nalogo si predstavljajte, da ste člani liberalne opozicije in napišite kratek članek v revijo Die Grenzboten s kritiko Metternichovega sistema in zahtevami liberalne opozicije. Če delate drugo nalogo pa si predstavljajte, da pripadate konservativnemu bloku in napišite kratek članek, v katerem pišete o</i>	Dijaki poslušajo navodila.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	PPT, drsnica 21.

<p><i>prizadevanjih konservativnega bloka in kritizirate napredna, liberalna gibanja. Članek naj bo kratek, do 5 vrstic.</i></p> <p><i>Nalogo zapišite na list z navodili. Časa imate 5 minut, nato pa bo nekaj parov prebralo svoj zapis. V pare se razdelite tako kot sedite.</i></p>			
<p>Medtem ko dijaki pišejo članek, se sprehajam po razredu in opazujem njihovo delo.</p>	<p>Dijaki pišejo članek.</p>	<p>Parna učna oblika.</p>	
<p><i>Čas je potekel. Sedaj se boste postavili v vlogo novinarjev in prebrali svoje članke, Se kateri od parov javi, da prebere članek?</i></p> <p><i>Se javi še kateri od parov, ki je pisal liberalnih zahtevah, da prebere članek?</i></p>	<p>Dijaki poslušajo.</p> <p>En par (konservativni blok) se javi in prebere avtentično nalogo. Ostali dijaki poslušajo.</p> <p>En par (liberalni blok) se javi in prebere avtentično nalogo. Ostali dijaki poslušajo.</p>	<p>Frontalna učna oblika, metoda razlage.</p> <p>Metoda izkustvenega učenja.</p>	
<p>Na predstavitvi prikažem primer rešene avtentične naloge in jim naročim, naj jo preberejo.</p>	<p>Dijaki berejo primer avtentične naloge.</p>	<p>Frontalna učna oblika, metoda razlage.</p> <p>Individualna učna oblika.</p>	<p>PPT, drsnica 22, 23.</p>

ZAKLJUČNI DEL: ZAKLJUČNO PONAVLJANJE ALI PREVERJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
10 minut	<p><i>Sedaj sledi še zaključni del današnje učne ure, v katerem je na vrsti preverjanje vašega znanja, ki ste ga usvojili to uro.</i></p> <p><i>Razdelila vam bom preverjalne liste, ki vsebujejo 6 nalog. Za reševanje imate na voljo 5 min.</i></p>	Dijaki poslušajo navodila.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Preverjalni list.
	Sprehajam se po razredu in opazujem dijake.	Dijaki rešujejo naloge na preverjalnem listu.	Individualna učna oblika.	Preverjalni list.
	<p><i>Čas za reševanje je potekel. Sedaj bomo pregledali rešitve nalog. Kot ste lahko opazili so naloge točkovane. Ob vsaki nalogi vam bom razložila način točkovanja. V primeru, da je vaš odgovor napačen, si zraven zapišite pravilnega. Pravilno rešen preverjalni list vam je lahko v pomoč pri učenju.</i></p>	Dijaki poslušajo navodila.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	
	<p>Določim dijaka, ki prebere rešitve prve naloge.</p> <p>Poslušam odgovore in jih po potrebi dopolnim.</p>	Dijak prebere rešitve. Ostali dijaki poslušajo in preverjajo svoje odgovore.	Frontalna učna oblika, metoda razgovora	Preverjalni list: rešitve.
	<p><i>Za vsako pravilno povezano trditev prejmete 1 točko, skupaj 4 točke. S tem smo preverili ali znate obrazložiti pojme: cenzura, konstitucionalizem, represija, restavracija.</i></p>	Dijaki poslušajo in točkujejo odgovore.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	PPT, drsnica 24. Preverjalni list.
	<p>Določim dijaka, ki prebere rešitve druge naloge</p> <p>Poslušam odgovore in jih po potrebi dopolnim.</p>	Dijak prebere rešitve. Ostali dijaki poslušajo in preverjajo svoje odgovore.	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	Preverjalni list: rešitve.
	<p><i>Za vsako ustrezno dopolnjeno besedo prejmete 0,5 točke. Skupaj prejmete 4 točke. Z nalogo smo preverjali, ali znate opisati politično ureditev avstrijskega cesarstva v predmarčnem obdobju.</i></p>	Dijaki poslušajo in točkujejo odgovore.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	PPT, drsnica 25. Preverjalni list.
	Določim dijaka, ki prebere rešitve	Dijak prebere	Frontalna	Preverj

<p>tretje naloge.</p> <p>Poslušam odgovore in jih po potrebi dopolnim.</p>	<p>rešitve. Ostali dijaki poslušajo in preverjajo svoje odgovore.</p>	<p>učna oblika, metoda razgovora.</p>	<p>alni list: rešitve.</p>
<p><i>Za vsak pravilen podatek, ki ga zahteva vprašanje, prejmete 1 točko. skupaj lahko prejmete 2 točki. Preverjali smo cilj, ali poznate zakonodajo, ki je urejala šolstvo v času absolutizma.</i></p>	<p>Dijaki poslušajo in točkujejo odgovore.</p>	<p>Frontalna učna oblika, metoda razlage.</p>	<p>PPT, drsnica 26. Preverjalni list.</p>
<p>Določim dijaka, ki prebere rešitve četrte naloge.</p> <p>Poslušam odgovore in jih po potrebi dopolnim.</p>	<p>Dijak prebere rešitve. Ostali dijaki poslušajo in preverjajo svoje odgovore.</p>	<p>Frontalna učna oblika, metoda razgovora.</p>	<p>Preverjalni list: rešitve.</p>
<p><i>Za vsako pravilno navedeno značilnost prejmete 1 točko, skupaj 2 točki. Preverjali smo učni cilj, ali znate navesti glavne značilnosti šolstva v času Metternichovega absolutizma.</i></p>	<p>Dijaki poslušajo in točkujejo odgovore.</p>	<p>Frontalna učna oblika, metoda razlage.</p>	<p>PPT, drsnica 27. Preverjalni list.</p>
<p>Določim dijaka, ki prebere rešitve pete naloge.</p> <p>Poslušam odgovore in jih po potrebi dopolnim.</p>	<p>Dijak prebere rešitve. Ostali poslušajo in preverjajo svoje odgovore.</p>	<p>Frontalna učna oblika, metoda razgovora.</p>	<p>Preverjalni list: rešitve.</p>
<p><i>Za vsako pravilno navedeno trditve prejmete 1 točko, skupaj lahko prejmete 3 točke. Preverjali smo cilj, ali poznate glavne značilnosti konservativnih režimov.</i></p>	<p>Dijaki poslušajo in točkujejo svoje odgovore.</p>	<p>Frontalna učna oblika, metoda razlage.</p>	<p>PPT, drsnica 28. Preverjalni list.</p>
<p>Določim dijaka, ki prebere rešitve šeste naloge.</p> <p>Poslušam odgovore in jih po potrebi dopolnim.</p>	<p>Dijak prebere rešitve. Ostali poslušajo in preverjajo svoje odgovore.</p>	<p>Frontalna učna oblika, metoda razgovora.</p>	<p>Preverjalni list: rešitve.</p>
<p><i>Vsaka pravilna oznaka trditve z DA ali NE je vredna 0,5 točke. Pravilno popravljene trditve so vredne po 1 točko. Skupaj 6 točk.</i></p>	<p>Dijaki poslušajo in točkujejo svoje odgovore.</p>	<p>Frontalna učna oblika, metoda razlage.</p>	<p>PPT, drsnica 29. Preverjalni list.</p>

Po končanem pregledovanju preverjalnega lista ocenim, ali dijaki snov, usvojeno v tej učni uri, znajo slabo/dobro/odlično.	Dijaki poslušajo.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	
<p><i>S preverjalnim listom, sprotnim ponavljanjem ter izdelavo avtentične naloge ste pokazali, da ste usvojili vse izobraževalne učne cilje današnje učne ure in da znate (ocenim z odlično/dobro/slabo):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>obrazložiti pojme: cenzura, represija, restavracija, konstitucionalizem, liberalizem.</i> - <i>navesti glavne značilnosti predmarčnega obdobja v Avstrijskem cesarstvu,</i> - <i>opisati načine, s katerimi so se oblasti borile proti novim idejam,</i> - <i>opisati glavne značilnosti šolstva v času Metternichovega absolutizma,</i> - <i>primerjati liberalni in konservativni politično – ideološki blok, naštetih zahteve, ki jih je zahtevala liberalna opozicija.</i> <p>Zahvalim se jim za sodelovanje in jim zaželim lep dan.</p>	Dijaki poslušajo.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	

III. SEZNAM PRILOG

PRILOGA 1 :	Preverjalni list
PRILOGA 2 :	Preverjalni list - rešitve
PRILOGA 3:	Avtentična naloga - navodila
PRILOGA 4:	Rešitve avtentične naloge
PRILOGA 5:	Ocenjevalni kriterij za avtentično nalogo
PRILOGA 6:	PowerPoint predstavitev z zapisom učne snovi

PRILOGA 1: Preverjalni list

METTERNICHOV ABSOLUTIZEM

Preverjalni list

Ime in priimek:

Datum:

Število doseženih točk: ___/21

1. Poveži pojme v levem stolpcu z ustrežno razlago v desnem stolpcu tako, da vpišete črko ustrežne razlage na črtico pred pojmom. /4

___reakcija	a. uradno pregledovanje knjig, časopisov pred objavo
___cenzura	b. nasprotovanje napredku, spremembam.
___konstitucionalizem	c. uporaba prisilnih ukrepov, onemogočanje neke dejavnosti
___represija	č. politična ureditev, ki temelji na ustavi.

2. Ustrežno dopolni besedilo. /4

Predmarčno Avstrijo je s trdo roko vodil knez _____. Avstrijska politika predmarčnega obdobja se je dosledno držala gesla: _____. Odločilni krogi monarhije so v absolutizmu videli način vladanja, primeren za boj proti _____ in _____ idejam. Metternich je izdelal sistem politične represije, katerega poglavitno orožje sta bili _____ in _____. Cenzurne oblasti, ki jim je od leta 1817 načeloval Metternichov sodelavec grof _____, so na podlagi _____ iz leta 1810 nadzorovale vse tiskane izdaje.

3. Kateri zakon (navedite ime in letnico) je urejal šolstvo v času Metternichovega absolutizma in kaj je bila glavna sprememba, ki je bila z zakonom uzakonjena? /2

---

4. S pomočjo spodnjega vira opiši šolanje v času Metternichovega absolutizma. Navedi vsaj dve značilnosti. /2

“Med ljudstvom se širijo nove misli, ki jih ne bom nikdar odobral. Ostanite pri starem redu, ki je še vedno najboljši! Našim prednikom se je pri tem dobro godilo, zakaj se ne bi tudi vam? Ne potrebujem učenjakov, temveč le pridnih državljanov, in tako mi vzgajajte mladino. Kdor meni služi, mora poučevati kakor jaz ukazujem. /.../”

Nasvet cesarja Franca I. ljubljanskim profesorjem leta 1821. Vir: Cvirn, J., Studen, A. Zgodovina 3. učbenik za tretji letnik gimnazije. Ljubljana: DZS, 2010, str. 45.

---

5. Katere temeljne značilnosti Metternichove ureditve Avstrije lahko najdemo pri vseh konservativnih režimih? Naštejte vsaj 3 značilnosti. /3

---

6. Ali je trditev pravilna ali nepravilna? Obkroži DA ali NE. Nepravilne trditve popravi. /6

- a) Metternichov režim se je še posebej odločno upiral uvedbi ustave. DA NE
- b) Prva liberalna gibanja so se v drugi polovici tridesetih let 19. stoletja pojavila v Avstrijskem cesarstvu. DA NE
- c) Madžarski liberalci so zahtevali splošno obdavčitev, ukinitvev dednega prava, enakost pred zakonom ter uvedbo parlamenta. DA NE
- d) Konservativni blok si je prizadeval za uvedbo sprememb. DA NE
- e) V avstrijskem delu monarhije so se liberalne zahteve pojavile v štiridesetih letih 19. stoletja, ko so v Avstrijo začele prihajati politične brošure s kritiko Metternichovega režima. DA NE
- f) Liberalna opozicija se je zavzemala za odpravo deželnih stanov. DA NE

PRILOGA 2: Preverjalni list - rešitve

METTERNICHOV ABSOLUTIZEM

Preverjalni list

Ime in priimek:

Datum:

Skupno število točk: ___/21

1. Poveži pojme v levem stolpcu z ustrežno razlago v desnem stolpcu tako, da vpišete črko ustrežne razlage na črtico pred pojmom. /4

<u>_b_</u> reakcija	a. uradno pregledovanje knjig, časopisov pred objavo
<u>_a_</u> cenzura	b. nasprotovanje napredku, spremembam.
<u>_č_</u> konstitucionalizem	c. uporaba prisilnih ukrepov, onemogočanje neke dejavnosti
<u>_c_</u> represija	č. politična ureditev, ki temelji na ustavi.

Za vsako pravilno povezano trditev prejmete 1 točko, skupaj 4 točke.

2. Ustrežno dopolni besedilo. /4

Predmarčno Avstrijo je s trdo roko vodil knez **Metternich**. Avstrijska politika predmarčnega obdobja se je dosledno držala gesla: »**Ničesar spreminjati**«. Odločilni krogi monarhije so v absolutizmu videli način vladanja, primeren za boj proti **liberalnim** in **nacionalnim** idejam. Metternich je izdelal sistem politične represije, katerega poglavitno orožje sta bili **cenzura** in **policija**. Cenzurne oblasti, ki jim je od leta 1817 načeloval Metternichov sodelavec grof **Sedlnitzky**, so na podlagi **cenzurnega patenta** iz leta 1810 nadzorovale vse tiskane izdaje.

Za vsako ustrezno dopolnjeno besedo prejmete 0,5 točke, skupaj 4 točke.

3. Kateri zakon (navedite ime in letnico) je urejal osnovno šolstvo v času Metternichovega absolutizma in kaj je bila glavna sprememba, ki jo je zakon predvideval? /2

Politična šolska ustava iz leta 1805.

Vodstvo in nadzor šol je ponovno prišlo v cerkvene roke.

Za vsak pravilen podatek, ki ga zahteva vprašanje prejmete 1 točko, skupaj 2 točki.

4. S pomočjo spodnjega vira opiši šolanje v času Metternichovega absolutizma. Navedi vsaj dve značilnosti. /2

“Med ljudstvom se širijo nove misli, ki jih ne bom nikdar odobral. Ostanite pri starem redu, ki je še vedno najboljši! Našim prednikom se je pri tem dobro godilo, zakaj se ne bi tudi vam? Ne potrebujem učenjakov, temveč le pridnih državljanov, in tako mi vzgajajte mladino. Kdor meni služi, mora poučevati kakor jaz ukazujem. /.../”

Nasvet cesarja Franca I. ljubljanskim profesorjem leta 1821. Vir: Cvirn, J., Studen, A. Zgodovina 3. učbenik za tretji letnik gimnazije. Ljubljana: DZS, 2010, str. 45.

Profesorji so pri poučevanju upoštevali stari red. Mladino so vzgajali v pridne državljanke. V šoli se ni poučevalo o naprednih idejah.

Za vsako pravilno navedeno trditev prejmete 1 točko, skupaj 2 točki.

5. Katere temeljne značilnosti Metternichove ureditve Avstrije lahko najdemo pri vseh konservativnih režimih? Naštejte vsaj 3 značilnosti. /3

- Ohranjanje starega redu.
- Boj proti naprednim idejam.
- Uporaba politične represije in cenzure

Za vsako pravilno navedeno trditev prejmete 1 točko, skupaj 3 točke.

6. Ali je trditev pravilna ali nepravilna? Obkroži DA ali NE. Nepravilne trditve popravi. /6

- g) Metternichov režim se je še posebej odločno upiral uvedbi ustave. DA NE
- h) Prva liberalna gibanja so se v drugi polovici tridesetih let 19. stoletja pojavila v Avstrijskem cesarstvu. Pojavila so se na Ogrskem. DA NE
- i) Madžarski liberalci so zahtevali splošno obdavčitev, ukinitve dednega prava, enakost pred zakonom ter uvedbo parlamenta. DA NE
- j) Konservativni blok si je prizadeval za uvedbo sprememb. Prizadeval si je za ohranitev starega reda. DA NE
- k) V avstrijskem delu monarhije so se liberalne zahteve pojavile v štiridesetih letih 19. stoletja, ko so v Avstrijo začele prihajati politične brošure s kritiko Metternichovega režima. DA NE
- l) Liberalna opozicija se je zavzemala za odpravo deželnih stanov. Dopolnitev stanov s predstavniki meščanstva in kmetov. DA NE

Vsaka pravilna oznaka trditve z DA ali NE je vredna 0,5 točke. Pravilno popravljene trditve so vredne po 1 točko.

PRILOGA 3: Avtentična naloga – navodila

AVTENTIČNA NALOGA – navodila

Predstavljajte si, da ste član liberalne opozicije leta 1840 v Avstriji. Napišite kratek članek (do 5 vrstic) v liberalno usmerjeni reviji Die Grenzboten, v katerem zapišete glavne ideje in zahteve liberalne opozicije. V članek vključite čim več podatkov, ki ste jih danes usvojili.

AVTENTIČNA NALOGA – navodila

Predstavljajte si, da ste pripadnik konservativnega režima leta 1840 v Avstriji. Napišite kratek članek (do 5 vrstic) v Laibacher Zeitung, v katerem zapišete glavne ideje in prizadevanja konservativnega bloka. V članek vključite čim več podatkov, ki ste jih danes usvojili.

PRILOGA 4: Rešitev avtentične naloge

PRIMER 1:

Die Grenzboten

12. marec 1840

Kako naprej?

V našem cesarstvu se je dolgo govorilo, da je naš oblastnik cesar od boga poslan in v svoji modrosti nezmotljiv. Ali prav dogajanje v Franciji je pokazalo, da vsak zase najbolje ve, kaj mu je storiti za boljši jutri. Zato bi morali čimprej vpeljati v naše časnike svobodno zapisano besedo in svobodne ideje, od uvedbe ustave v naši deželi pa vse do razširitvi volilne pravice. Da bi se našemu cesarstvu bolje godilo, moramo v deželne zборе spraviti tudi meščane in kmete in tako bodo zastopani vsi v našem cesarstvu.

PRIMER 2:

Laibacher Zeitung

15. maj 1840

Bog varuj nam cesarja!

V dobrih časih postajajo možje šibki, mehkega uma in maščevalnih idej. To se nam prav danes pred našimi očmi dogaja v našem ljubem cesarstvu. Več kot pol tisočletja je bilo naše cesarstvo center Evrope in Dunaj... Mar niso presvetle kronane glave bdele nad tem uspehom? Mar ni glas iz prižnice usmerjal po poti morale v boljši jutri? Ostanite pri starem redu, ki je še vedno najboljši. Gorje nam, ako pojdemo po poteh brezverne, revolucionarne Francije, kjer je bila vrsta za kruh, krajša le od vrste za giljotino.

PRILOGA 5: Kriteriji uspešnosti za avtentično nalogo

Avtentična naloga: članek

Kriteriji uspešnosti	Odličen	Dober	Zadovoljiv	Nezadovoljiv
Upoštevanje navodil	Pri pisanju so bila upoštevana vsa navodila.	Pri pisanju so bila upoštevana skoraj vsa navodila (80 %).	Pri pisanju je bilo upoštevanih nekaj navodil (50 %).	Pri pisanju niso bila upoštevana navodila.
Poznavanje/ navajanje podatkov	V članku navaja veliko podatkov, kaže na odlično poznavanje tematike o kateri piše.	V članku navaja precej podatkov, kaže na dobro poznavanje tematike o kateri piše.	V članku navaja nekaj podatkov, kaže na omejeno poznavanje tematike o kateri piše.	V članku ne navaja nobenih podatkov, kaže na nepoznavanje tematike o kateri piše.
Slovnična pravilnost	Članek je napisan brez slovničnih napak.	V članku so napake prisotne, vendar ne ovirajo pomena.	V članku je prisotnih več slovničnih napak, ki delno ovirajo pomen.	V članku je zelo veliko slovničnih napak, ki ovirajo pomen.
Delo v paru	Člana odlično razumeta svojo nalogo, spodbujata in poslušata drug drugega. V paru odlično sodelujeta in prispevata podatke. Vsak član izpolni vse svoje obveznosti za izvedbo naloge.	Člana dobro razumeta svojo nalogo, spodbujata in poslušata drug drugega. V paru dobro sodelujeta in prispevata skoraj vse podatke. Vsak član izpolni skoraj vse svoje obveznosti za izvedbo naloge.	Člana slabo razumeta svojo nalogo, slabo spodbujata in poslušata drug drugega. V paru povprečno sodelujeta in prispevata le nekaj podatkov. Vsak član izpolni le nekaj svojih obveznosti za izvedbo naloge.	Člana ne razumeta svoje naloge, se ne spodbujata in ne poslušata drug drugega. V paru ne sodelujeta in ne prispevata nobenih podatkov.

PRILOGA 6: PowerPoint predstavitev z zapisom učne snovi

Drsnica 1

Drsnica 2

Ob koncu učne ure boste znali:

- obrazložiti pojme: cenzura, represija, restavracija, konstitucionalizem, liberalizem,
- navesti glavne značilnosti predmarčnega obdobja v Avstrijskem cesarstvu,
- opisati načine, s katerimi so se oblasti borile proti novim idejam,
- opisati glavne značilnosti šolstva v času Metternichovega absolutizma,
- primerjati liberalni in konservativni politično - ideološki blok,
- naštetati zahteve liberalne opozicije.

1. Cenzura in politična represija

Predmarčna doba (1815 – 1848)

- Clemens Lothar Metternich
- 1810 zunanji minister
- 1821 državni kancler
- Boj proti naprednim in revolucionarnim idejam.
- Nasprotnik konstitucionalizma.
- Izdelal je sistem politične represije, katerega glavno orodje sta bili cenzura in policija.

Drsnica 6

Josef Sedlitzky

Cenzura = uradno pregledovanje javnosti namenjenih vsebin

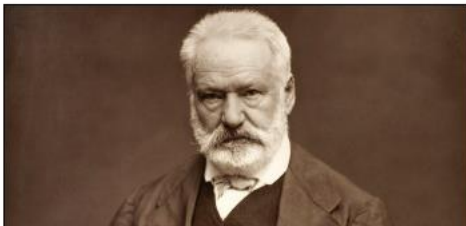
- Želeli so preprečiti širjenje liberalnih in revolucionarnih idej.
- Od leta 1817 je cenzurnim oblastem načeloval grof Josef Sedlitzky.
- Na podlagi cenzurnega patenta 1810 so nadzorovali vse tiskane izdaje.
- Prepovedana je bila kritika vladarja, ministrov in zakonov ter propaganda ljudske suverenosti in konstitucionalizma.

Drsnica 7

Honore de Balzac

Heinrich Heine

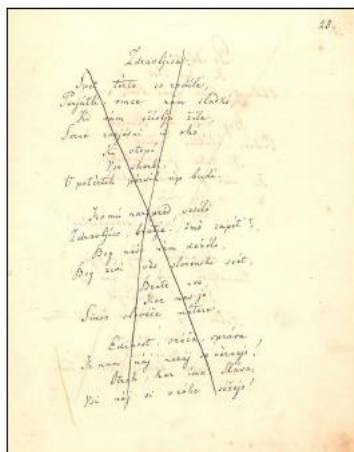

Victor Hugo

Walther Scott

Drsnica 8

Cenzurirana
Zdravljica leta 1844

Drsnica 9

“Še istega leta (19. avgust 1822) je naročal Sedlnitzky tudi novemu ilirskemu guvernerju baronu Schmidburgu, naj strogo pazi na zlobne in zločinske osebe ter jih spravi na varno. Kajti že večkrat mu je cesar povedal svojo voljo, da morajo oblastva na vsak način odgnati od cesarskih dežel tudi vsak poskus, zanesti sem delovanje tajnih družb, svobodomislecev in revolucionarjem. Vsaka namera, presaditi iz tujine v Avstrijo seme nezadovoljnosti in želje po novotarijah, se mora brezpogojno razkrinkati in preprečiti.”

(Vir: J. Mal: *Zgodovina slovenskega Naroda, II. Del, Mohorjeva družba. Celje, 1993, str. 300.*

Drsnica 10

2. Šolstvo v času absolutizma

Drsnica 11

Prilagoditev šole reakcionarnim ciljem.

Vodstvo in nadzorstvo šol je prišlo spet v cerkvene roke.

V ospredje pridejo versko vzgojne naloge pouka.

Uvedene so bile nedeljske ponavljalne šole.

Pouk je večinoma potekal v nemškem jeziku, razen na podeželju in v nedeljskih šolah v deželnem jeziku.

**Politična
šolska
ustava -
1805**

»Med ljudstvom se širijo nove misli, ki jih ne bom nikdar odobral. Ostanite pri starem redu, ki je še vedno najboljši! Našim prednikom se je pri tem dobro godilo, zakaj se ne bi tudi vam? Ne potrebujem učenjakov, temveč le pridnih državljanov in tako mi vzgajajte mladino. Kdor meni služi, mora poučevati, kakor jaz ukazujem.«

(Nasvet cesarja Franca I. ljubljanskim profesorjem leta 1821.)

3. Zahteve opozicije in liberalna gibanja

Zahteve opozicije in liberalna gibanja

- Krepitev liberalnih idej in nestrinjanje z obnovo starega reda.
- Zlasti izobraženci, premožnejši meščani in del plemstva.
- Zavzemali so se za izvolitev predstavnikov ljudstva, ki bi v parlamentu sprejemali zakone in nadzirali izvršilno oblast.
- Zahtevali so enakost pred zakonom, svobodo veroizpovedi ter javnega izpovedovanja znanstvenih spoznanj in političnih stališč.
- Zahtevali so, da se temeljne pravice zapiše v ustavo.
- Zahteve po reformah so se s težavo uveljavljale.

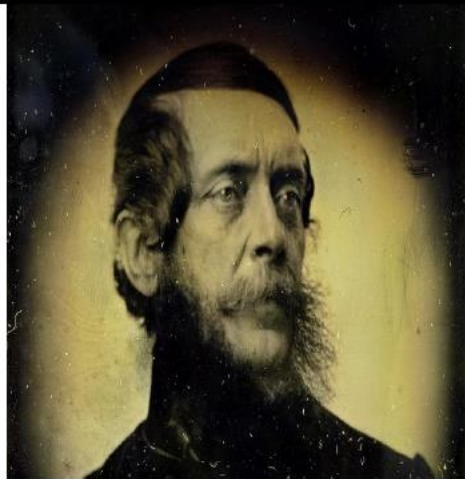

Upor proti liberalnim idejam

- Zaradi želje po ohranitvi starega reda.
- Vlada okrepili pritisk na liberalno opozicijo.
- A liberalnih gibanj se ne da več ustaviti.
- Prva se pojavijo zunaj Avstrijskega cesarstva - liberalno gibanje na Ogrskem

Istvan Szecheny - Konservativna stranka

Lajos Kossuth - Liberalna stranka

Madžarski liberalci:

Zahtevali splošno obdavčitev, ukinitve dednega prava, enakost pred zakonom, zakon o zemljiški odvezi, uvedba parlamenta, svobodno ustanavljanje društev.

Madžarsko nacionalno gibanje:

Skušali doseči neodvisnost Ogrske od Avstrije in ji dati popolnoma madžarski značaj.

Drsnica 18

“Kako Francozi razumejo varovanje nacionalnosti, je pokazala Napoleonova država, v kateri sta postala Rim in Hamburg francoska obmejna municipija in so 10 do 12 milijonov Italijanov in Nemcev razglasili za Francoze. To je pretenzija, ki je Avstrija na škodo drugih nikoli ne bo dovolila. V duhu avstrijske monarhije se takšna sprememba pojmovanja nikoli ne more dogoditi. Nikoli ne bo Madžarov, Italijanov ali Poljakov poimenovala za Nemce temveč ima skrb za skupno življenje vseh svojih narodov.”

(Metternich leta 1846 predstavi svoje poglede na nacionalna vprašanja.)

Drsnica 19

Politične brošure

- Kritika Metternichovega režima,
- Zahteve po reformi uprave, liberalizaciji gospodarstva, uveljavljanju temeljnih pravic človeka in državljana, vzpostavitvi svobode tiska.
- Dopolnitev državnih stanov s predstavniki meščanstva in kmetov ter sklic generalnih državnih stanov.
- Viktor Andrian Werburg - Avstrija in njena prihodnost.

Drsnica 20

	Liberalni blok	Konservativni blok
Ključne značilnosti	Uvedba sprememb.	Ohranitev obstoječega družbenega reda.
Prizadevanja	- demokratizacija, - vpeljava ustav, - širjenje volilne pravice, - večja svoboda tiska.	- boj proti liberalnim in nacionalnim gibanjem, - zagovarja legitimnost oblasti vladarjev, - pomembno vlogo v družbi daje cerkvi.
Država	- Francija, - Velika Britanija.	- Avstrijsko cesarstvo, - Rusija.

Avtentična naloga

Liberalni blok

V paru napišite kratek članek v liberalno usmerjeno revijo Die Grenzboten, v katerem izrazite zahteve in prizadevanja liberalnega bloka.

Konservativni blok

V paru napišite kratek članek v Laibacher Zeitung, ki je prestal cenzuro in zagovarjajte konservativen način vladanja.

Die Grenzboten 12. marec 1840

Kako naprej?

V našem cesarstvu se je dolgo govorilo, da je naš oblastnik cesar od Boga poslan in v svoji modrosti nezmotljiv. Ali prav dogajanje v Franciji je pokazalo, da vsak zase najbolje ve, kaj mu je storiti za boljši jutri. Zato bi morali čimprej vpeljati v naše časnike svobodno pisano besedo in svobodne ideje, od uvedbe Ustave v naši deželi, vse do razširitvi volilne pravice. Da bi se našemu cesarstvu bolje godilo, moramo v deželne zборе spraviti tudi meščane in kmete in tako bodo zastopani vsi v našem cesarstvu.

Laibacher Zeitung

15. maj 1840

Bog varuj nam cesarja!

V dobrih časih postajajo možje šibki, mehkega uma in maščevalnih idej. To se nam prav danes pred našimi očmi dogaja v našem ljubem cesarstvu. Več kot pol tisočletja je bilo naše cesarstvo center Evrope in Dunaj prestolnica sveta. Mar niso presvetle kronane glave bdele nad tem uspehom? Mar ni glas iz prižnice usmerjal po poti morale v boljši jutri? Ostanite pri starem redu, ki je še vedno najboljši. Gorje nam, ako pojdemo po poteh brezverne, revolucionarne Francije, kjer je bila vrsta za kruh, krajša le od vrste za giljotino.

Drsnica 24

Poveži pojme v levem stolpcu z ustreznno razlago v desnem stolpcu tako, da vpišete črko ustrezne razlage na črtico pred pojmom.

<u>B</u> reakcija	A. uradno pregledovanje knjig, časopisov pred objavo
<u>A</u> cenzura	B. nasprotovanje napredku, spremembam.
<u>Č</u> konstitucionalizem	C. uporaba prisilnih ukrepov, onemogočanje neke dejavnosti
<u>C</u> represija	Č. politična ureditev, ki temelji na ustavi.

Drsnica 25

Ustrežno dopolni besedilo.

- Predmarčno Avstrijo je s trdo roko vodil knez Metternich. Avstrijska politika predmarčnega obdobja se je dosledno držala gesla: »Ničesar spreminjati«. Odločilni krogi monarhije so v absolutizmu videli način vladanja, primeren za boj proti liberalnim in nacionalnim idejam. Metternich je izdelal sistem politične represije, katerega poglavitno orožje sta bili cenzura in policija. Cenzurne oblasti, ki jim je od leta 1817 načeloval Metternichov sodelavec grof Sedlnitzky, so na podlagi cenzurnega patenta iz leta 1810 nadzorovale vse tiskane izdaje.

Drsnica 26

Kateri zakon (leto) je urejal osnovno šolstvo v času Metternichovega absolutizma in kaj je bila glavna sprememba, ki jo je zakon predvideval?

- **Politična šolska ustava iz leta 1805.**
- **Vodstvo in nadzor šol je ponovno prišlo v cerkvene roke.**

Drsnica 27

S pomočjo spodnjega vira opiši šolanje v času Metternichovega absolutizma. Navedi vsaj dve značilnosti.

- Profesorji so pri poučevanju upoštevali stari red.
- Mladino so vzgajali v pridne državljane.
- V šoli se ni poučevalo o naprednih idejah.

Drsnica 28

Katere temeljne značilnosti Metternichove ureditve Avstrije lahko najdemo pri vseh konservativnih režimih? Naštejte vsaj 3 značilnosti.

- Ohranjanje starega reda.
- Boj proti naprednim idejam.
- Uporaba politične represije in cenzure.

Drsnica 29

Ali je trditev pravilna ali nepravilna? Obkroži DA ali NE. Nepravilne trditve popravi.

- a) Metternichov režim se je še posebej odločno upiral uvedbi ustave. **DA NE**
- b) Prva liberalna gibanja so se v drugi polovici tridesetih let 19. stoletja pojavila v Avstrijskem cesarstvu.
Pojavila so se na Ogrskem. DA NE
- c) Madžarski liberalci so zahtevali splošno obdavčitev, ukinitve dednega prava, enakost pred zakonom ter uvedbo parlamenta. **DA NE**
- d) Konservativni blok si je prizadeval za uvedbo sprememb. **Prizadeval si je za ohranitev starega reda. DA NE**
- e) V avstrijskem delu monarhije so se liberalne zahteve pojavile v štiridesetih letih 19. stoletja, ko so v Avstrijo začele prihajati politične brošure s kritiko Metternichovega režima. **DA NE**
- a) Liberalna opozicija se je zavzemala za odpravo deželnih stanov. **Dopolnitev stanov s predstavniki meščanstva in kmetov. DA NE**

Univerza v Ljubljani

**FILOZOFSKA
FAKULTETA**

Oddelek za zgodovino

Didaktika zgodovine II

SEMINARSKA NALOGA

UČNA PRIPRAVA:

Slovensko narodno gibanje v predmarčnem obdobju

IME IN PRIIMEK: Lucija Bec

DATUM: 1. 12. 2022

I. OSNOVNI PODATKI:

Šola:	Srednja šola	
Razred:	3. letnik gimnazije	
Datum:	1. 12. 2022	
Predmet:	Zgodovina	
Učna tema – širša tema iz učnega načrta	Slovensko nacionalno oblikovanje	
Učna enota – naslov učne ure:	Slovensko narodno gibanje v predmarčnem obdobju	
Učne oblike:	Frontalna učna oblika, parna učna oblika, individualna učna oblika.	
Učne metode:	Metoda razlage, metoda dela s pisnimi viri, metoda razgovora, metoda slikovne demonstracije, metoda grafičnih izdelkov, metoda zvočne demonstracije, metoda besedne demonstracije.	
Učne tehnike:	Izdelovanje miselnega vzorca.	
Cilji iz učnega načrta:	<p>Dijaki/ -nje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - »raziščejo posamezne etape nacionalnega oblikovanja; - ocenijo dosežke posameznih obdobj glede na aktualen položaj slovenskega naroda; - /.../ ključne dogodke in pojave iz slovenske zgodovine 19. stoletja umestijo v ustrezen zgodovinski čas in prostor; - /.../ oblikujejo svoje sklepe, mnenja, stališča, interpretacije; - /.../ razvijajo sposobnost različnih oblik komunikacije; - razvijajo socialne spretnosti pri različnih oblikah sodelovalnega učenja; - razvijajo pozitiven odnos do pomena spoštovanja človekovih pravic, enakosti in demokracije; - razvijajo pozitiven odnos do oblikovanja slovenske narodne identitete in razvoja državnosti.« (Učni načrt, 2008, str. 32) 	
Cilji učne ure oz. pričakovani učni dosežki	Izobraževalni učni cilji	<p><i>Ob koncu učne ure učenec zna:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - opisati narodno gibanje na Kranjskem po propadu Ilirskih provinc; - naštetih črkopise, ki so se pojavili v slovenskem prostoru v predmarčnem obdobju; - opisati zahteve vsaj dveh narodnobuditeljskih krogov - ovrednotiti pomen Kmetijskih in rokodelskih Novic pri oblikovanju narodne zavesti.
	Funkcionalni učni cilji	<p><i>Ob koncu učne ure učenec zna:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - sodelovati v paru; - upoštevati navodila; - izdelovati pisne izdelke; - zapisati učno snov v zvezek.

	Vzgojni učni cilji	<p><i>Ob koncu učne ure učenec zna:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - kazati spoštljivost do preteklosti; - pokazati pozitiven odnos do razvoja slovenskega knjižnega jezika.
Učne etape:	<ul style="list-style-type: none"> - Uvajanje - Obravnava nove učne snovi - Ponavljanje - Preverjanje 	
Vsebinski poudarki:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prva leta po propadu Ilirskih provinc 2. Jezikovni partikularizem 3. Narodnobuditeljski krogi 4. Kmetijske in rokodelske novice 	
Učna sredstva:	Učila:	<ul style="list-style-type: none"> - Učbenik (Cvirn, J., Studen, A., 2010, 132) - Preverjalni list - PowerPoint predstavitev (z zapisom učne snovi)
	Učni pripomočki:	Računalnik, LCD projektor, projekcijsko platno.
Medpredmetne povezave z vsebinami:	Slovenščina (črkarska pravda, potreba po oblikovanju enotnega slovenskega knjižnega jezika, pisanje članka pri avtentični nalogi, odlomek Prešernove pesmi)	
Novi pojmi s pojasnilom:	<p>Jezikovni partikularizem (želja po uveljavitvi oziroma po oblikovanju enotnega jezika)</p> <p>Dajščica (črkopis vzhodne Štajerske v prvi polovici 19. stoletja)</p> <p>Metelčica (črkopis pri Slovencih v prvi polovici 19. stoletja z nekaterimi cirilskim črkam podobnimi znaki)</p>	
Viri in literatura za učno pripravo:	Učni načrt	<p><i>Učni načrt. Zgodovina. Gimnazija. Splošna gimnazija.</i> (2008). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo: http://eportal.mss.edus.si/msswww/programi2016/programi/media/pdf/un_gimnazija/un_zgodovina_280_ur_gimn.pdf (9. 11. 2022).</p>
	Učna priprava	<ul style="list-style-type: none"> - Cvirn, J., Studen, A. (2010). Zgodovina 3. Učbenik za 3. letnik gimnazije. 1. izdaja. Ljubljana: DZS. - Brodnik, V., Antoličič, G., Babič, D., Frantar, Š. (2020). Zgodovina 3. Dolgo 19. stoletje. Učbenik za zgodovino v 3. letniku gimnazij. 1. izdaja. Ljubljana: Mladinska knjiga. - <i>Slovar slovenskega knjižnega jezika</i> Fran, 2014: http://www.fran.si. - Oroslov. (16.09.1846). Opomba za tiste kmetovavce, ki zelje pridelujejo. <i>Kmetijske in rokodelske novice</i>, letnik 4, številka 37: https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DO-C-7G4200ZY/00d5699e-6e7c-42d5-8799-cdf0bb6ba181/PDF (11. 11. 2022)

	<ul style="list-style-type: none"> - 5. julij 1843 – Začetek izdajanja Kmetijskih in rokodelskih novic: Zgodovina na dlani: https://zgodovinanadlani.si/1843-zacetek-izdajanja-kmetijskih-in-rokodelskih-novic/ (11. 11. 2022) - Štih, P., Simoniti, V., Vodopivec, P. (2016). Slovenska zgodovina : od prazgodovinskih kultur do začetka 21. stoletja. 1. izdaja. Ljubljana: Modrijan. - Štih, P., Simoniti, V., Vodopivec, P. (2008). Slovenska zgodovina: družba – politika – kultura. Ljubljana: Inštitut za novejšo zgodovino: Sistory: https://www.sistory.si/cdn/publikacije/1-1000/902/Slovenska-zgodovina-SLO.pdf (11. 11. 2022)
PowerPoint	<p>Drsnica 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Krst pri Savici. Uvod.</i> http://www.preseren.net/slo/3_poezije/99_uvod.asp (13. 11. 2022) <p>Drsnica 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>France Prešeren.</i> https://www.slovenec.org/2020/02/08/zive-l-osmi-februar/ (13. 11. 2022) <p>Drsnica 7:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Jernej Kopitar.</i> http://pgd.repnje.si/?page_id=390 (13. 11. 2022) <p>Drsnica 8:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Dajnčica.</i> http://www2.arnes.si/~mpavle1/dajn.html (13. 11. 2022) - <i>Metelčica.</i> http://www2.arnes.si/~mpavle1/mete.html (13. 11. 2022) <p>Drsnica 13:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Brodnik, V., Antoličič, G., Babič, D., Frantar, Š. (2020). Zgodovina 3. Dolgo 19. stoletje. Učbenik za zgodovino v 3. letniku gimnazij. 1. izdaja. Ljubljana: Mladinska knjiga, str. 151. <p>Drsnica 14:</p> <ul style="list-style-type: none"> - France Prešeren. <i>Zdravljica.</i> https://www.youtube.com/watch?v=eldZ8v

		<p>RwKVg (13. 11. 2022)</p> <p>Drsnica 15:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Kmetijske in rokodelske novice</i>. http://nl.ijs.si/imp/nuk/dl/NUKP14041-1848.html (13. 11. 2022) <p>Drsnica 17:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oroslav. (16.09.1846). Opomba za tiste kmetovavce, ki zelje pridelujejo. <i>Kmetijske in rokodelske novice</i>, letnik 4, številka 37.
	Preverjalni list	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Zgodovina. Jesenski izpitni rok 2018. Drugi termin. Izpitna pola 2. Narodna zgodovina. Splošna matura.</i> (29. 8. 2018). Ljubljana: Državni izpitni center: https://www.ric.si/splosna-matura/predmeti/zgodovina/ (12. 11. 2022)

II. POTEK UČNE URE

UVODNI DEL: UVAJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
5 minut	<i>Današnjo uro bomo začeli malo drugače kot ponavadi in sicer si boste za začetek, vsak sam, prebrali odlomek pesmi, ki vam jo bom projecirala na tablo.</i>	Poslušajo.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	
	Prižgem projektor in čakam, da preberejo del pesmi.	Berejo odlomek pesmi.	Individualna učna oblika, metoda dela s pisnimi viri.	Power Point: drsnica 1.
	<i>Je kdo ugotovil katera pesem je to?</i> <i>Kdo je avtor?</i>	Odgovorijo: - <i>Krst pri Savici.</i> - <i>France Prešeren.</i>	Frontalna učna oblika, metoda dela s pisnimi viri.	Power Point: drsnica 2.
	<i>Mogoče ste že sklepali, da se bomo danes pogovarjali o Slovencih, in sicer, pogledali si bomo dogajanje v prvih letih po propadu Ilirskih provinc, jezikovni partikularizem, narodnobuditeljske kroge ter</i>	Poslušajo.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Power Point: drsnica 3.

<p><i>Kmetijske in rokodelske novice.</i></p> <p><i>Naslov današnje ure je Slovensko narodno gibanje v predmarčnem obdobju. Naslov si prepisite v zvezek. Kot že veste, pa si sproti med razlago snov pišite v zvezek oziroma jo prepisujte iz PowerPointa.</i></p>			
<p>Čakam, da zapišejo naslov v zvezek.</p>	<p>Odprejo zvezke in prepisujejo naslov učne ure.</p>	<p>Individualna učna oblika.</p>	<p>Power Point: drsnica 3. Zvezek.</p>
<p><i>V tej učni uri se boste naučili opisati narodno gibanje na Kranjskem po propadu Ilirskih provinc, naštetih črkopise, ki so se pojavili v slovenskem prostoru v predmarčnem obdobju, opisati zahteve vsaj dveh narodnobuditeljskih krogov ter ovrednotiti pomen Kmetijskih in rokodelskih novic pri oblikovanju narodne zavesti.</i></p>	<p>Poslušajo.</p>	<p>Frontalna učna oblika, metoda razlage.</p>	<p>Power Point: drsnica 4.</p>

GLAVNI DEL: OBRAVNAVANJE UČNE SNOVI / URJENJE IN SPROTNO PONAVLJANJE ALI SPROTNO PREVERJANJE

1. VSEBINSKI POUDAREK:	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
<p>Prva leta po propadu Ilirskih provinc (5 minut)</p>	<p><i>V prvem delu bomo govorili o času po propadu Ilirskih provinc. Da se malo spomnimo, me zanima:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Kaj so Ilirske province?</i> - <i>Kdaj so obstajale?</i> - <i>Kako je prihod Francozov</i> 	<p>Odgovarjajo:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Državna tvorba na delu slovenskega ozemlja, ki jo je ustvaril Napoleon.</i> - <i>Med letoma 1809 in 1813.</i> - <i>Prihod</i> 	<p>Frontalna učna oblika, metoda razgovora.</p>	

<p><i>vplival na slovensko prebivalstvo?</i></p>	<p><i>Francozov je pomenil velik napredek, saj so posodobili zakonodajo, upravo in šolstvo ter s tem spodbudili narodno gibanje zlasti na Kranjskem.</i></p>		
<p><i>Po propadu Ilirskih provinc in po vnovični vključitvi tega ozemlja v avstrijsko cesarstvo 1814, so avstrijske oblasti obdržale francoske reforme, ki so se nanašale na modernizacijo uprave in gospodarstva. Na Kranjskem so avstrijske oblasti dovolile slovenski pouk na nedeljskih šolah, na ljubljanskem liceju so ustanovile katedro za poučevanje slovanskega jezika, prevajale so vladne odredbe in zakone ter podpirale izdajanje poljudnih vzgojnih knjig. V drugih slovenskih deželah pa so bile oblasti bolj zadržane do zahtev narodnega gibanja.</i></p>	<p>Poslušajo in si zapisujejo oziroma prepisujejo snov.</p>	<p>Frontalna učna oblika, metoda razlage.</p>	<p>Power Point: drsnica 5. Zveze k.</p>
<p><i>Kako imenujemo obdobje v Avstrijskem cesarstvu med letoma 1815 in 1848?</i></p>	<p>Odgovorijo: <i>Metternichov absolutizem.</i></p>	<p>Frontalna učna oblika, metoda razgovora.</p>	
<p><i>Ker vemo, da so v času Metternichovega absolutizma v državi vladali cenzura, policijski nadzor in prepoved političnega združevanja, naj poudarim, da je bilo narodno gibanje omejeno le na delovanje na kulturnem področju.</i></p>	<p>Poslušajo.</p>	<p>Frontalna učna oblika, metoda razlage.</p>	<p>Power Point: drsnica 6.</p>

2. VSEBINSKI POUDAREK:	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
Jezikovni partikularize m (6 minut)	<i>V drugem delu bomo govorili o jezikovnem partikularizmu in me zanima, če mogoče kdo ve, kaj pomeni jezikovni partikularizem?</i>	Odgovorijo: <i>Težnja po uveljavitvi jezika oziroma po oblikovanju enotnega jezika.</i>	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	
	<i>Jernej Kopitar je objavil zamisel o enotnem črkopisu za vse južne Slovane. Zagovarjal je namreč mnenje, da bi imeli črkopis, kjer bi imel vsak glas svojo črko. Na podlagi tega sta sredi dvajsetih let nastala dva nova črkopisa, dajščica in metelčica. Dajščico je na Štajerskem zasnoval Peter Dajnko, metelčico pa na Kranjskem Franc Serafin Metelko.</i>	Poslušajo in si zapisujejo oziroma prepisujejo snov.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Power Point: drsnica 7. Zvezek.
	<i>Poglejmo si te dva črkopisa. Pokažem fotografiji črkopisov, ki se nahajata na drsnici. To je dajščica in to je metelčica.</i>	Gledajo slikovno gradivo na PowerPoint predstavitvi.	Frontalna učna oblika, metoda slikovne demonstracije in metoda razlage.	Power Point: drsnica 8.
	<i>Črkopisa sta povečala zmedo na jezikovnem področju in naletela na odpor vodilnih intelektualcev, prišlo je do abecedne vojne oziroma črkarske pravde. France Prešeren in Matija Čop, sta dosegla, da so metelčico in dajščico prepovedali v šolskih učbenikih. Po tem se je postopoma začela uveljavljati pisava gajica, ki jo je leta 1830 iz češčine prevzel hrvaški jezikoslovec Ljudevit Gaj. Zaradi preprostosti so bili uporabi gajice naklonjeni slovenski jezikoslovci, zato se je kmalu uveljavila v slovenskem prostoru in zamenjala bohoričico. K uveljavitvi pa so veliko pripomogle Kmetijske in rokodelske novice, saj so začele objavljati članke v tem črkopisu.</i>	Poslušajo in si zapisujejo oziroma prepisujejo snov.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Power Point: drsnica 9. Zvezek.
	<i>Vzemite učbenik in si na strani 132 oglejte tabelo črkopisov. Na list papirja zapišite vaše ime v bohoričici, dajščici in metelčici. Liste mi boste</i>	Poslušajo.	Frontalna učna oblika, metoda razlage,	Učbenik, str. 132.

<i>oddali, jaz jih bom oblikovala v plakat in vam ga naslednjič prinesla.</i>		metoda slikovne demonstracije.	
Opazujem, kako učenci pišejo svoja imena. Se sprehajam po razredu. Ko končajo poberem liste.	Na liste papirja zapisujejo imena, s pomočjo tabele črkopisov v učbeniku.	Individualna učna oblika.	Učbenik, str. 132. Beli listi.
<i>Poleg potrebe po enotnem črkopisu se je pojavila potreba tudi po oblikovanju enotnega slovenskega knjižnega jezika. Proces poenotenja je bil dolgotrajen, saj je potekal od izdaje Kopitarjeve slovnice leta 1808/09 do 1854, ko je izšla Janežičeva Slovenska slovnica.</i>	Poslušajo in si zapisujejo oziroma prepisujejo snov.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Power Point: drsnica 10. Zvezek.
<i>Pa malo ponovimo: Kdo in kje je zasnoval dajničico?</i>	Odgovorijo: <i>Dajničico je na Štajerskem zasnoval Peter Dajnko.</i>	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	
<i>Kdo in kje je zasnoval metelčico?</i>	<i>Metelčico je na Kranjskem zasnoval Franc Serafin Metelko</i>		

3. VSEBINSKI POUDAREK:	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
Narodnobudiljski krogi (7 minut)	<i>Prišli smo do tretjega dela ure in do narodnobudiljskih krogov. V zvezek si narišite tabelo, kot je na drsnici. Ob moji razlagi boste tabelo dopolnjevali, potem pa bomo pregledali, če ste uspeli vse dopolniti.</i>	Poslušajo. Odprijo zvezek in si narišejo tabelo.	Frontalna učna oblika, metoda razlage. Individualna učna oblika, metoda grafičnih izdelkov.	Power Point: drsnica 11. Zvezek.
	<i>V predmarčni dobi so se narodni buditelji ukvarjali tudi z vprašanjem slovenskega knjižnega jezika. Izoblikovali so se trije narodnobudiljski krogi, Bleiweisov</i>	Poslušajo in dopolnjujejo tabelo.	Frontalna učna oblika, metoda razlage, metoda	Power Point: drsnica 12.

<p><i>krog, Čop-Prešernov krog in Ilirsko gibanje.</i></p> <p><i>Bleiweisov krog je deloval na Kranjskem in je v svoje zahteve uvrščal potrebo po tem, da se kmete nauči kmetovati po fiziokratskih metodah, zavzemali so se za domači kapital, zavrnilo so ilirski jezik, sprejeli pa gajico kot črkopis. Krog je izdajal Kmetijske in rokodelske novice.</i></p> <p><i>Čop-Prešernov krog je deloval na Kranjskem in v svoje zahteve so uvrščali potrebo po tem, da je treba slovenski jezik dvigniti na raven ostalih velikih evropskih knjižnih jezikov, zavrnejo ilirski jezik, sprejeli pa so gajico, zavzemali so se tudi za enakopravnost med narodi, izdajali so Kranjsko čbelico.</i></p> <p><i>Ilirsko gibanje je delovalo na Štajerskem in Koroškem, prizadevali pa so si za uveljavitev ilirskega jezika v višjem slovstvu. Pristaši ilirizma so bili, med drugim, Fran Miklošič, Matija Majar Ziljski in Stanko Vraz.</i></p>		<p>grafičnih izdelkov.</p>	<p>Zveze k.</p>
<p><i>Poglejmo na drsnici, ali ste pravilno izpolnili tabelo, če vam kaj manjka, si dopolnite oziroma popravite. Če je še kako vprašanje pa kar vprašajte.</i></p>	<p>Poslušajo.</p> <p>Gledajo tabelo na drsnici in dopolnijo tabelo v zvezku.</p>	<p>Frontalna učna oblika, metoda razlage.</p> <p>Individualna učna oblika.</p>	<p>Power Point: drsnica 13. Zveze k.</p>
<p><i>Kot smo omenili, si je Čop-Prešernov krog prizadeval za enakopravnost med narodi. O tem govori tudi Prešernova pesem, katero bomo sedaj poslušali.</i></p>	<p>Poslušajo.</p>	<p>Frontalna učna oblika, metoda razlage in metoda zvočne demonstracije.</p>	<p>Power Point: drsnica 14.</p>

4. VSEBINSKI POUDAREK: Kmetijske in rokodelske novice (10 minut)	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
	<p><i>Kmetijske in rokodelske novice, ki so začele izhajati 5. julija 1843 v Ljubljani, so pomenile prelom v narodnem gibanju. Njihov urednik je bil Janez Bleiweis.</i></p> <p><i>Počasi so uvedle gajico in iz leta v leto utrjevale slovensko identiteto, saj je takrat med prebivalstvom še vedno prevladovala deželna identiteta.</i></p> <p><i>Sodobna nacionalna zavest se je uveljavljala počasi in je zajela samo del izobražencev in meščanov.</i></p> <p><i>Najprej so bile namenjene v pomoč kmetom in obrtnikom, kmalu pa so pot našle tudi do leposlovja, konservativne politike, kulture in dopisov iz raznih krajev.</i></p> <p><i>Novice so pred revolucijo 1848, ko je slovensko narodno gibanje stopilo iz kulture v politiko, oblikovale vse elemente, ki so sestavni del sodobne nacionalne identitete.</i></p> <p><i>V Novicah in drugih publikacijah so avtorji iz različnih dežel vedno pogosteje uporabljali etnik Slovenci in oznako slovenski jezik.</i></p> <p><i>Leta 1844 je Jovan Vesel Koseski v odi v čast Ferdinandu I. prvič javno zapisal besedo Slovenija. S tem se je začel označevati slovenski etnični prostor.</i></p> <p><i>Kot zanimivost naj omenim, da je v Novicah 1844 izšel Krst pri Savici, štiri leta kasneje pa tudi Zdravljica.</i></p>	<p>Poslušajo in si zapisujejo oziroma prepisujejo snov.</p>	<p>Frontalna učna oblika, metoda razlage.</p>	<p>Power Point: drsnica 15. Zveze k.</p>

	<i>Sedaj pa boste v paru, tako kot sedite, napisali kratek članek za Kmetijske in rokodelske novice. Članek ima lahko poljubno tematiko, upoštevajte pa kulturne, politične in družbene razmere prve polovice 19. stoletja. Na voljo boste imeli 5 minut, nato pa bo nekaj parov svoje članke tudi prebralo.</i>	Poslušajo.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Power Point: drsnica 16.
	Hodim po razredu in opazujem delo dijakov.	Pišejo članke.	Parna učna oblika.	Zvezek.
	<i>Čas je potekel, ste uspeli napisati?</i> (V primeru da še niso jim dam na voljo še minuto.)	Odgovorijo: <i>Da./Ne.</i>	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	
	Vprašam če bi kdo prebral, če ni prostovoljcev pokličem naključno izbrane pare (vsaj 3), da preberejo svoj članek.	Izbran par prebere članek, ostali poslušajo.	Frontalna učna oblika, metoda izkustvenega učenja.	Zvezek.
	Pohvalim njihovo delo in jim na drsnici pokažem še en primer članka, ki ga preberem.	Poslušajo.	Frontalna učna oblika, metoda besedne demonstracije.	Power Point: drsnica 17.

ZAKLJUČNI DEL: ZAKLJUČNO PONAVLJANJE ALI PREVERJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
12 minut	<i>Prišli smo do zadnjega dela ura, ki bo namenjeno preverjanju vašega znanja o Slovenskem narodnem gibanju v predmarčnem obdobju.</i> <i>Razdelila vam bom preverjalne liste in na voljo boste imeli 7 minut časa, da jih rešite. Rešuje jih vsak sam.</i>	Poslušajo.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Preverjalni list.
	Opazujem delo dijakov.	Rešujejo naloge na preverjalnem listu.	Individualna učna oblika.	Preverjalni list.
	<i>Čas se je iztekel. Preverili bomo vaše odgovore in sicer vsak, ki ga pokličem bo prebral svoj odgovor. Ostali poslušajte in dopolnjujete svoje odgovore. Nato vam bom na drsnici pokazala pravilen odgovor in</i>	Poslušajo.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Preverjalni list.

<p><i>vam razložila način točkovanja za vsako nalogo posebej. Če kaj ne bo jasno pa vprašajte.</i></p>			
<p>Enega izmed dijakov prosim, da prebere rešitve prve naloge.</p> <p>Poslušam odgovor in ga po potrebi dopolnim, nato pokažem rešitev naloge.</p> <p><i>Če ste pravilno zapisali oba področja je odgovor vreden eno točko, če ste pravilno zapisali samo eno izmed dveh področji pa je odgovor vreden 0,5 točke.</i></p>	<p>En prebere rešitev:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Tiste, ki so se nanašale na modernizacijo uprave in gospodarstva.</i> <p>Drugi poslušajo in preverjajo svoje odgovore.</p>	<p>Frontalna učna oblika, metoda razgovora.</p>	<p>Preverjalni list: rešitve. Power Point: drsnica 18.</p>
<p>Naslednji dijak prebere rešitve druge naloge.</p> <p>Poslušam odgovor in ga po potrebi dopolnim, nato pokažem rešitev naloge.</p>	<p>Dijak prebere rešitve:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Na Kranjskem so avstrijske oblasti dovolile slovenski pouk na nedeljskih šolah, na ljubljanskem liceju so ustanovile katedro za poučevanje slovanskega jezika, prevajale so vladne odredbe in</i> 	<p>Frontalna učna oblika, metoda razgovora.</p>	<p>Preverjalni list. Power Point: drsnica 19.</p>

	<p><i>Vsak izmed naslednjih elementov je vreden eno točko:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <i>– Na Kranjskem so dovolili slovenski pouk na nedeljskih šolah.</i> <i>– Na ljubljanskem liceju so ustanovili katedro za poučevanje slovanskega jezika.</i> <i>– Na Kranjskem so prevajali vladne odredbe in zakone ter podpirali izdajanje poljudnih vzgojnih knjig.</i> <i>– V drugih slovenskih deželah so bile oblasti bolj zadržane do zahtev narodnega gibanja. Naloga je skupaj vredna štiri točke.</i> 	<p><i>zakone ter podpirale izdajanje poljudnih vzgojnih knjig. V drugih slovenskih deželah pa so bile oblasti bolj zadržane do zahtev narodnega gibanja.</i></p> <p>Drugi poslušajo in preverjajo svoj odgovor.</p>		
	<p>Naslednji dijak prebere rešitve tretje naloge.</p> <p>Poslušam odgovor in ga po potrebi dopolnim, nato pokažem rešitev naloge.</p>	<p>Dijak prebere rešitve:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>C Ljudevit Gaj</i> - <i>A Peter Dajnko</i> - <i>B Franc Serafin Meteljko</i> <p>Drugi poslušajo in preverjajo svoj</p>	<p>Frontalna učna oblika, metoda razgovora.</p>	<p>Preverjalni list. Power Point: drsnica 20.</p>

		odgovor.		
	<i>Vsak pravilno povezan črkopis z izumiteljem je vreden 0,5 točke.</i>			
	<p>Naslednji dijak prebere rešitve četrte naloge.</p> <p>Poslušam odgovor in ga po potrebi dopolnim, nato pokažem rešitev naloge.</p> <p><i>Vsaka pravilno dopolnjena beseda je vredna 0,5 točke.</i></p>	<p>Dijak prebere rešitve:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Kranjskem</i> - <i>slovenski</i> - <i>ilirski</i> - <i>gajico</i> - <i>Kranjsko čbelico.</i> <p>Drugi poslušajo in preverjajo svoj odgovor.</p>	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	Preverjalni list. Power Point: drsnica 21.
	<p>Naslednji dijak prebere rešitve pete naloge.</p> <p>Poslušam odgovor in ga po potrebi dopolnim, nato pokažem rešitev naloge.</p>	<p>Dijak prebere rešitve:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Bleiweisov krog.</i> - <i>Kmetijske in rokodelske novice.</i> - <i>Kmetom, obrtnikom in duhovščini</i> - <i>Npr. Širile so znanje slovenskega jezika in pomen izobraževanja. / Uvedle so gajico. / Povezovali so Slovence na vsem etničnem ozemlju...</i> <p>Drugi poslušajo in</p>	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	Preverjalni list. Power Point: drsnica 22.

	<p><i>Pri vprašanju A je pravilen odgovor vreden eno točko. Pri vprašanju B je pravilen odgovor vreden 1 točko. Pri vprašanju C je vsak pravilno naveden sloj prebivalstva vreden 0,5 točke. Pri vprašanju D pa je vsak smiseln odgovor vreden eno točko. Primere odgovorov imate na drsnici. Če kdo ne ve, ali je njegov odgovor smiseln naj vpraša.</i></p>	<p>preverjajo svoj odgovor.</p>		
	<p>Naslednji dijak prebere rešitve šeste naloge.</p> <p>Poslušam odgovor in ga po potrebi dopolnim, nato pokažem rešitev naloge.</p>	<p>Dijak prebere rešitve:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Npr. V predmarčnem obdobju so se krogi intelektualcev začeli intenzivneje zavzemati za uveljavitev ljudskega jezika v šole, urade in javno življenje. Pri tem so se pojavili različni pogledi na kulturno združevanje, ki so prišli do izraza v prizadevanjih za oblikovanje novega črkopisa in poenotenje</i> 	<p>Frontalna učna oblika, metoda razgovora.</p>	<p>Preverjalni list. Power Point: drsnica 23.</p>

		<p><i>slovenske ga knjižnega jezika. Čop- Prešernov krog in Bleiweisov krog sta zavrnila ilirski jezik in se zavzemala za enoten slovenski jezik, kar je vplivalo na to, da se je razvil slovenski knjižni jezik, ki je združeval samo Slovence. Pomembn o vlogo pri razvoju in širjenju slovenske narodne zavesti so imele Kmetijske in rokodelske novice, ki so objavljale v slovenske m jeziku in s tem se je krepil občutek skupnega jezika in narodne zavesti.</i></p>		
--	--	---	--	--

	<p><i>Vsak izmed naslednjih elementov, ki jih more odgovor vsebovat je vreden eno točko:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Intenzivneje zavzemati za uveljavitev ljudskega jezika v šole, urade in javno življenje.</i> - <i>Čop-Prešernov in Bleiweisov krog</i> - <i>Zavzemanja za enoten</i> 	<p><i>Ker so bile namenjene tudi kmetom, med katerimi je takrat prevladovala deželna zavest so se tudi nižji sloji prebivalstva začeli zavedati, da obstaja nekaj več kot samo deželna zavest, da obstaja tudi nacionalna zavest. V Novicah se tudi prvič javno napišeta pojma Slovenec in slovenski jezik.</i></p> <p>Drugi poslušajo in preverjajo svoj odgovor.</p>		
--	--	--	--	--

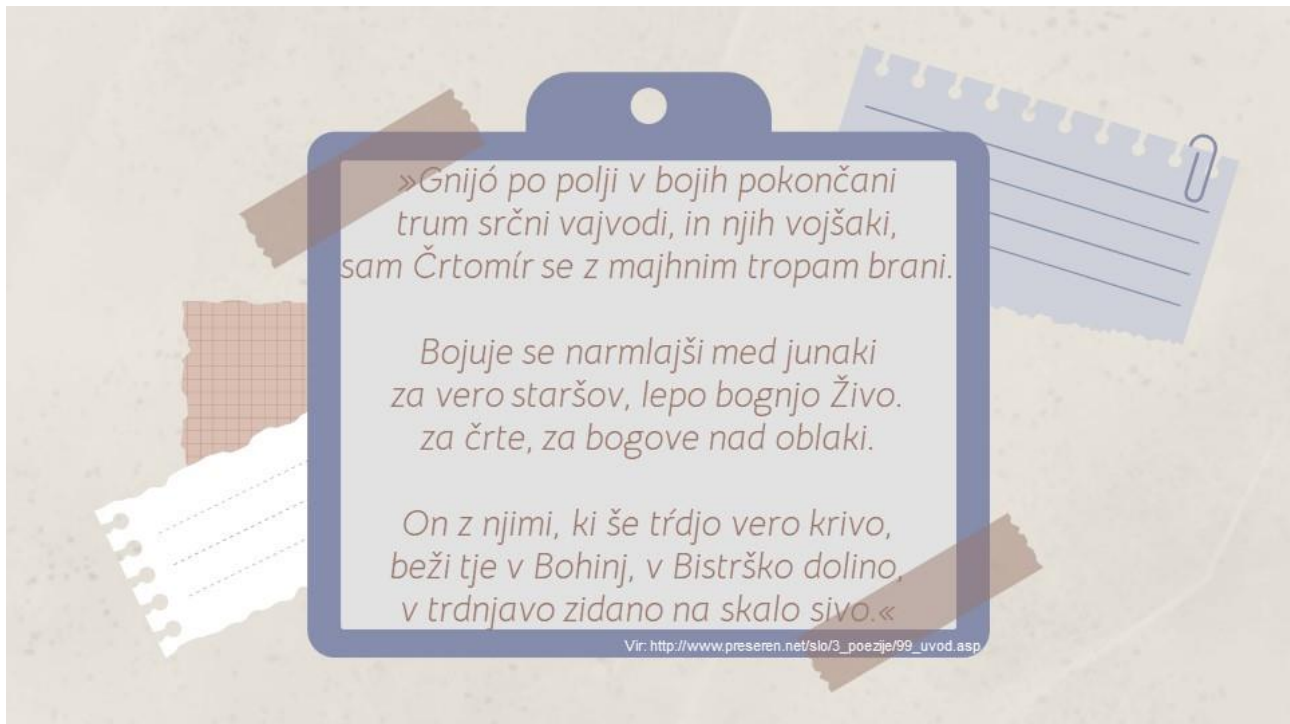
	<p>slovenski jezik.</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Kmetijske in rokodelske novice, ki so objavljale v slovenskem jeziku in s tem krepile občutek skupnega jezika in narodne zavesti.</i> - <i>Novice so bile namenjene tudi kmetom, med katerimi je takrat prevladovala deželna zavest so se tudi nižji sloji prebivalstva začeli zavedati, da obstaja nekaj več kot samo deželna zavest, da obstaja tudi nacionalna zavest.</i> <p><i>Odgovor je skupaj vreden 5 točk.</i></p>			
	<p><i>Prišli smo do konca in v tej učni uri ste pokazali, da znate (podam povratno informacijo za vsak cilj posebej: zelo dobro, dobro, slabo):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>opisati narodno gibanje na Kranjskem po propadu Ilirskih provinc;</i> - <i>našteti črkopise, ki so se pojavili v slovenskem prostoru v predmarčnem obdobju;</i> - <i>opisati zahteve vsaj dveh narodnobuditeljskih krogov</i> - <i>ovrednotiti pomen Kmetijskih in rokodelskih Novic pri oblikovanju narodne zavesti.</i> 	Poslušajo.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Power Point: drsnica 24.

III. SEZNAM PRILOG

PRILOGA 1 :	PowerPoint z zapisom učne snovi
PRILOGA 2 :	Preverjalni list
PRILOGA 3 :	Izpolnjen preverjalni list
PRILOGA 4 :	Primer rešitve avtentične naloge

PRILOGA 1: PowerPoint z zapisom učne snovi

Drsnica 1

»Gnijó po polji v bojih pokončani
trum srčni vajvodi, in njih vojšaki,
sam Črtomír se z majhnim tropam brani.

Bojuje se narmlajši med junaki
za vero staršov, lepo bognjo Živo.
za črte, za bogove nad oblaki.

On z njimi, ki še trdjo vero krivo,
beži tje v Bohinj, v Bistrško dolino,
v trdnjavo zidano na skalo sivo.«

Vir: http://www.preseren.net/slo/3_poezje/99_uvod.asp

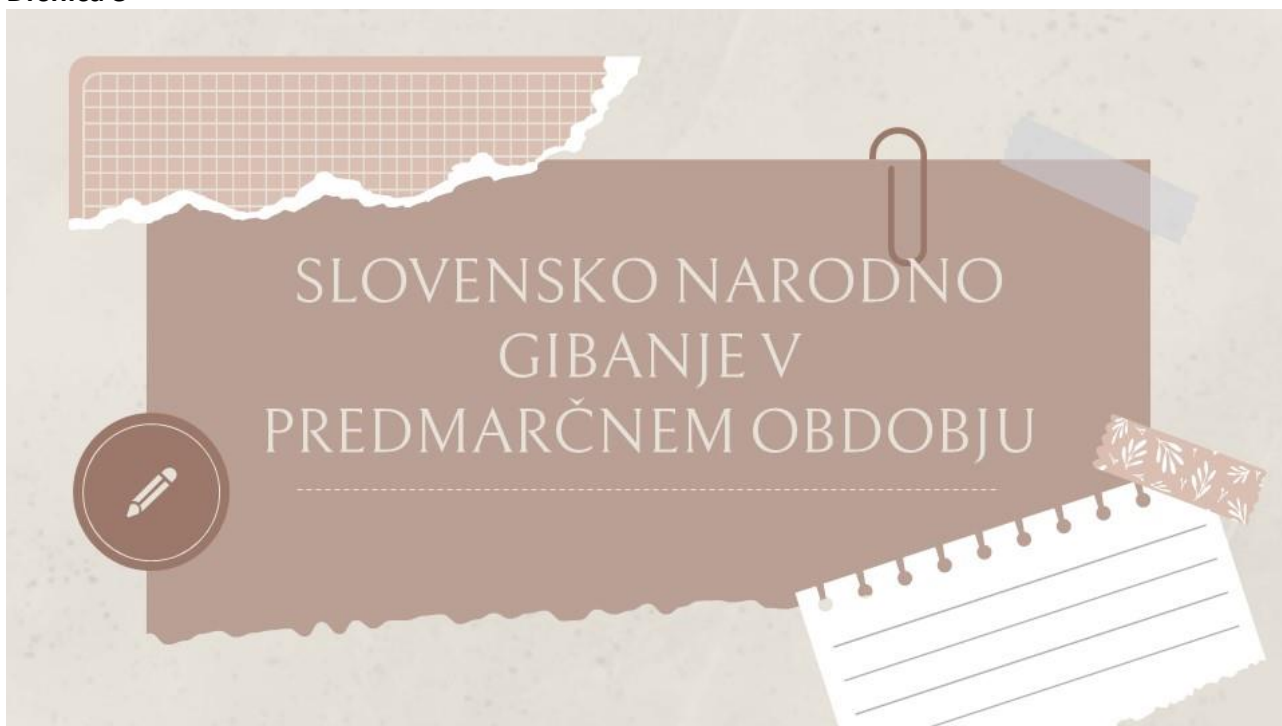
Drsnica 2

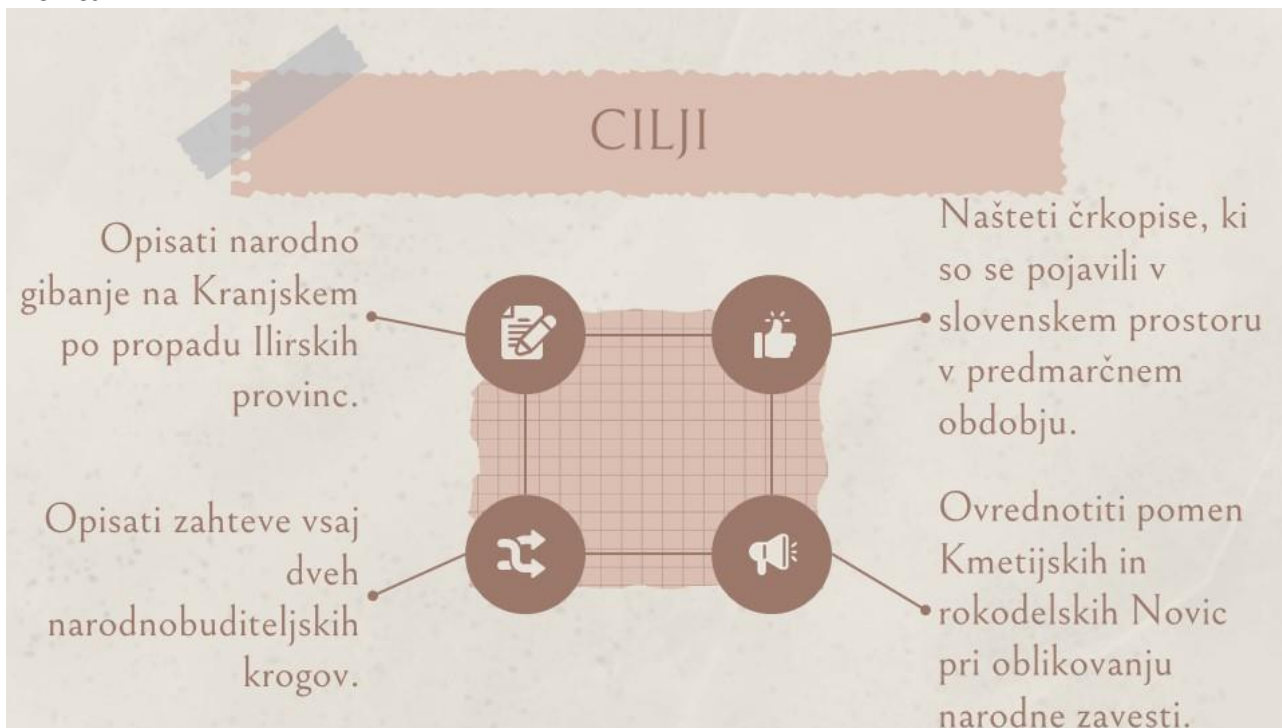
France Prešeren:
Krst pri Savici

Vir:
<https://www.slovenec.org/2020/02/08/zivel-osmi-februar/>

Drsnica 3

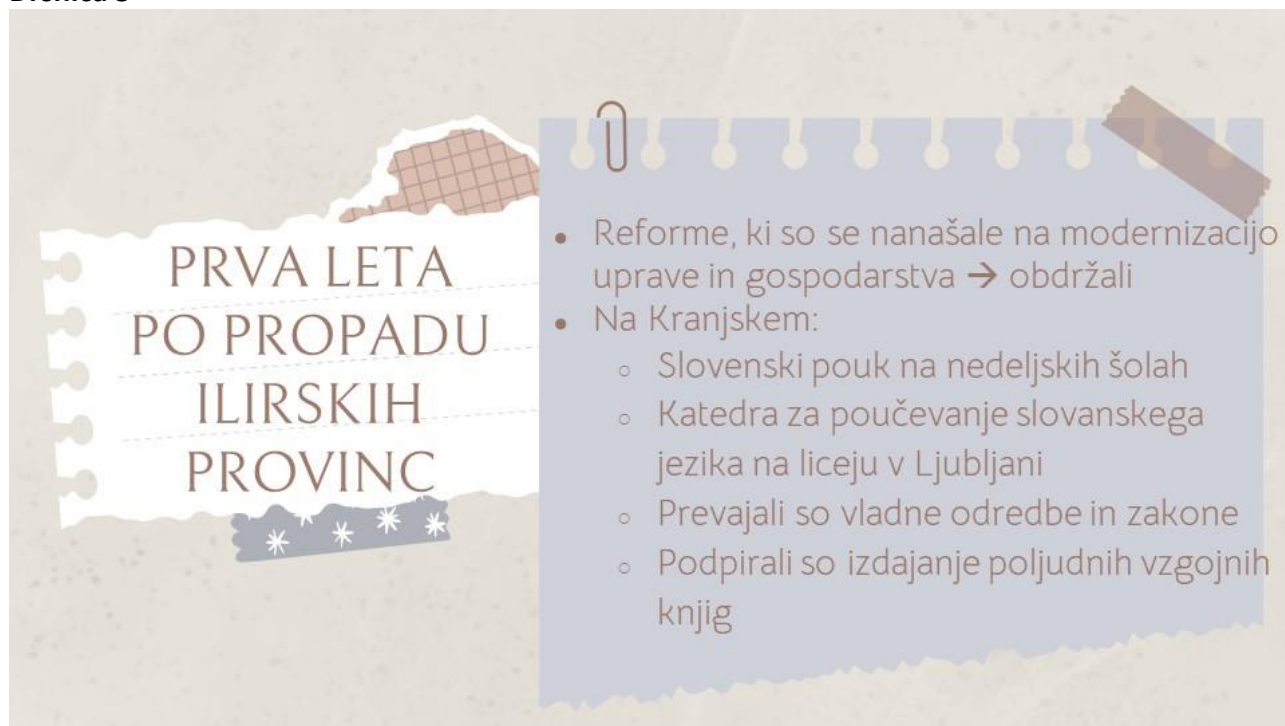

Drsnica 4

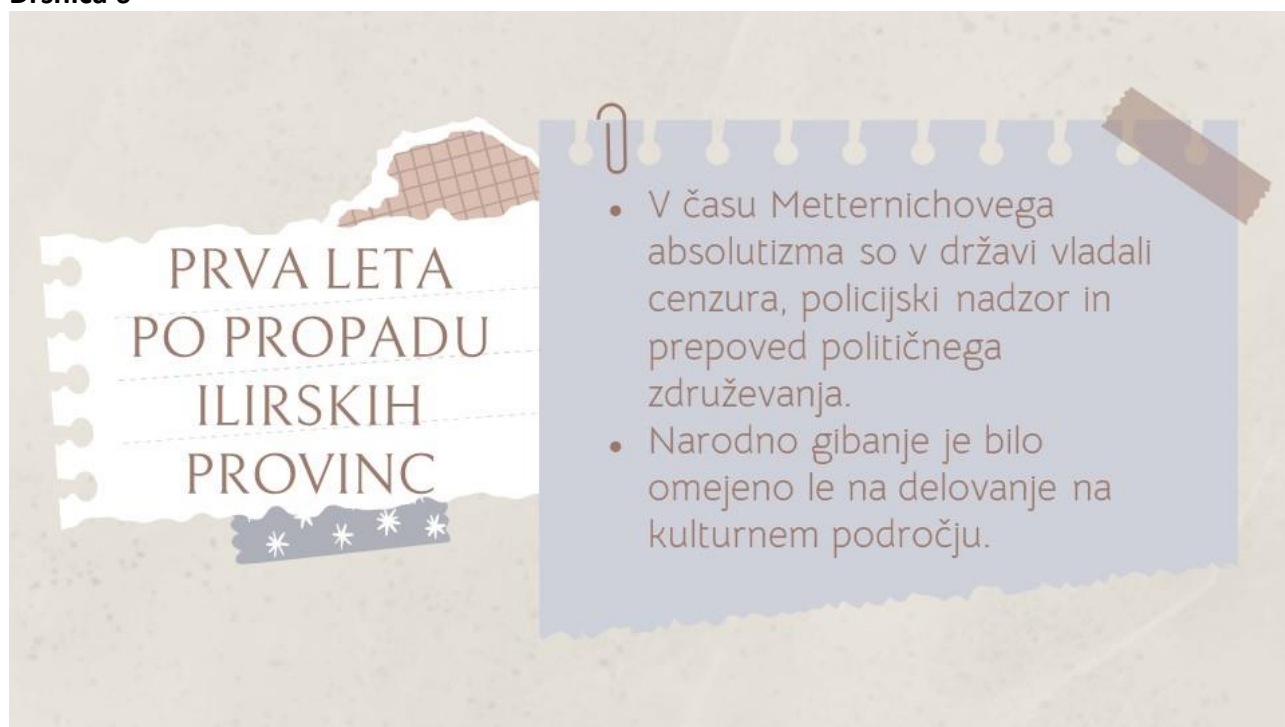
Drsnica 5

PRVA LETA
PO PROPADU
ILIRSKIH
PROVINC

- Reforme, ki so se nanašale na modernizacijo uprave in gospodarstva → obdržali
- Na Kranjskem:
  - Slovenski pouk na nedeljskih šolah
  - Katedra za poučevanje slovanskega jezika na liceju v Ljubljani
  - Prevajali so vladne odredbe in zakone
  - Podpirali so izdajanje poljudnih vzgojnih knjig

Drsnica 6

PRVA LETA
PO PROPADU
ILIRSKIH
PROVINC

- V času Metternichovega absolutizma so v državi vladali cenzura, policijski nadzor in prepoved političnega združevanja.
- Narodno gibanje je bilo omejeno le na delovanje na kulturnem področju.

Drsnica 7

JEZIKOVNI PARTIKULARIZEM

- Jernej Kopitar je objavil zamisel o enotnem črkopisu za vse južne Slovane.
- Zagovarjal je namreč mnenje, da bi imeli črkopis, kjer bi imel vsak glas svojo črko.
- Dajnčica
- Metelčica

Vir: http://pgd.repnje.si/?page_id=390

Drsnica 8

DAJNČICA

Xaba ino bik

Xaba je vidila na travniki bika, ino od nevoslivosti za njegove velikosti volo priéta, je zauéla svojo gerbavo koxo napihyvati, ino svoje mlade pitati, jeli bi xe veksa bila kak bik. Mlade so rekle: Ne! Drygoq se je zato dosta bole napijala ino pitala, jeli bi xe zdaj veksa bila. Mlade so itak tajile. Na to rassedena se se je enkrat ze vsimi moqami napéti htela, ino je raspóqena smert najsla.

Tota fabula nas podvyqí: Qi siróta bogatca nasledyvati qé, se pokvarí.

Vir: <http://www2.ames.si/~mpavle1/dajn.html>

METELČICA

Æcaba inz vøl

Æcaba je vidzla vøla na travnzks, inz æelí nemu enaka bitz. Zaqne tzej svøjo gárba-sto kóæo napihævátz, tær vpráwa svøje tovariwíne: Alz nészm takó velíka kakor vøl? Nész, ne, ji pravijo. Le we bo.l se napéna, tær vprawa: Szm zdé vønder velzkmzu vølu enáka? Spet ji odgovore, de ne. Pa ne neha; ze vso moqjó se bo.l inz bo.l napéna inz razpoqz.

Nápzh v nesreço pærpravz. Kdor sam sebe práv pozná, se néma qzmú napihævátz.

Vir: <http://www2.ames.si/~mpavle1/mete.html>

Drsnica 9

JEZIKOVNI PARTIKULARIZEM

- Abecedna vojna/črkarska pravda
- Dajničica in metelčica sta bili prepovedani.

- Uveljavljati se začne gajica.
- Kmetijske in rokodelske novice

Drsnica 10

SLOVENSKI KNJIŽNI JEZIK

- Potreba po oblikovanju enotnega slovenskega knjižnega jezika,

- Dolgotrajen proces.
- 1854 → Janežičeva Slovenska slovnica.

Drsnica 11

	PRISTAŠI	ZAHTEVE	PUBLIKACIJE	KRAJ DELOVANJA
BLEIWEISOV KROG				
ČOP-PREŠERNOV KROG				
ILIRSKO GIBANJE				

Drsnica 12

NARRODNOBUDITELJSKI KROGI

Bleiweisov krog

- Kranjska
- Zavrnejo ilirski jezik
- Kmetijske in rokodelske novice

Čop-Prešernov krog

- Sprejeli gajico.
- Enakopravnost med narodi.
- Kranjska čbelica

Ilirsko gibanje

- Uveljavitev ilirskega jezika.
- Fran Miklošič
- Stanko Vraz

Drsnica 13

Narodnobuditeljski krogi v predmarčni dobi				
	Pristaši	Zahteve	Publikacije	Kraj delovanja
Bleiweisov krog	številni bralci <i>Kmetijskih in rokodelskih novic</i>	<ul style="list-style-type: none"> naučiti kmete kmetovati po fiziokratskih metodah za domači kapital in proti tujemu, saj to pomeni dodatno germanizacijo zavrne ilirski jezik, sprejme gajico 	<i>Kmetijske in rokodelske novice</i>	Kranjska
Čop-Prešernov krog	Miha Kastelic, Matija Čop, France Prešeren ...	<ul style="list-style-type: none"> slovenski jezik dvigniti na raven ostalih velikih evropskih knjižnih jezikov za enakopravnost med narodi (<i>Zdravljica</i>) za samostojen slovenski kulturni razvoj, zato zavrnejo ilirski jezik sprejme gajico 	<i>Kranjska čbelica</i>	Kranjska
Ilirsko gibanje	Fran Miklošič, Jožef Muršec, Matija Majer Ziljski, Stanko Vraz ...	<ul style="list-style-type: none"> višje slovstvo bi se pisalo v ilirskem jeziku (skupni jezik južnih Slovanov) v ljudskem jeziku bi se pisale nabožne in poučne knjige 		Štajerska Koroška

Vir: Brodnik, V., Antoličič, G., Babič, D., Frantar, Š. (2020). Zgodovina 3. Dolgo 19. stoletje. Učbenik za zgodovino v 3. letniku gimnazij. 1. izdaja. Ljubljana: Mladinska knjiga, str. 151.

Drsnica 14

KMETIJSKE IN ROKODELSKE NOVICE

- 5. julij 1843
- Dr. Janez Bleiweis
- Iz leta v leto utrjevale slovensko identiteto.
- Sprva namenjene kmetom in obrtnikom.
- Prvič javno zapisana beseda Slovenija.

Vir: <http://nl.ijs.si/imp/nuk/dvNUKP14041-1848.html>

V paru, s sosedom, napiši kratek članek za Kmetijske in rokodelske novice. Članek ima lahko poljubno tematiko, upoštevaj pa kulturne, politične in družbene razmere prve polovice 19. stoletja. Časa imate 5 minut.

Drsnica 17

Opomba za tiste kmetovavce, ki zelje pridelujejo

Koruza in zelje sta skoraj vsem kmetovalcem poglavitni vir zaslužka. Letos je veliko primerov na Kranjskem in drugje, da zelje gnije, kot je nedolgo nazaj koruza. Podajamo nasvet, kako ravnati v takih primerih, saj je vsem v interesu pridelati čim več zelja, bodisi zase, bodisi za prodajo: nič drugega ne gre narediti kakor večkrat na zelnik stopiti in paziti, če je zelje zdravo ali ne. Če začne dobivati rumeno barvo je najverjetneje bolno, ki jih je treba takoj pobrati, jih da kisati ali surove poje, da mu ne bodo do konca zgnile. Če hoče kdo te surove glave kuhati, naj jih prej popari s kropom, da ne bodo škodile zdravju. Kdor bo ravnal po tem nasvetu, se bo precej rešil te nadloge.

Prilježeno po: Oroslav. (16.09.1846). Opomba za tiste kmetovavce, ki zelje pridelujejo. *Kmetijske in rokodelske novice*, letnik 4, številka 37.

Drsnica 18

1. Katere francoske reforme na Kranjskem so se obdržale po propadu Ilirskih provinc?

Tiste, ki so se nanašale na modernizacijo uprave in gospodarstva.

Drsnica 19

2. Katere zahteve narodnega gibanja so po propadu Ilirskih provinc bile dovoljene na Kranjskem? Kakšna je bila situacija drugje?

Na Kranjskem so avstrijske oblasti dovolile slovenski pouk na nedeljskih šolah, na ljubljanskem liceju so ustanovile katedro za poučevanje slovanskega jezika, prevajale so vladne odredbe in zakone ter podpirale izdajanje poljudnih vzgojnih knjig. V drugih slovenskih deželah pa so bile oblasti bolj zadržane do zahtev narodnega gibanja.

Drsnica 20

3. Imena črkopisov iz levega stolpca poveži z njihovimi izumitelji iz desnega stolpca, tako, da vpišeš ustrezno črko na črto pred imenom izumitelja.

a. Dajščica	_C_ Ljudevit Gaj
b. Metelčica	_A_ Peter Dajnko
c. Gajica	_B_ Franc Serafin Meteljko

Drsnica 21

4. Dopolni besedilo z manjkajočimi podatki.

Čop-Prešernov krog je deloval na Kranjskem in v svoje zahteve so uvrščali potrebo po tem, da je treba slovenski jezik dvigniti na raven ostalih velikih evropskih knjižnih jezikov, zavrnejo ilirski jezik, sprejeli pa so gajico, zavzemali so se tudi za enakopravnost med narodi, izdajali so Kranjsko čbelico.

Drsnica 22

5. NALOGA

- a. O katerem krogu izobražencev govori vir? Bleiweisov krog.
- b. Katero publikacijo je izdajal ta krog? Kmetijske in rokodelske novice.
- c. Kateremu sloju prebivalstva je bila publikacija namenjena? Kmetom, obrtnikom, duhovščini.
- d. Kakšno vlogo je imela publikacija za uveljavljanje slovenskega jezika?
Npr. Širile so znanje slovenskega jezika in pomen izobraževanja. / Uvedle so gajico. / Objavljale so leposlovne članke in pesmi. / Povezovala so Slovence na vsem etničnem ozemlju.

Drsnica 23

6. Ocenite vlogo predmarčnega gibanja za razvoj in širjenje slovenske narodne zavesti.

Npr. V predmarčnem obdobju so se krogi intelektualcev začeli intenzivneje zavzemati za uveljavitev ljudskega jezika v šole, urade in javno življenje. Pri tem so se pojavili različni pogledi na kulturno združevanje, ki so prišli do izraza v prizadevanjih za oblikovanje novega črkopisa in poenotenje slovenskega knjižnega jezika. Čop-Prešernov krog in Bleiweisov krog sta zavrnila ilirski jezik in se zavzemala za enoten slovenski jezik, kar je vplivalo na to, da se je razvil slovenski knjižni jezik, ki je združeval samo Slovence. Pomembno vlogo pri razvoju in širjenju slovenske narodne zavesti so imele Kmetijske in rokodelske novice, ki so objavljale v slovenskem jeziku in s tem se je krepil občutek skupnega jezika in narodne zavesti. Ker so bile namenjene tudi kmetom, med katerimi je takrat prevladovala deželna zavest so se tudi nižji sloji prebivalstva začeli zavedati, da obstaja nekaj več kot samo deželna zavest, da obstaja tudi nacionalna zavest. V Novicah se tudi prvič javno napišeta pojma Slovenec in slovenski jezik.

Drsnica 24

USVOJENI CILJI UČNE URE

Opisati narodno gibanje na Kranjskem v prvih letih po propadu Ilirskih provinc.

Našteti črkopise, ki so se pojavili v slovenskem prostoru v predmarčnem obdobju.

Opisati zahteve vsaj dveh narodnobuditeljskih krogov.

Ovrednotiti pomen Kmetijskih in rokodelskih Novic pri oblikovanju narodne zavesti.

SLOVENSKO NARODNO GIBANJE V PREDMARČNEM OBDOBJU

Preverjalni list

Ime in priimek:

Datum:

Število doseženih točk: ___ / 19 točk

1. Katere francoske reforme na Kranjskem so se obdržale po propadu Ilirskih provinc? ___ / 1t

2. Katere zahteve narodnega gibanja so po propadu Ilirskih provinc bile dovoljene na Kranjskem? Navedi vsaj tri. Kakšna je bila situacija drugje? ___ / 4t

3. Imena črkopisov iz levega stolpca poveži z njihovimi izumitelji iz desnega stolpca, tako, da vpišeš ustrezno črko na črto pred imenom izumitelja. ___ / 1.5t

a. Dajnčica	___ Ljudevit Gaj
b. Metelčica	___ Peter Dajnko
c. Gajica	___ Franc Serafin Meteljko

4. Dopolni besedilo z manjkajočimi podatki. ___ / 3t

Čop-Prešernov krog je deloval na _____ in v svoje zahteve so uvrščali potrebo po tem, da je treba _____ jezik dvigniti na raven ostalih velikih evropskih knjižnih jezikov, zavrnejo _____ jezik, sprejeli pa so _____, zavzemali so se tudi za enakopravnost med narodi, izdajali so _____.

5. V predmarčni dobi sta slovensko kulturno dogajanje zaznamovala dva kroga izobražencev. Preberi vir in odgovori na vprašanja.

Bil je nezaupen do novotarij, jih je pa sprejemal, če so se v praksi obnesle, in se jih je potem večkrat tudi trmasto oklepal. Bleiweisov svet je bil seveda svet razsodnih kmečkih gospodarjev, prizadevnih obrtnikov, uglednih meščanov, svet privatne lastnine, spoštovanja do naslovov, časti, premoženja, ugleda in starosti ... (Vir: Dr. Janez Bleiweis in njegov čas, str. 19. Gorenjski muzej. Kranj, 1996)

a. O katerem krogu izobražencev govori vir? ___ / 1t

b. Katero publikacijo je izdajal ta krog? ___ / 1t

**c. Kateremu sloju prebivalstva oz. komu je bila publikacija namenjena?
Navedi vsaj tri.**

___ / 1,5t

d. Kakšno vlogo je imela publikacija za uveljavljanje slovenskega jezika?

___ / 1t

6. Ocenite vlogo predmarčnega gibanja za razvoj in širjenje slovenske narodne zavesti. ___ / 5t

SLOVENSKO NARODNO GIBANJE V PREDMARČNEM OBDOBJU

Preverjalni list

Ime in priimek:

Datum:

Število doseženih točk: ___ / 19 točk

- 1. Katere francoske reforme na Kranjskem so se obdržale po propadu Ilirskih provinc? ___ / 1t**

Tiste, ki so se nanašale na modernizacijo uprave in gospodarstva.

1t – navede oba področja

0.5 t – navede samo eno, uprava ali gospodarstvo

- 2. Katere zahteve narodnega gibanja so po propadu Ilirskih provinc bile dovoljene na Kranjskem? Navedi vsaj tri. Kakšna je bila situacija drugje? ___ / 4t**

Na Kranjskem so avstrijske oblasti dovolile slovenski pouk na nedeljskih šolah, na ljubljanskem liceju so ustanovile katedro za poučevanje slovanskega jezika, prevajale so vladne odredbe in zakone ter podpirale izdajanje poljudnih vzgojnih knjig. V drugih slovenskih deželah pa so bile oblasti bolj zadržane do zahtev narodnega gibanja.

1t – Na Kranjskem so dovolili slovenski pouk na nedeljskih šolah.

1t – Na ljubljanskem liceju so ustanovili katedro za poučevanje slovanskega jezika.

1t – Na Kranjskem so prevajali vladne odredbe in zakone ter podpirali izdajanje poljudnih vzgojnih knjig.

1t – V drugih slovenskih deželah so bile oblasti bolj zadržane do zahtev narodnega gibanja.

- 3. Imena črkopisov iz levega stolpca poveži z njihovimi izumitelji iz desnega stolpca, tako, da vpišeš ustrezno črko na črto pred imenom izumitelja.**

___ / 1.5t

Npr. Širile so znanje slovenskega jezika in pomen izobraževanja. / Uvedle so gajico. / Objavljale so leposlovne članke in pesmi. / ALI Povezovale so Slovence na vsem etničnem ozemlju.

En pravičen odgovor, ki je smiseln 1 točka.

6. Ocenite vlogo predmarčnega gibanja za razvoj in širjenje slovenske narodne zavesti. ___ / 5t

Npr. V predmarčnem obdobju so se krogi intelektualcev začeli intenzivneje zavzemati za uveljavitev ljudskega jezika v šole, urade in javno življenje. Pri tem so se pojavili različni pogledi na kulturno združevanje, ki so prišli do izraza v prizadevanjih za oblikovanje novega črkopisa in poenotenje slovenskega knjižnega jezika. Čop-Prešernov krog in Bleiweisov krog sta zavrnila ilirski jezik in se zavzemala za enoten slovenski jezik, kar je vplivalo na to, da se je razvil slovenski knjižni jezik, ki je združeval samo Slovence. Pomembno vlogo pri razvoju in širjenju slovenske narodne zavesti so imele Kmetijske in rokodelske novice, ki so objavljale v slovenskem jeziku in s tem se je krepil občutek skupnega jezika in narodne zavesti. Ker so bile namenjene tudi kmetom, med katerimi je takrat prevladovala deželna zavest so se tudi nižji sloji prebivalstva začeli zavedati, da obstaja nekaj več kot samo deželna zavest, da obstaja tudi nacionalna zavest. V Novicah se tudi prvič javno napišeta pojma Slovenec in slovenski jezik.

1t - Intenzivneje zavzemati za uveljavitev ljudskega jezika v šole, urade in javno življenje.

1t – Čop-Prešernov in Bleiweisov krog

1t – Zavzemanja za enoten slovenski jezik.

1t – Kmetijske in rokodelske novice, ki so objavljale v slovenskem jeziku in s tem krepile občutek skupnega jezika in narodne zavesti.

1t – Novice so bile namenjene tudi kmetom, med katerimi je takrat prevladovala deželna zavest so se tudi nižji sloji prebivalstva začeli zavedati, da obstaja nekaj več kot samo deželna zavest, da obstaja tudi nacionalna zavest.

Nivo	Število točk	Opis
1. nivo	1-2	Ocena je izražena na preprost način, vsebuje malo argumentov.
2. nivo	3-5	Odgovor kaže dobro razumevanje zahtev vprašanja. Odgovor kaže, da učenec prepozna vlogo predmarčnega gibanja za razvoj enotne slovenske nacionalne zavesti.

PRILOGA 4: Primer rešitve avtentične naloge

Opomba za tiste kmetovavce, ki zelje pridelujejo

Koruza in zelje sta skoraj vsem kmetovalcem poglavitni vir zaslužka. Letos je veliko primerov na Kranjskem in drugje, da zelje gnije, kot je nedolgo nazaj koruza. Podajamo nasvet, kako ravnati v takih primerih, saj je vsem v interesu pridelati čim več zelja, bodisi zase, bodisi za prodajo: nič drugega ne gre narediti kakor večkrat na zelnik stopiti in paziti, če je zelje zdravo ali ne. Če začne dobivati rumeno barvo je najverjetneje bolno, ki jih je treba takoj pobrati, jih da kisati ali surove poje, da mu ne bodo do konca zgnile. Če hoče kdo te surove glave kuhati, naj jih prej popari s kropom, da ne bodo škodile zdravju. Kdor bo ravnal po tem nasvetu, se bo precej rešil te nadloge.

Prirejeno po: Oroslav. (16.09.1846). Opomba za tiste kmetovavce, ki zelje pridelujejo. *Kmetijske in rokodelske novice*, letnik 4, številka 37.

Univerza v Ljubljani

**FILOZOFSKA
FAKULTETA**

Oddelek za zgodovino

Didaktika zgodovine II

SEMINARSKA NALOGA

UČNA PRIPRAVA:

URBANIZACIJA SLOVENSKEGA PROSTORA V 19. STOLETJU

IME IN PRIIMEK: SARA MAROLT

DATUM: 7. 12. 2022

I. OSNOVNI PODATKI:

Šola:	Srednja šola	
Razred:	3. letnik	
Datum:	15. 12. 2022	
Predmet:	Zgodovina	
Učna tema – širša tema iz učnega načrta	Razvoj družbe na Slovenskem v 19. stoletju	
Učna enota – naslov učne ure:	Urbanizacija slovenskega prostora v 19. stoletju	
Učne oblike:	<ul style="list-style-type: none"> - frontalna učna oblika - individualna učna oblika - skupinska učna oblika 	
Učne metode:	<ul style="list-style-type: none"> - metoda razlage - metoda razgovora - metoda slikovne demonstracije - metoda dela s slikovnimi viri - metoda dela z zvočnimi posnetki - metoda besedne demonstracije 	
Učne tehnike:	<ul style="list-style-type: none"> - sestavljanje 	
Cilji iz učnega načrta:	<ul style="list-style-type: none"> - »analizirajo spremembe v družbi na Slovenskem; /.../ - oblikujejo svoje sklepe, mnenja, stališča, interpretacije; /.../ - razvijajo sposobnost različnih oblik komunikacije; - razvijajo socialne spretnosti pri različnih oblikah sodelovalnega učenja.« <p>Učni načrt, 2008, str. 35.</p>	
Cilji učne ure oz. pričakovani učni dosežki	Izobraževalni učni cilji	<p><i>Ob koncu učne ure učenec zna:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - navesti proces, ki je povzročil in vplival na urbanizacijo - pojasniti značilnosti urbanizacije slovenskih krajev v 19. stoletju - primerjati rast mestnega prebivalstva slovenskih krajev v 1/2 19. stoletja z 2/2 19. stoletja - naštetiti slovenske kraje, ki so glede na statistična merila v 19. stoletju, veljali za mesta - razložiti in ovrednotiti spremembe, ki jih je prinesla urbanizacija
	Funkcionalni učni cilji	<p><i>Ob koncu učne ure učenec zna:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - upoštevati navodila - razbrati podatke iz tabel - izdelati pismo - sodelovati v skupini - spoštljivo komunicirati
	Vzgojni učni cilji	<p><i>Ob koncu učne ure učenec zna:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - kazati spoštljiv odnos do preteklosti - kazati odgovornost do okolja

Učne etape:	<ul style="list-style-type: none"> - uvajanje - obravnavanje nove učne snovi - urjenje - preverjanje 	
Vsebinski poudarki:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rast mest v 1/2 19. stoletja 2. Rast mest v 2/2 19. stoletja 3. Urbanizacija spremeni podobo mest 	
Učna sredstva:	Učila:	<ul style="list-style-type: none"> - PPT predstavitev (z zapisom učne snovi) - delovni list za skupinsko delo - preverjalni list
	Učni pripomočki:	<ul style="list-style-type: none"> - LCD projektor - računalnik - zvočniki
Medpredmetne povezave z vsebinami:	Slovenščina: dijaki govorijo, pišejo in berejo v slovenskem jeziku ter izdelajo pismo; geografija: učna snov obravnava slovenska mesta, rast prebivalstva in industrijski sektor; matematika: učna snov vsebuje odstotke in števila ter grafe in tabele.	
Novi pojmi s pojasnilom:	/	
Viri in literatura za učno pripravo:	Učni načrt	<p><i>Učni načrt. Zgodovina. Gimnazija. Splošna gimnazija. (2008). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo:</i> http://eportal.mss.edus.si/msswww/programi2016/programi/media/pdf/un_gimnazija/un_zgodovina_280_ur_gimn.pdf (Dostop: 4. 12. 2022).</p>
	Učna priprava	<ul style="list-style-type: none"> - Cvirn, J., Studen, A. (2010). Zgodovina 3. Učbenik za 3. letnik gimnazije. 1. izdaja. Ljubljana: DZS, str. 259–262. - Brodnik, V. (et al.). (2020). Zgodovina 3: dolgo 19. stoletje. Učbenik za zgodovino v 3. letniku gimnazij. Ljubljana: Mladinska knjiga, str. 293–296 . - Statistični urad Republike Slovenije. https://www.stat.si/StatWeb/Field/Index/17 (Dostop: 6. 12. 2022). - Občina Ljubljana. https://www.ljubljana.si/sl/o-ljubljani/ljubljana-v-stevilkah/ (Dostop: 6. 12. 2022). - Čepič, Z. (et al.). (1979). Zgodovina Slovencev. Ljubljana: Cankarjeva založba, str. 532– 541.
	PowerPoint	<p><u>Drsnica 1</u> – sestavljanka: https://im-a-puzzle.com/share/e7a6577cada8ed6 (Dostop: 5. 12. 2022).</p> <p><u>Drsnica 2</u> – razglednica Ljubljane (v ozadju): https://zgodovinanadlani.si/en/razglednica/kongre</p>

[sni-trg/](#) (Dostop: 5. 12. 2022).

Drsnica 5 – slika tovarn:

<https://www.history.com/news/second-industrial-revolution-advances> (Dostop: 5. 12. 2022).

Drsnica 6 – razglednica Ljubljane:

<https://zgodovinanadlani.si/en/razglednica/pogled-na-ljubljano-z-roznika/> (Dostop: 5. 12. 2022).

Drsnica 6 – razglednica Idrije:

<https://www.kamra.si/en/digital-collections/idrija/> (Dostop: 5. 12. 2022).

Drsnica 7 – slika Trsta:

<https://www.habsburger.net/en/media/panorama-trieste-photograph-19th-century> (Dostop: 5. 12. 2022).

Drsnica 8 – razglednica Ljubljane:

<https://zgodovinanadlani.si/en/razglednica/pogled-na-ljubljano-s-tivolija/> (Dostop: 5. 12. 2022).

Drsnica 9 – zvočni posnetek o južni železnici:

<https://365.rtvsl.si/arhiv/kdo-smo/174761181> (Dostop: 5. 12. 2022).

Drsnica 11 – razglednica Ljubljane:

<https://zgodovinanadlani.si/en/razglednica/tivolski-in-ljubljanski-grad/> (Dostop: 5. 12. 2022).

Drsnica 11 – razglednica Celja:

Brodnik V. (et al.). Zgodovina 3: dolgo 19. stoletje. Učbenik za zgodovino v 3. letniku gimnazij. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2020, str. 293.

Drsnica 11 – slika Maribora:

Cvirn, J., Studen, A. (2010). Zgodovina 3. Učbenik za 3. letnik gimnazije. 1. izdaja. Ljubljana: DZS, str. 260.

Drsnica 12 – tabela slovenskih krajev s številom prebivalcev:

Cvirn, J., Studen, A. (2010). Zgodovina 3. Učbenik za 3. letnik gimnazije. 1. izdaja. Ljubljana: DZS, str. 261.

Drsnica 13 – slika Hrastnika:

<https://gams.uni-graz.at/iiif/o:polos.1284/VERSO/full/280,/0/default.jpg> (Dostop: 5. 12. 2022).

		<p><u>Drsnica 14</u> – slika Glavnega mostu čez Dravo: https://e-maribor.si/glavni-most-do-29-septembra-zaprt-zaradi-evropskega-tedna-mobilnosti-2021/ (Dostop: 6. 12. 2022).</p>
	Preverjalni list	<ul style="list-style-type: none"> - Grafični prikaz razvoja prebivalstva v črnem revirju (2. stran): Cvirn, J., Studen, A. (2010). Zgodovina 3. Učbenik za 3. letnik gimnazije. 1. izdaja. Ljubljana: DZS, str. 262. - Slika Hrastnika (2. stran): https://gams.uni-graz.at/iiif/o:polos.1284/VERSO/full/280,0/default.jpg (Dostop: 6. 12. 2022).

II. POTEK UČNE URE

UVODNI DEL: UVAJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
5 min	<p><i>Danes boste ugotovili temo učne ure s pomočjo sestavljanke, ki jo boste rešili skupaj.</i></p> <p>Če se nihče ne javi, izberem dijaka, ki bo na računalniku s pomočjo sošolcev sestavil sestavljanke.</p>	Poslušajo.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	PPT: drsnica 1.
	Pomagam dijakom, če potrebujejo pomoč pri sestavljanju sestavljanke.	Sestavljajo sestavljanke.	Frontalna učna oblika, učna tehnika sestavljanke.	
	<p>Ko dijaki sestavijo sestavljanke, jih vprašam:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Kaj ste sestavili?</i> - <i>Kaj prikazuje razglednica?</i> - <i>Katero mesto je na razglednici?</i> - <i>Ima kdo kakšno idejo, o čem se bomo danes pogovarjali?</i> 	<p>Odgovarjajo:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Razglednico.</i> - <i>Mesto.</i> - <i>Ljubljana.</i> - <i>O slovenskih mestih.</i> 	Frontalna učna oblika, metoda dela s slikovnimi viri.	
	<p><i>Kot ste ugotovili se bomo danes pogovarjali o slovenskih mestih. Naslov današnje učne ure je Urbanizacija slovenskega prostora v 19. stoletju. Naslov si prosim zapišite v zvezek.</i></p>	Poslušajo in si zapišejo naslov učne ure v zvezek.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	PPT: drsnica 2.
	<p>Zastavim vprašanje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Ali je vsem jasno, kaj pomeni urbanizacija?</i> 	<p>Odgovorijo:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Da/ne.</i> 	Frontalna učna oblika, metoda	

		razgovora.	
<i>Da takoj na začetku razčistimo – urbanizacija je pojem, ki označuje proces rasti prebivalstva in preoblikovanja podeželskih naselij v mesta oziroma širjenje mestnega načina življenja na podeželje.</i>	Poslušajo.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	
<p>Vsebinski poudarki današnje učne ure so:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Rast mest v 1/2 19. stoletja 2. Rast mest v 2/2 19. stoletja 3. Urbanizacija spremeni podobo mest <p>Na koncu ure pričakujem, da boste znali:</p> <ul style="list-style-type: none"> - navesti proces, ki je povzročil in vplival na urbanizacijo - pojasniti značilnosti urbanizacije slovenskih krajev v 19. stoletju - primerjati rast mestnega prebivalstva slovenskih krajev v 1/2 19. stoletja z 2/2 19. stoletja - naštetih slovenske kraje, ki so glede na statistična merila v 19. stoletju, veljali za mesta - razložiti in ovrednotiti spremembe, ki jih je prinesla urbanizacija <p>Za zapis učne snovi uporabite drsnice in mojo sprotno razlago.</p>	Poslušajo.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	PPT: drsnica 3 in 4.

GLAVNI DEL: OBRAVNAVANJE UČNE SNOVI / URJENJE IN SPROTNO PONAVLJANJE ALI SPROTNO PREVERJANJE

1. VSEBINSKI POUKAREK:	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
Rast mest v 1/2 19. stoletja: 5 minut	<i>Zaradi širjenja industrializacije je slovenski prostor v 19. stoletju zajela urbanizacija. V 1/2 stoletja je potekala počasi in je bila precej šibkejša kot v drugih delih monarhije, saj je bil na slovenskem ozemlju gospodarski razvoj</i>	Poslušajo in si sproti zapisujejo učno snov.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	PPT: drsnica 5.

<i>počasnejši. Urbanizacija je bila omejena predvsem na večje kraje oziroma industrijska središča.</i>			
<i>Preden gremo na številke mestnega prebivalstva: - Ali morda kdo ve, koliko prebivalcev je moral imeti kraj, da je veljal za mesto? Kakšna statistična merila so veljala v času habsburške monarhije?</i>	Odgovorijo na vprašanja: - 10 000 ali 20 000 prebivalcev.	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	
<i>V času habsburške monarhije so veljala statistična merila, po katerih so bila mesta samo kraji z več kot 2 000 prebivalci. V 1/2 19. stoletja je delež mestnega prebivalstva na Slovenskem naraščal le počasi. Na Kranjskem je leta 1830 v krajih z več kot 2 000 prebivalci, torej v mestih, živelo le 3,8 % prebivalcev, leta 1846 pa se je odstotek povišal samo na 4,6 %. Tukaj govorimo o prebivalstvu Ljubljane in Idrije, krajev, ki sta edina presegla mejo 2 000 prebivalcev. Enako nizek je bil delež mestnega prebivalstva na Koroškem in podobno je bilo tudi na Štajerskem.</i>	Poslušajo in si sproti zapisujejo učno snov.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	PPT: drsnica 6.
<i>Preden nadaljujem z razlago, dijakom zastavim vprašanje: - Kako pa je bilo na Primorskem? Ali je bil tudi tam odstotek mestnega prebivalstva nizek?</i>	Odgovorijo na vprašanje: - Na Primorskem je bilo drugače, saj so bila tam velika mesta.	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	
<i>Tako je, na Primorskem je bilo nekoliko drugače, saj so bila tam ob obali že od nekdaj velika mesta.</i>	Poslušajo in si sproti zapisujejo učno snov.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	PPT: drsnica 7.
<i>Na drsnici lahko vidite sliko Trsta v 19. stoletju.</i>	Gledajo sliko.	Frontalna učna oblika, metoda slikovne demonstracije in metoda razlage.	PPT: drsnica 7.
<i>Leta 1830 je na območju Tržaške gubernije (Goriška, Trst in Istra) v mestih živelo že približno 22,5% prebivalstva, na sredini stoletja pa že</i>	Poslušajo in si sproti zapisujejo učno snov.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	PPT: drsnica 8.

	<p>skoraj četrtina. Od deželnih glavnih mest so se v 1/2 19. stoletja najhitreje razvijali Gradec, Trst in Ljubljana. Celovec je ostal majhen regionalni center z omejeno rastjo. Urbanizacija je bil najopaznejša v Trstu, ki se je nezadržno razvijal. Na današnjem ozemlju Slovenije pa je najhitreje naraščala Ljubljana. Po letu 1828, ko sta v Ljubljani začeli obratovati dve sladkorni rafineriji in leta 1838 še bombažna predilnica, se je začelo opazno priseljevanje kmečkega prebivalstva. Leta 1817 je Ljubljana štela okoli 10 000 prebivalcev, leta 1846 pa že nekaj čez 17 000. Kljub temu je imela Ljubljana status manjšega urbanega naselja. Ljudje na Kranjskem se še vedno niso množično odločali za priseljevanje v mesta.</p>			
	<p>Da preverim, če ste sledili moji razlagi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kako je potekala urbanizacija slovenskega prostora v 1/2 19. stoletja? - Kateri kraj na ozemlju današnje Republike Slovenije se je najhitreje urbaniziral? 	<p>Odgovarjajo:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Počasi in bila je šibkejša kot v drugih delih monarhije zaradi počasnejšega gospodarskega razvoja. - Ljubljana. 	<p>Frontalna učna oblika, metoda razgovora.</p>	

2. VSEBINSKI POUČENJE:	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
<p>Rast mest v 2/2 19. stoletja: 5 minut</p>	<p>Slovenski kraji so se začeli bolj dinamično razvijati šele od sredine 19. stoletja naprej. Zakaj je bilo tako, bomo slišali v zvočnem posnetku.</p>	<p>Poslušajo.</p>	<p>Frontalna učna oblika, metoda razlage.</p>	<p>PPT: drsnic a 9.</p>
	<p>Predvajam zvočni posnetek in nato vprašam dijake:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kateri dogodek je torej pospešil urbanizacijo slovenskih krajev? 	<p>Poslušajo zvočni posnetek in nato odgovorijo na vprašanje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Južna železnica. 	<p>Frontalna učna oblika, metoda dela z zvočnimi posnetki.</p>	
	<p>Šele sredi 19. stoletja se je z gradnjo</p>	<p>Poslušajo in si</p>	<p>Frontalna</p>	<p>PPT:</p>

<p><i>južne železnice, ki je bila ključna za razvoj prometa in industrije, začela razmeroma hitra urbanizacija industrijskih središč. Odstotek mestnega prebivalstva je v tem obdobju hitreje rasel. Vaško prebivalstvo se je selilo v mesta, kjer se je zaposlilo v industrijskih, trgovskih in drugih nekmečkih poklicih. Odstotek kmečke prebivalstva je tako padal. Leta 1857 je znašal 83%, na začetku 20. stoletja pa 67%. Kljub temu je zaradi razmeroma šibkega razvoja industrije v naših krajih do prve svetovne vojne nastalo relativno majhno število večjih in moderno urbaniziranih mest. Med slednjimi je prvo mesto zasedal Trst, ki je bil v tem obdobju glede na število prebivalcev, ki je tam živelo, največje slovensko mesto. Na začetku 20. stoletja je štel skoraj 230 000 ljudi.</i></p>	<p>sproti zapisujejo učno snov.</p>	<p>učna oblika, metoda razlage.</p>	<p>drsnica 10.</p>
<p><i>Druga večja mesta na Slovenskem so bila v drugi polovici 19. stoletja še Ljubljana, Maribor in Celje, ki jih vidite na slikah.</i></p>	<p>Poslušajo in si sproti zapisujejo učno snov ter gledajo slike na drsnici.</p>	<p>Frontalna učna oblika, metoda razlage in metoda slikovne demonstracije.</p>	<p>PPT: drsnica 11.</p>
<p><i>Vsa tri mesta so ležala ob trasi južne železnice, kar je npr. omogočilo razvoj Maribora in Celja, medtem ko je Ptuj, dotedanji močni tekmeč Maribora, začel zaostajati. Slovenska posebnost so bila (in še vedno so) izrazito majhna mesta in trgi. Na današnjem ozemlju Slovenije je mejo 2000 prebivalcev leta 1880 presegala samo tretjina okrajnih središč (vseh je bilo 20).</i></p>	<p>Poslušajo in si sproti zapisujejo učno snov.</p>	<p>Frontalna učna oblika, metoda razlage.</p>	<p>PPT: drsnica 11 in 12.</p>
<p><i>Vseh 20 okrajnih središč je zapisanih v tabeli, ki prikazuje slovenske kraje glede na število prebivalcev v 2/2 19. stoletja.</i></p> <p><i>- Kateri kraji so glede na statistična merila veljali za mesta?</i></p>	<p>Gledajo preglednico in odgovarjajo ter si sproti zapisujejo učno snov: - Ljubljana, Maribor, Koper,</p>	<p>Frontalna učna oblika, metoda dela s slikovnimi viri.</p>	<p>PPT: drsnica 12.</p>

	<i>Celje, Ptuj, Kranj in Novo mesto.</i> - 26.284.		
- Koliko prebivalcev je imela Ljubljana leta 1880?			
- Morda kdo ve, koliko prebivalcev ima Ljubljana danes?	Odgovorijo: - 100 000, 200 000 ...	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	
<i>Ljubljana ima danes okrog 294 000 prebivalcev. Torej v manj kot 150 letih je prebivalstvo Ljubljane naraslo iz 26 284 na približno 294 000.</i>	Poslušajo in si sproti zapisujejo učno snov.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	PPT: drsnica 12.
- Koliko ljudi pa živi danes v Sloveniji?	Odgovorijo: - 2 milijona.	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	
<i>Danes ima Slovenija okrog 2 110 000 prebivalcev. Na koncu 50. let 19. stoletja je na ozemlju današnje Slovenije živelo 1 100 000 ljudi. Torej je število prebivalcev v približno 160 letih naraslo za okrog 1 milijon 100 tisoč.</i>	Poslušajo in si sproti zapisujejo učno snov.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	
<i>Da preverim, ali ste sledili vsebinskemu poudarku:</i> - Kaj pospeši urbanizacijo slovenskih krajev v 2/2 19. stoletja? - Katero je bilo največje slovensko mesto v 2/2 19. stoletja?	Odgovarjajo: - Gradnja južne železnice. - Trst.	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	

3. VSEBINSKI POUČILNI PODOB:	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
Urbanizacija spremeni podobo mest: 15 minut	<i>Urbanizacija je bila najintenzivnejša tam, kjer se je začela razvijati večja industrija ali pa rudarstvo. Na teh območjih so vasi začele izgubljati kmečki značaj. V zasavskem črnem revirju je izkoriščanje rjavega premoga od začetka 19. stoletja povzročilo veliko koncentracijo prebivalstva in nastanek treh urbanih naselij: Trbovelj, Zagorja in Hrastnika. Revirsko ozemlje se je iz povsem agrarne pokrajine razvilo v</i>	Poslušajo in si sproti zapisujejo učno snov.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	PPT: drsnica 13.

<i>močno rudarsko industrijsko središče in se pospešeno urbaniziralo.</i>			
<i>Na drsnici je slika industrializiranega Hrastnika.</i>	Gledajo sliko na drsnici.	Frontalna učna oblika, metoda slikovne demonstracije in metoda razlage.	PPT: drsnica 13.
<i>Priseljevanje s podeželja je povečalo število mestnega prebivalstva, kar je vplivalo na podobo mest. Močno priseljevanje v mesta je povzročalo prostorsko stisko. Mestne uprave na Slovenskem so zato predvsem na začetku 20. stoletja začele z gradnjo novih stanovanjskih objektov, obenem pa so mesta postajala vedno bolj komunalno urejena, saj je urbanizacija mest s seboj prinesla tudi proces higienizacije mestnih naselbin oziroma težnje po izboljšanju življenjskih in zdravstvenih razmer mestnega prebivalstva. Gradili so se vodovodi, kanalizacija, prihajalo je do elektrifikacije, z gradbenim »bumom« pa so mnoga slovenska mesta dobila mogočne stavbe zgrajene v slogu tedanjih arhitekturnih tokov: historizem, klasicizem, pa tudi secesija. Urbanizacija mest je spodbudila tudi gradnjo novih prometnic in mostov, ki so povezovali središča s predmestji in nadomeščali stare lesene mostove.</i>	Poslušajo in si sproti zapisujejo učno snov.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	PPT: drsnica 14.
<i>Tako je bil npr. v Maribor leta 1913 zgrajen nov kovinski most čez reko Dravo, imenovan Glavni most, ki ga vidite na sliki.</i>	Gledajo sliko na drsnici.	Frontalna učna oblika, metoda razlage in metoda slikovne demonstracije.	PPT: drsnica 14.
<i>Sedaj pa boste imeli posebno nalogo. Delali boste v skupinah. Počakajte, vas bom jaz razdelila v skupine.</i>	Poslušajo navodila.	Frontalna učna oblika, metoda	PPT: drsnica 15.

<p><i>Najprej poslušajte navodila. Predstavljaj si, da si Janez/Marija Novak, ki je v 2/2 19. stoletja zapustil/a svojo družino na podeželju in se je preselil/a v mesto, saj je »šel/šla s trebuhom za kruhom.« V skupini napišite pismo Janeza/Marije svoji družini, v katerem piše, kje je našel/la delo in kako izgleda mesto, saj Janezova/Marijina družina še nikoli ni zapustila svojega doma na podeželju in zato ne ve, kako je videti mesto. Ne pozabite upoštevati oblike pisma (datum, nagovor, vsebina, pozdrav, podpis).</i></p>		<p>razlage.</p>	
<p>Dijake razdelim v skupine po 4/5 in jim razdelim delovne liste za skupinsko delo.</p> <p>Sprehajam se po razredu in opazujem dijake. Če imajo težave pri pisanju pisem, jim pomagam.</p>	<p>Se razdelijo v skupine in prejmejo delovne liste za skupinsko delo ter pišejo pisma.</p>	<p>Skupinska učna oblika.</p>	<p>Delovni list za skupinsko delo.</p>
<p><i>Časa ste imeli dovolj. Zdaj bo vsaka skupina prebrala svoje pismo.</i></p>	<p>Preberejo pisma in poslušajo.</p>	<p>Frontalna učna oblika, metoda besedne demonstracije.</p>	<p>Delovni list za skupinsko delo.</p>
<p><i>Na drsnici si lahko preberete še pismo, ki sem ga jaz napisala.</i></p>	<p>Poslušajo.</p>	<p>Frontalna učna oblika, metoda razlage.</p>	<p>PPT: drsnica 16 in 17.</p>
<p>Počakam, da dijaki preberejo pismo.</p>	<p>Dijaki potihoma preberejo pismo na drsnici.</p>	<p>Individualna učna oblika.</p>	<p>PPT: drsnica 16 in 17.</p>
<p><i>Da preverim, ali ste sledili tretjemu vsebinskemu poudarku:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Kako je urbanizacija vplivala na izgled pokrajine?</i> - <i>Kako so mestne oblasti reševale prostorsko stisko v mestih?</i> 	<p>Odgovarjajo:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Pokrajina izgubi kmečki značaj. Njive in pašnike zamenjajo tovarne in stanovanjski objekti.</i> - <i>Gradijo nove stanovanjske objekte.</i> 	<p>Frontalna učna oblika, metoda razgovora.</p>	

ZAKLJUČNI DEL: ZAKLJUČNO PONAVLJANJE ALI PREVERJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
15 minut	<p><i>V zaključku bomo preverili, kaj ste se danes naučili. Vsak zase bo rešil naloge na preverjalnem listu, ki ga bomo potem skupaj pregledali. Zraven vsake naloge imate tudi število točk. Ko bomo pregledali odgovore, vam bom za vsako nalogo povedala, kako se točkuje. Vseh možnih točk je 22. Imate 10 minut časa, da rešite naloge.</i></p> <p>Razdelim preverjalne liste.</p>	Poslušajo in vzamejo preverjalne liste.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Preverjalni list.
	Sprehajam se po razredu in opazujem dijake.	Rešujejo preverjalni list.	Individualna učna oblika.	Preverjalni list.
	<p><i>Čas je potekel. Zdaj bomo skupaj pregledali vaše odgovore. Vsak dijak bo prebral rešitev ene naloge. Nato vam bom povedala, kako se naloga točkuje.</i></p>	Poslušajo.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Preverjalni list.
	<p>Določim dijaka, ki prebere rešitev 1. naloge.</p> <p>Poslušam odgovor in ga po potrebi popravim.</p>	Dijak prebere rešitev naloge. Ostali poslušajo in preverjajo svoje odgovore.	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	Preverjalni list: rešitve.
	<p><i>Za pravilen odgovor prejmete 1 točko. S to nalogo smo preverili, ali znate navesti proces, ki je povzročil in vplival na urbanizacijo.</i></p>	Poslušajo in si točkujejo nalogo.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Preverjalni list: rešitve.
	<p>Določim dijaka, ki prebere rešitve 2. naloge.</p> <p>Poslušam odgovor in ga po potrebi popravim.</p>	Dijak prebere rešitve naloge. Ostali poslušajo in preverjajo svoje odgovore.	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	Preverjalni list.
	<p><i>Za vsak pravilno obkrožen odgovor prejmete 1 točko, torej skupaj 4 točke. S to nalogo smo preverili, ali znate pojasniti značilnosti urbanizacije slovenskih krajev v 19. stoletju. Preverili smo tudi, ali znate naštetih slovenske kraje, ki so glede</i></p>	Poslušajo in si točkujejo nalogo.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Preverjalni list.

<i>na statistična merila v 19. stoletju, veljali za mesta.</i>			
Določim dijaka, ki prebere rešitev 3. naloge. Poslušam odgovor in ga po potrebi popravim.	Dijak prebere rešitev naloge. Ostali poslušajo in preverjajo svoje odgovore.	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	Preverjalni list.
<i>Za pravilno obkrožen odgovor dobite 0,5 točke. S to nalogo smo preverili, ali poznate statistična merila, ki so veljala v času habsburške monarhije za mesto.</i>	Poslušajo in si točkujejo nalogo.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Preverjalni list.
Določim dijaka, ki prebere rešitve 4. naloge. Poslušam odgovor in ga po potrebi popravim ali dopolnim.	Dijak prebere rešitve naloge. Ostali poslušajo in preverjajo svoje odgovore.	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	Preverjalni list.
<i>Če pravilno identificirate napako dobite 0,5 točke. Za pravilno popravljen podatek dobite še 0,5 točke, torej pri vsakem primeru je možna 1 točka. Skupaj 5 točk. S to nalogo smo preverili več ciljev, in sicer:</i> <ul style="list-style-type: none"> - <i>pojasniti značilnosti urbanizacije slovenskih krajev v 19. stoletju</i> - <i>primerjati rast mestnega prebivalstva slovenskih krajev v 1/2 19. stoletja z drugo polovico 19. stoletja</i> 	Poslušajo in si točkujejo nalogo.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Preverjalni list.
Določim dijaka, ki prebere rešitev 5. naloge. Poslušam odgovor in ga po potrebi popravim ali dopolnim.	Dijak prebere rešitev naloge. Ostali poslušajo in preverjajo svoje odgovore.	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	Preverjalni list.
<i>Če samo navedete vzrok dobite 0,5 točke. Pojasnilo vzroka pa je vredno še 0,5 točke, torej skupaj 1 točka. S to nalogo smo preverili, ali znate pojasniti značilnosti urbanizacije slovenskih krajev v 19. stoletju.</i>	Poslušajo in si točkujejo nalogo.	Frontalna učna oblika, metoda razlage.	Preverjalni list.
Določim dijaka, ki prebere rešitve 6. naloge. Poslušam odgovor in ga po potrebi popravim ali dopolnim.	Dijak prebere rešitve naloge. Ostali poslušajo in preverjajo svoje odgovore.	Frontalna učna oblika, metoda razgovora.	Preverjalni list.
<i>Za pravilen odgovor pri nalogi a) dobite 0,5 točke. Pri nalogi b) dobite</i>	Poslušajo in si točkujejo nalogo.	Frontalna učna oblika,	Preverjalni

<p>1 točko za pojasnilo. Pri nalogi c) dobite ravno tako 1 točko za pojasnilo.</p> <p>S to nalogo smo preverili, ali znate:</p> <ul style="list-style-type: none"> - navesti proces, ki je povzročil in vplival na urbanizacijo - pojasniti značilnosti urbanizacije slovenskih krajev v 19. stoletju - razložiti spremembe, ki jih je prinesla urbanizacija 		metoda razlage.	list.
<p>Določim dijaka, ki prebere rešitve 7. naloge.</p> <p>Poslušam odgovor in ga po potrebi popravim ali dopolnim.</p>	<p>Dijak prebere rešitev naloge. Ostali poslušajo in preverjajo svoje odgovore.</p>	<p>Frontalna učna oblika, metoda razgovora.</p>	<p>Preverjalni list.</p>
<p>Za vsako pravilno navedbo mesta dobite 0,5 točke, torej skupaj 2 točki. S to nalogo smo preverili, ali znate naštetih slovenske kraje, ki so glede na statistična merila v 19. stoletju, veljali za mesta.</p>	<p>Poslušajo in si točkujejo nalogo.</p>	<p>Frontalna učna oblika, metoda razlage.</p>	<p>Preverjalni list.</p>
<p>Določim dijaka, ki prebere rešitve 8. naloge.</p> <p>Poslušam odgovor in ga po potrebi popravim ali dopolnim.</p>	<p>Dijak prebere rešitev naloge. Ostali poslušajo in preverjajo svoje odgovore.</p>	<p>Frontalna učna oblika, metoda razgovora.</p>	<p>Preverjalni list.</p>
<p>Za vsako pravilno navedbo spremembe dobite 0,5 točke, torej tri navedbe vam prinesejo 1,5 točke. Za vsako pojasnilo spremembe dobite še 0,5 točke, torej tri pojasnila vam prinesejo 1,5 točke. Za vsako vrednotenje spremembe dobite 1 točko. S to nalogo smo preverili, ali znate razložiti in ovrednotiti spremembe, ki jih je prinesla urbanizacija.</p>	<p>Poslušajo in si točkujejo nalogo.</p>	<p>Frontalna učna oblika, metoda razlage.</p>	<p>Preverjalni list.</p>
<p>Vsak zase lahko na koncu preverjalnega lista pobarva tisti stolpec, ki glede na doseženo število točk velja zanj.</p>	<p>Pobarvajo ustrezen stolpec.</p>	<p>Individualna učna oblika.</p>	<p>Preverjalni list.</p>
<p>Dijake vprašam:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Koliko točk ste dosegli? 	<p>Odgovarjajo:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 18/20/22 ... 	<p>Frontalna učna oblika, metoda razgovora.</p>	<p>Preverjalni list.</p>
<p>Z reševanjem preverjalnega lista in s pisanjem pisma ste pokazali, da (ocenim s slabo, dobro ali odlično)</p>	<p>Poslušajo.</p>	<p>Frontalna učna oblika, metoda</p>	<p>PPT: drsnica 18.</p>

	<p><i>znate:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>navesti proces, ki je povzročil in vplival na urbanizacijo</i> - <i>pojasniti značilnosti urbanizacije slovenskih krajev v 19. stoletju</i> - <i>primerjati rast mestnega prebivalstva slovenskih krajev v 1/2 19. stoletja z drugo polovico 19. stoletja</i> - <i>našteti slovenske kraje, ki so glede na statistična merila v 19. stoletju, veljali za mesta</i> - <i>razložiti in ovrednotiti spremembe, ki jih je prinesla urbanizacija</i> 		<p>razlage.</p>	
--	---	--	-----------------	--

III. SEZNAM PRILOG

PRILOGA 1 :	Delovni list za skupinsko delo
PRILOGA 2 :	Delovni list za skupinsko delo z rešitvijo
PRILOGA 3 :	Ocenjevalni obrazec za avtentično nalogo
PRILOGA 4:	Preverjalni list
PRILOGA 5:	Preverjalni list z rešitvami
PRILOGA 6:	PPT predstavitev (z zapisom učne snovi)

Priloga 1: Delovni list za skupinsko delo

AVTENTIČNA NALOGA

Predstavlja si, da si Janez/Marija Novak, ki je zapustil/a svojo družino na podeželju in se je preselil/a v mesto, saj je »šel/šla s trebuhom za kruhom.«

V skupini napišite pismo Janeza/Marije svoji družini, v katerem piše, kje je našel/la delo in kako izgleda mesto, saj Janezova/Marijina družina še nikoli ni zapustila svojega doma na podeželju in zato ne ve, kako je videti mesto. Ne pozabite upoštevati oblike pisma (datum, nagovor, vsebina, pozdrav, podpis).

A large, empty rectangular box with rounded corners, intended for students to write their letter. The box is defined by a thin black border.

Priloga 2: Delovni list za skupinsko delo z rešitvijo

AVTENTIČNA NALOGA

Predstavlja si, da si Janez/Marija Novak, ki je v 2/2 19. stoletja zapustil/a svojo družino na podeželju in se je preselil/a v mesto, saj je »šel/šla s trebuhom za kruhom.«

V skupini napišite pismo Janeza/Marije svoji družini, v katerem piše, kje je našel/la delo in kako izgleda mesto, saj Janezova/Marijina družina še nikoli ni zapustila svojega doma na podeželju in zato ne ve, kako je videti mesto. Ne pozabite upoštevati oblike pisma (datum, nagovor, vsebina, pozdrav, podpis).

13. 9. 1887

Ljuba draga družina!

Končno sem si vzел čas, da vam napišem pismo, saj vem, da ga že nestrpno pričakujete. Naj vam najprej povem, da sem dobro in zato naj vas ne skrbi zame. Takoj ko sem prišel v mesto, sem našel delo v tobačni tovarni. Delo, ki ga opravljam je drugačno od dela doma, saj delam za strojem. Vesel sem, da sem tako hitro našel delo in da vam lahko, s tem kar zaslužim, pomagam. K pismu sem priložil nekaj fičnikov. Vem, da ni veliko, vendar za nekaj semen pšenice bo.

Naj vam povem, kako izgleda mesto, kjer živim, saj se zelo razlikuje od domače vasi. Tukaj hiše stojijo ena ob drugi in jih je res veliko na kupu. So tudi zelo večje od domačega doma. Okoli hiš ni nobenih njiv, pašnikov ali travnikov. Tudi nobenega hleva ni mogoče najti. Ljudje se ukvarjajo s trgovino ali pa delajo v tovarnah, ki jih je veliko in se hitro širijo. Ker se tovarne tako hitro širijo, potrebujejo veliko delavcev in zato tudi vse več ljudi prihaja v mesto. Kolikor ljudi živi v naši in sosednji vasi, jih tukaj živi v samo eni ulici! Še vedno se nisem navadil na tolikšno gnečo. Zaradi toliko ljudi na kupu je mesto bolj umazano in smrdljivo od domače vasi, vendar mi je Franci, s katerim delam v tovarni, povedal, da se bo to kmalu spremenilo, saj bodo zgradili veliko novih stanovanj in kanalizacijo – karkoli je že to. Razen občasnega smradu in tega, da včasih težko zaspim, ker mimo stanovanja puha vlak, sem dobro.

Kako je doma? Ali je sosedova krava Marjetka že povrgla telička?

Upam, da ste vsi dobro in da se kmalu vidimo.

Z ljubeznijo,
vaš sin Janez

Priloga 3: Ocenjevalni obrazec za avtentično nalogo

OCENJEVALNI OBRAZEC ZA AVTENTIČNO NALOGO

	Nezadovoljivo	Dobro	Zelo dobro
Ustreznost vsebine: delo	Dijaki v pismu ne napišejo nič o delu Janeza/Marije.	Dijaki v pismu pišejo pomanjkljivo o delu Janeza/Marije.	Dijaki v pismu podrobneje predstavijo delo Janeza/Marije.
Ustreznost vsebine: izgled mesta	Dijaki v pismu ne napišejo nič o izgledu mesta.	Dijaki v pismu pišejo pomanjkljivo o izgledu mesta.	Dijaki v pismu pišejo podrobno o izgledu mesta.
Oblika pisma	Dijaki ne upoštevajo oblike pisma.	Dijaki upoštevajo obliko pisma, vendar nekateri elementi manjkajo.	Dijaki upoštevajo obliko pisma, saj so vsi elementi pisma prisotni.
Izvirnost	Dijaki pišejo samo o delu Janeza/Marije.	Dijaki napišejo nekaj kratkega tudi o drugi primerni temi.	Dijaki v pismo vključijo tudi drugo primerno vsebino.

Priloga 4: Preverjalni list

URBANIZACIJA SLOVENSKEGA PROSTORA V 19. STOLETJU

Preverjalni list

Ime in priimek: _____

Datum: _____

Število točk: _____/22

1. Širjenje katerega procesa je povzročilo urbanizacijo slovenskega prostora v 19. stoletju?

/1

2. Obkroži ali je trditev pravilna (P) ali napačna (N).

a) V 1/2 19. stoletja je urbanizacija slovenskih krajev potekala počasi. P/N

b) V 1/2 19. stoletja je bila urbanizacija slovenskih krajev enako P/N
intenzivna kot urbanizacija krajev drugod po monarhiji.

c) Ljubljana in Idrija sta bila edina slovenska kraja na Kranjskem, ki sta v P/N
1/2 19. stoletja, glede na statistična merila habsburške monarhije, veljala
za mesti.

č) v 1/2 19. stoletja je bil na Primorskem delež mestnega prebivalstva P/N
enako nizek kot na Kranjskem in na Koroškem.

/4

3. Obkroži, koliko prebivalcev je moral imeti kraj, da je v času habsburške monarhije veljal za mesto.

a. Več kot 100 000 prebivalcev.

b. Več kot 1 000 prebivalcev.

c. Več kot 2 000 prebivalcev

d. Več kot 20 000 prebivalcev.

/0,5

4. Popravi spodnje trditve. Prečrtaj napačen podatek in na črto napiši pravilnega.

- a. V 1/2 19. stoletja so se od deželnih glavnih mest najhitreje razvijali Celovec, Trst in Ljubljana. _____
- b. Odstotek mestnega prebivalstva slovenskih krajev je v 2/2 19. stoletja v primerjavi z 1/2 19. stoletja naraščal počasneje. _____
- c. Zaradi lege ob južni železnici sta se v 2/2 19. stoletja, poleg Ljubljane, hitro razvijala Maribor in Ptuj. _____
- d. V 19. stoletju je v naših krajih nastalo veliko število večjih in moderno urbaniziranih mest. _____
- e. V 2/2 19. stoletja je bila Ljubljana glede na število prebivalcev, ki je tam živelo, največje slovensko mesto. _____

/5

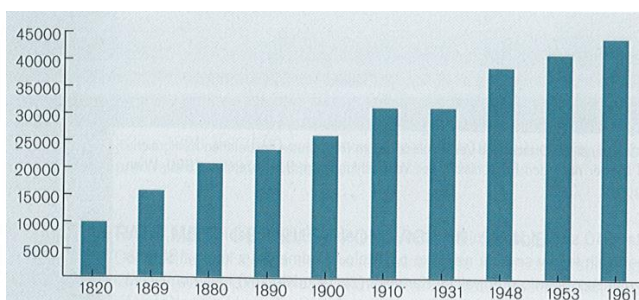
5. Pojasni vzrok, ki je pospešil urbanizacijo slovenskih krajev v 2/2 19. stoletja.

/1

6. S pomočjo slike Hrastnika in grafičnim prikazom razvoja prebivalstva v črnem revirju odgovori na spodnja vprašanja o urbanizaciji.

Vir: <https://gams.uni-graz.at/iiif/o:polos.1284/VERSO/full/280,0/default.jpg>

Vir: Cvirn, J., Studen, A. (2010). Zgodovina 3. Učbenik za 3. letnik gimnazije. 1. izdaja. Ljubljana: DZS, str. 262.

a. Za koliko se je povečalo število prebivalstva med leti 1820 in 1900?

/0,5

b. Pojasni, zakaj se je območje črnega revirja tako hitro urbaniziralo.

/1

c. Pojasni, kako je urbanizacija črnega revirja vplivala na izgled pokrajine?

/1

7. Navedi vsaj štiri kraje, ki so v 2/2 19. stoletja glede na statistična merila habsburške monarhije, poleg Ljubljane, Maribora in Celja, veljali za mesta.

/2

8. Pojasni in ovrednoti vsaj 3 spremembe, ki jih je prinesla urbanizacija slovenskega prostora.

/6

Koliko znam?

0 – 10,5 točke	11 – 13,5 točke	14 – 17 točk	17,5 – 19,5 točk	20 – 22 točk
1: moje znanje je nezadostno	2: moje znanje je zadostno	3: moje znanje je dobro	4: moje znanje je pravdobro	5: moje znanje je odlično

Priloga 5: Preverjalni list z rešitvami

URBANIZACIJA SLOVENSKEGA PROSTORA V 19. STOLETJU

Preverjalni list

Ime in priimek: _____

Datum: _____

Število točk: _____/22

1. Širjenje katerega procesa je povzročilo urbanizacijo slovenskega prostora v 19. stoletju?
Širjenje industrializacije.

/1

Za pravilno naveden proces 1 točka.

2. Obkroži ali je trditev pravilna (P) ali napačna (N).

a) V 1/2 19. stoletja je urbanizacija slovenskih krajev potekala počasi. P/N

b) V 1/2 19. stoletja je bila urbanizacija slovenskih krajev enako intenzivna kot urbanizacija krajev drugod po monarhiji. P/N

c) Ljubljana in Idrija sta bila edina slovenska kraja na Kranjskem, ki sta v 1/2 19. stoletja, glede na statistična merila habsburške monarhije, veljala za mesti. P/N

č) v 1/2 19. stoletja je bil na Primorskem delež mestnega prebivalstva enako nizek kot na Kranjskem in na Koroškem. P/N

/4

Za vsak pravilno obkrožen odgovor 1 točka.

3. Obkroži, koliko prebivalcev je moral imeti kraj, da je v času habsburške monarhije veljal za mesto.

a. Več kot 100 000 prebivalcev.

b. Več kot 1 000 prebivalcev.

c. Več kot 2 000 prebivalcev

d. Več kot 20 000 prebivalcev.

/0,5

Za pravilno obkrožen odgovor 0,5 točke.

4. Popravi spodnje trditve. Prečrtaj napačen podatek in na črto napiši pravilnega.

- V 1/2 19. stoletja so se od deželnih glavnih mest najhitreje razvijali ~~Celovec~~, Trst in Ljubljana. Gradec
- Odstotek mestnega prebivalstva slovenskih krajev je v 2/2 19. stoletja v primerjavi z 1/2 19. stoletja naraščal počasneje. hitreje
- Zaradi lege ob južni železnici sta se v 2/2 19. stoletja, poleg Ljubljane, hitro razvijala Maribor in Ptuj. Celje
- V 19. stoletju je v naših krajih nastalo veliko ~~števil~~ večjih in moderno urbaniziranih mest. manjše
- V 2/2 19. stoletja je bila ~~Ljubljana~~ glede na število prebivalcev, ki je tam živel, največje slovensko mesto. Trst

/5

Za vsak pravilno prečrtan podatek 0,5 točke.

Za vsak pravilno popravljen podatek še 0,5 točke.

5. Pojasni vzrok, ki je pospešil urbanizacijo slovenskih krajev v 2/2 19. stoletja.

Zaradi gradnje južne železnice, ki je bila ključna za razvoj trgovine in industrije, se je slovenski prostor v 2/2 19. stoletja hitreje urbaniziral.

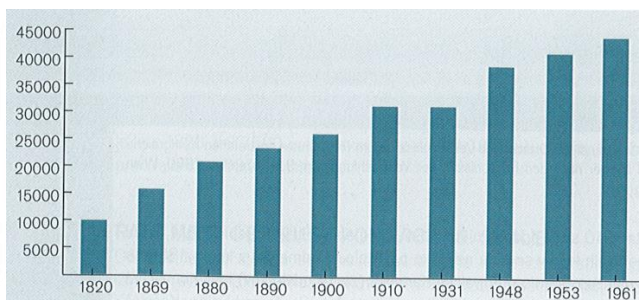
/1

Za pravilno pojasnjen vzrok 1 točka.

6. S pomočjo slike Hrastnika in grafičnim prikazom razvoja prebivalstva v črnem revirju odgovori na spodnja vprašanja o urbanizaciji.

Vir: <https://gams.uni-graz.at/iif/0:polos.1284/VERSO/full/280/0/default.jpg>

Vir: Cvirn, J., Studen, A. (2010). Zgodovina 3. Učbenik za 3. letnik gimnazije. 1. izdaja. Ljubljana: DZS, str. 262.

a. Za koliko se je povečalo število prebivalstva med leti 1820 in 1900?

Za 15 000.

/0,5

Za pravilno navedeno številko 0,5 točke.

b. Pojasni, zakaj se je območje črnega revirja tako hitro urbaniziralo.

Zaradi industrializacije je urbanizacija črnega revirja potekala hitro, saj je razvoj industrije potreboval veliko delovne sile.

/1

Za pravilno pojasnilo 1 točka.

- c. Pojasni, kako je urbanizacija črnega revirja vplivala na izgled pokrajine?
Prej agrarna pokrajina se je spremenila v industrijsko.

/1

Za pravilno pojasnilo 1 točka.

7. Navedi vsaj štiri kraje, ki so v 2/2 19. stoletja glede na statistična merila habsburške monarhije, poleg Ljubljane, Maribora in Celja, veljali za mesta.
Koper, Ptuj, Kranj in Novo mesto.

/2

Za vsako pravilno navedbo 0,5 točke.

8. Pojasni in ovrednoti vsaj 3 spremembe, ki jih je prinesla urbanizacija slovenskega prostora. Zaradi vse večjega števila prebivalcev v mestih je prišlo do prostorske stiske. (0,5 točke)
Posledično je bilo mesto bolj umazano in smrdljivo, kar pa ni bilo dobro ne za prebivalce mest in ne za okolje. Hkrati pa je ravno večje število ljudi v mestih vzbudilo želje po higienizaciji. Mestne oblasti so gradile kanalizacije in vodovode, kar je blagodejno vplivalo na kakovost življenja ljudi, saj je bilo manj bolezni in življenjski standard se je zvišal. Za boljše življenjske razmere se lahko zahvalimo ravno kanalizacijskem sistemu in čisti oziroma pitni vodi. Urbanizacija je s seboj prinesla tudi gradnjo novih stavb, saj je veliko število ljudi potrebovalo veliko število stanovanj. Danes lahko te stanovanjske objekte in druge stavbe iz časa gradbenega »buma« smatramo kot kulturno dediščino. Urbanizacija je spremenila sam izgled pokrajine, saj so njive, pašnike in travnike zamenjale tovarne in stanovanjski objekti. Zgodovinsko vrednost imajo tudi razne prometnice in mostovi, ki so se zgradili zaradi širjenja mest.

/6

Za vsako pravilno navedbo spremembe 0,5 točke
Za vsako pravilno pojasnilo spremembe še 0,5 točke.
Za vsako vrednotenje spremembe še 1 točka.

Koliko znam?

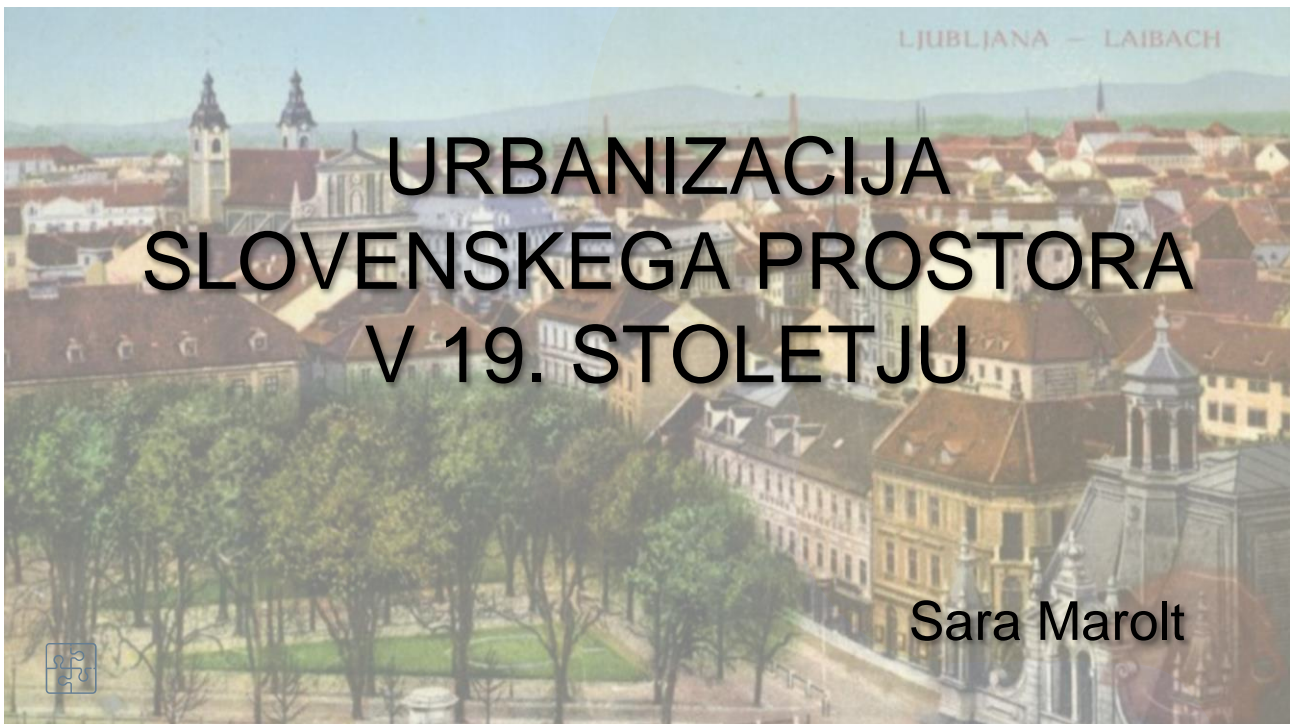
0 – 10,5 točke	11 – 13,5 točke	14 – 17 točk	17,5 – 19,5 točk	20 – 22 točk
1: moje znanje je nezadostno	2: moje znanje je zadostno	3: moje znanje je dobro	4: moje znanje je pravdobro	5: moje znanje je odlično

Priloga 6: PPT predstavitev (z zapisom učne snovi)

Drsnica 1

Drsnica 2

VSEBINSKI POUČENKI

1. Rast mest v 1/2 19. stoletja
2. Rast mest v 2/2 19. stoletja
3. Urbanizacija spremeni podobo mest

OB KONCU URE BOSTE ZNALI:

- navesti proces, ki je povzročil in vplival na urbanizacijo
- pojasniti značilnosti urbanizacije slovenskih krajev v 19. stoletju
- naštetih slovenske kraje, ki so glede na statistična merila v 19. stoletju, veljali za mesta
- primerjati rast mestnega prebivalstva slovenskih krajev v 1/2 19. stoletja z 2/2 19. stoletja
- razložiti in ovrednotiti spremembe, ki jih je prinesla urbanizacija

RAST MEST V 1/2 19. STOLETJA

- Industrializacija je povzročila urbanizacijo, ki je bila na Slovenskem počasna in šibkejša kot v drugih delih monarhije.

- Urbanizirali so se predvsem večji kraji.

Vir: <https://www.history.com/news/second-industrial-revolution-advances>

RAST MEST V 1/2 19. STOLETJA

- Delež mestnega prebivalstva je na Slovenskem naraščal počasi.

Vir: <https://www.kamra.si/en/digital-collections/idrija/>

Vir: <https://zgodovinanadlani.si/en/razglednica/pogled-na-ljubljano-z-roznika/>

RAST MEST V 1/2 19. STOLETJA

- Na Primorskem so bila ob obali že od nekdanj velika mesta.

Vir:
<https://www.habsburger.net/en/media/panorama-trieste-19th-century>

RAST MEST V 1/2 19. STOLETJA

- Od deželnih glavnih mest so se najhitreje razvijali Gradec, **Trst** in Ljubljana.
- Na današnjem ozemlju Slovenije je najhitreje naraščala Ljubljana

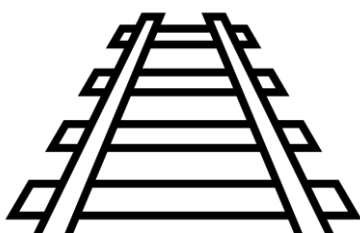
(1817: 9 885 □ 1846: 17 375)

Vir:
<https://zgodovinanadlani.si/en/razglednica/slovenska-filharmonija/>

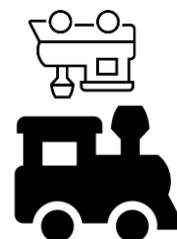
RAST MEST V 2/2 19. STOLETJA

[https://365.rtvsl
o.si/arhiv/kdo-
smo/174761181](https://365.rtvsl
o.si/arhiv/kdo-
smo/174761181)

RAST MEST V 2/2 19. STOLETJA

- Z izgradnjo južne železnice se je začela razmeroma hitra urbanizacija industrijskih središč.
- Odstotek mestnega prebivalstva je hitreje naraščal, saj se je vaško prebivalstvo selilo v mesta, kjer se je zaposlilo v industriji.
- Kljub temu je nastalo relativno majhno število večjih in moderno urbaniziranih mest (Trst).

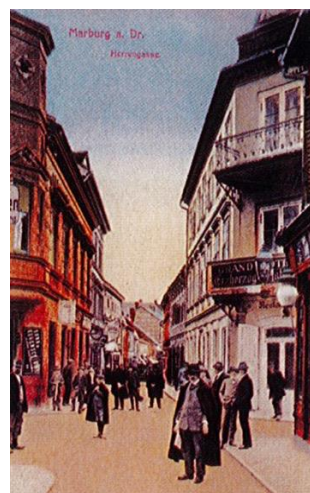

RAST MEST V 2/2 19. STOLETJA

Vir: Brodnik V. (et al.). Zgodovina 3: dolgo 19. stoletje. Učbenik za zgodovino v 3. letniku gimnazij. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2020, str. 293.

Vir:
<https://zgodovina.nadlani.si/en/razlednica/tivolski-in-ljubljanski-grad/>

Vir: Cvirn, J., Studen, A. (2010). Zgodovina 3. Učbenik za 3. letnik gimnazije. 1. izdaja. Ljubljana: DZS, str. 260.

RAST MEST V 2/2 19. STOLETJA

- Slovenska posebnost so bila izrazito majhna mesta in trgi.

Kraji z več kot 2000 prebivalci	Število prebivalcev	Kraji z več kot 1000 prebivalci	Število prebivalcev	Kraji z manj kot 1000 prebivalci	Število prebivalcev
Ljubljana	26.284	Kamnik	1963	Brežice	996
Maribor	17.628	Postojna	1621	Slov. Gradec	990
Koper	8646	Kočevje	1332	Tolmin	894
Celje	5393	Sežana	1170	Krško	878
Ptuj	4257	Ljutomer	1140	Radovljica	664
Kranj	2313	Črnomelj	1055	Litija	494
Novo mesto	2066			Logatec	452

Vir: Cvirn, J., Studen, A. (2010). Zgodovina 3. Učbenik za 3. letnik gimnazije. 1. izdaja. Ljubljana: DZS, str. 261.

URBANIZACIJA SPREMENI PODOBO MEST

- Vasi začnejo izgubljati kmečki značaj.
- ČRNI REVIR

Agrarna pokrajina □ močno rudarsko industrijsko središče

Vir: <https://gams.uni-graz.at/iiif/o:polos.1284/VERSO/full/280,/0/default.jpg>

URBANIZACIJA SPREMENI PODOBO MEST

Priseljevanje s podeželja je povečalo število mestnega prebivalstva.

PROSTORSKA STISKA

HIGIENIZACIJA

GRADNJA NOVIH PROMETNIC IN MOSTOV

NOVI STANOVANJSKI OBJEKTI IN STAVBE (ELEKTRIFIKACIJA)

GRADNJA VODOVODOV IN KANALIZACIJE

Vir: <https://e-maribor.si/glavni-most-do-29-septembra-zaprto-zaradi-evropskega-tedna-mobilnosti-2021/>

AVTENTIČNA NALOGA

Predstavlja si, da si Janez/Marija Novak, ki je v 2/2 19. stoletja zapustil/a svojo družino na podeželju in se je preselil/a v mesto, saj je »šel/šla s trebuhom za kruhom.« V skupini napišite pismo Janeza/Marije svoji družini, v katerem piše, kje je našel/la delo in kako izgleda mesto, saj Janezova/Marijina družina še nikoli ni zapustila svojega doma na podeželju in zato ne ve, kako je videti mesto. Ne pozabite upoštevati oblike pisma (datum, nagovor, vsebina, pozdrav, podpis).

PRIMER REŠITVE

13. 9. 1887

Ljuba draga družina!

Končno sem si vzel čas, da vam napišem pismo, saj vem, da ga že nestrpno pričakujete. Naj vam najprej povem, da sem dobro in zato naj vas ne skrbi zame. Takoj ko sem prišel v mesto, sem našel delo v tobačni tovarni. Delo, ki ga opravljam je drugačno od dela doma, saj delam za strojem. Vesel sem, da sem tako hitro našel delo in da vam lahko, s tem kar zaslužim, pomagam. K pismu sem priložil nekaj fičnikov. Vem, da ni veliko, vendar za nekaj semen pšenice bo.

Naj vam povem, kako izgleda mesto, kjer živim, saj se zelo razlikuje od domače vasi.

PRIMER REŠITVE

Tukaj hiše stojijo ena ob drugi in jih je res veliko na kupu. So tudi zelo večje od domačega doma. Okoli hiš ni nobenih njiv, pašnikov ali travnikov. Tudi nobenega hleva ni mogoče najti. Ljudje se ukvarjajo s trgovino ali pa delajo v tovarnah, ki jih je veliko in se hitro širijo. Ker se tovarne tako hitro širijo, potrebujejo veliko delavcev in zato tudi vse več ljudi prihaja v mesto. Kolikor ljudi živi v naši in sosednji vasi, jih tukaj živi v samo eni ulici! Še vedno se nisem navadil na tolikšno gnečo. Zaradi toliko ljudi na kupu je mesto bolj umazano in smrdljivo od domače vasi, vendar mi je Franci, s katerim delam v tovarni, povedal, da se bo to kmalu spremenilo, saj bodo zgradili veliko novih stanovanj in kanalizacijo – karkoli je že to. Razen občasnega smradu in tega, da včasih težko zaspim, ker mimo stanovanja puha vlak, sem dobro.

Kako je doma? Ali je sosedova krava Marjetka že povrgla telička?

Upam, da ste vsi dobro in da se kmalu vidimo.
Z ljubeznijo,
vaš sin Janez

OB KONCU URE ZNATE:

- navesti proces, ki je povzročil in vplival na urbanizacijo

- pojasniti značilnosti urbanizacije slovenskih krajev v 19. stoletju

- naštetih slovenske kraje, ki so glede na statistična merila v 19. stoletju, veljali za mesta

- primerjati rast mestnega prebivalstva slovenskih krajev v 1/2 19. stoletja z 2/2 19. stoletja

- razložiti in ovrednotiti spremembe, ki jih je prinesla urbanizacija

Univerza v Ljubljani
**FILOZOFSKA
FAKULTETA**

Oddelek za zgodovino

Didaktika zgodovine II

SEMINARSKA NALOGA

**UČNA PRIPRAVA:
Gospodarstvo in industrija ob koncu 19. stoletja na
Slovenskem**

IME IN PRIIMEK: Nik Kryžanowski

DATUM: 8. 12. 2022

I. OSNOVNI PODATKI:

Šola:	Srednja šola	
Razred:	3. letnik splošne gimnazije	
Datum:	8. 12. 2022	
Predmet:	Zgodovina	
Učna tema – širša tema iz učnega načrta	Slovensko nacionalno oblikovanje	
Učna enota – naslov učne ure:	Gospodarstvo in industrija ob koncu 19. stoletja na Slovenskem	
Učne oblike:	Frontalna učna oblika, individualna učna oblika.	
Učne metode:	Metoda razlage, metoda razgovora, metoda slikovne demonstracije, metoda zvočne demonstracije.	
Učne tehnike:	Nevihta možganov, sproščanje ob glasbi, rebus.	
Cilji iz učnega načrta:	Učenci: - »Analizirajo značilnosti gospodarskega razvoja v 19. stoletju in sklepajo o stopnji njegove razvitosti.« (Učni načrt, 2008, str. 51).	
Cilji učne ure oz. pričakovani učni dosežki	Izobraževalni učni cilji	Ob koncu učne ure učenec zna: - Opredeliti položaj industrijskih obratov proti koncu 19. stoletja na Slovenskem, - Pojasniti položaj kmetijstva, - Navesti različne gospodarske panoge, - Pojasniti položaj vstopa industrijske panoge v Sloveniji, - Pojasniti pomen izseljevanja iz agrarne v industrijsko panogo, - Pojasniti pomen industrializacije na prebivalstvo.
	Funkcionalni učni cilji	Ob koncu učne ure učenec zna: - Pridobiti informacije iz zemljevida, - Poslušati učno snov in utrjevati, - Rešiti in izpolniti avtentično nalogo, - Ustrezno rešiti naloge na preverjalnem listu.
	Vzgojni učni cilji	Ob koncu učne ure učenec zna: - Pokazati zanimanje za gospodarstvo in industrijo, - Pokazati spoštljiv odnos do različnih obrti na Slovenskem, - Pokazati spoštljiv odnos do vseh gospodarskih panog.
Učne etape:	Uvajanje Obravnavanje nove učne snovi/Urjenje Preverjanje	

Vsebinski poudarki:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Industrijska rast 2. Kmetijstvo 3. Različne gospodarske panoge, prvi del 4. Različne gospodarske panoge, drugi del 5. Izselsevanje 6. Pomen industrializacije 	
Učna sredstva:	Učila:	<ul style="list-style-type: none"> - Avtentična naloga - Preverjalni list - Učbenik (Cvirn, Studen, 2010, str. 180)
	Učni pripomočki:	<ul style="list-style-type: none"> - LCD projektor - računalnik
Medpredmetne povezave z vsebinami:	<p>Biologija: moderen tip kmetijskega gospodarstva, nove pasme živine, nove kmetijske kulture.</p> <p>Fizika: elektrifikacija, vzpon industrijskih produktov, novi tehnični izračuni.</p> <p>Geografija: gospodarske spremembe na zemljevidih.</p> <p>Matematika: nova tehnična odkritja, nove kalkulacije, novi tehnični izračuni.</p> <p>Slovenski jezik: nove knjige, novo besedoslovje.</p>	
Novi pojmi s pojasnilom:	<p>Akumulacija - »zbiranje, nabiranje, kopičenje.« https://fran.si/iskanje?View=1&Query=akumulacija, 10. 11. 2022)</p> <p>Email - »steklasta snov za prekrivanje zlasti kovinskih izdelkov.« https://fran.si/iskanje?FilteredDictionaryIds=130&View=1&Query=email, 10. 11. 2022)</p> <p>Fužina – »topilnica železa, navadno s predelovalnico.« https://fran.si/iskanje?FilteredDictionaryIds=130&View=1&Query=fu%C5%BEina, 10. 11. 2022)</p> <p>Industrija - »gospodarska dejavnost, ki z uporabo strojev in v večjih količinah predeluje surovine in proizvaja.« https://fran.si/iskanje?FilteredDictionaryIds=130&View=1&Query=industrija, 10. 11. 2022)</p> <p>Plavž – »velika pokončna peč za taljenje rude.« https://fran.si/iskanje?FilteredDictionaryIds=130&View=1&Query=plav%C5%BE, 10. 11. 2022)</p> <p>Predilnica – »delavnica, obrat za predenje.« https://fran.si/iskanje?FilteredDictionaryIds=130&View=1&Query=predilnica, 10. 11. 2022)</p> <p>Premog - »trda gorljiva snov, nastala s pooglenitvijo navadno rastlin, rastlinskih ostankov.« https://fran.si/iskanje?FilteredDictionaryIds=130&View=1&Query=premog, 10. 11. 2022)</p>	

	<p>Protekcijonizem - »politika, ki ščiti domače proizvajalce pred tujimi s carino, prepovedmi« (https://fran.si/130/sskj-slovar-slovenskega-knjiznega-jezika/3588224/protekcijonizem?page=3099&FilteredDictionaryIds=130&Query=*&View=2, 16. 11. 2022)</p> <p>Rentabilen - »ki prinaša dobiček ali pri katerem se dejanski stroški v celoti povrnejo, donosen.« (https://fran.si/iskanje?FilteredDictionaryIds=130&View=1&Query=rentabilen, 10. 11. 2022)</p> <p>Stagnacija - »ostajanje pri doseženi stopnji, stanju dejavnosti na kakem področju.« (https://fran.si/iskanje?FilteredDictionaryIds=130&View=1&Query=stagnacija, 10. 11. 2022)</p> <p>Zadruga - »združenje za opravljanje ali organiziranje kake dejavnosti, navadno gospodarske.« (https://fran.si/iskanje?FilteredDictionaryIds=130&View=1&Query=zadruga, 10. 11. 2022)</p>	
Viri in literatura za učno pripravo:	Učni načrt	<p>Učni načrt. Zgodovina. Gimnazija. Splošna gimnazija. (2008). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo: http://eportal.mss.edus.si/msswww/programi2016/programi/media/pdf/un_gimnazija/un_zgodovina_280_ur_gimn.pdf (11. 11. 2022).</p>
	Učna priprava	<p>Brodnik, V., Antoličič, A., Babič, D., Frantar Š. (2020). Zgodovina 3: Dolgo 19. stoletje. Učbenik za zgodovino v 3. letniku gimnazij. 1. izdaja. Ljubljana: Mladinska knjiga, str. 187.</p> <p>Cvirn, J., Studen, A. (2010). Zgodovina 3. Učbenik za 3. letnik gimnazije. 1. izdaja. Ljubljana: DZS.</p> <p>Pavliha, Boris. Zgodovina na maturi 2015. Kamnik: ico, 2014. str. 123-126.</p> <p>Smerdel, Inja (1988-1990). Prelomna in druga bistvena gospodarska dogajanja v zgodovini agrarnih panog v 19. stoletju na Slovenskem. Slovenski etnograf, letn. 33/34, str. 53-56. http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-BCPNLL40</p> <p>Srpčič, Tomaž (2022). Pozitivne misli o delu in uspehu. https://www.raptas.si/pozitivne-misli-o-delu-in-uspehu/.</p>

	<p>Vrišer, Igor (1976). Razvoj industrije v Sloveniji, ZRC Sazu, Ljubljana: Geografski vestnik. str. 30-31. http://zgs.zrc-sazu.si/Portals/8/Geografski_vestnik/Pred1999/GV_4801_029_046.pdf</p>
PowerPoint	<p>Drsnica 2: Industrijska revolucija, https://schoolshistory.org.uk/topics/british-history/industrial-revolution/ (27. 11. 2022)</p> <p>Drsnica 7: Gospodarstvo slovenskih dežel sredi 19. stoletja, http://www.savel-hobi.net/leksikon/zgodovina_sl/afirmacija1.htm (11. 11. 2022)</p> <p>Drsnica 9: Kmečko prebivalstvo v odstotkih, http://www.savel-hobi.net/leksikon/zgodovina_sl/demokrat.htm (11. 11. 2022)</p> <p>Drsnica 11: Jesenice, železarna KID na Savi, Eisenwerke der Krain. Industrie-Gesellschaft, Assling [Slikovno gradivo]. – Ljubljana : Kleinmayr & Bamberg. – 1 razglednica ; 9 x 14 cm https://www.kamra.si/novice/18-september-1869-v-trgovski-register-je-bila-vpisana-kranjska-industrijska-druzba/ (11. 11. 2022)</p> <p>Drsnica 12: Razvoj železnic, http://www.savel-hobi.net/leksikon/zgodovina_sl/demokrat.htm (11. 11. 2022)</p> <p>Drsnica 19: Ljubljanska kreditna banka, Foto: Arhiv Martina Rotovnika https://old.delo.si/novice/ljubljana/nekoc-v-ljubljani-ljubljanska-kreditna-banka.html (11. 11. 2022)</p> <p>Drsnica 20: Železarstvo v Notranji Avstriji, http://www.savel-hobi.net/leksikon/zgodovina_sl/afirmacija1.htm (11. 11. 2022)</p> <p>Drsnica 31: Gospodarstvo slovenskih dežel sredi 19. stoletja, http://www.savel-hobi.net/leksikon/zgodovina_sl/afirmacija1.htm (11. 11. 2022)</p> <p>Drsnica 33: Kmečko prebivalstvo v odstotkih, http://www.savel-hobi.net/leksikon/zgodovina_sl/demokrat.htm (11. 11. 2022)</p>

Avtentična naloga	<p>Dva tisoč let železarstva na Gorenjskem, Mladinska knjiga v Ljubljani, 1970., 2. del, stran 176. https://www.kamra.si/digitalne-zbirke/kranjska-industrijska-druzba-d-d/. (11. 11. 2022)</p> <p>Kako napisati spremno pismo – primeri in navodila. https://www.najdidelo.si/kako-napisati-spremono-pismo/. (16. 11. 2022)</p>
Preverjalni list	<p>Naloga 5: Gospodarstvo slovenskih dežel sredi 19. stoletja, http://www.savel-hobi.net/leksikon/zgodovina_sl/afirmacija1.htm (11. 11. 2022)</p> <p>Naloga 6: Kmečko prebivalstvo v odstotkih, http://www.savel-hobi.net/leksikon/zgodovina_sl/demokrat.htm (11. 11. 2022)</p>
Zvočni posnetek	<p>https://www.youtube.com/watch?v=3X9LvC9WkkQ (3. 12. 2022)</p>
Rebus	<p>https://sl.wikipedia.org/wiki/Lev (2. 12. 2022)</p> <p>https://en.wikipedia.org/wiki/Baseball_cap (2. 12. 2022)</p> <p>https://sl.wikipedia.org/wiki/Slika:India_relief_location_map.jpg (2. 12. 2022)</p> <p>https://en.wikipedia.org/wiki/Page_%28paper%29 (2. 12. 2022)</p> <p>https://www.e-zavarovanja.com/promocije/akcija-na-strani/akcija/ (2. 12. 2022)</p> <p>https://hr.wikipedia.org/wiki/Papir (2. 12. 2022)</p> <p>https://en.wikipedia.org/wiki/Pizza#/media/File:Eq_it-na_pizza-margherita_sep2005_sml.jpg (2. 12. 2022)</p> <p>https://www.wikihow.com/Become-a-Farmer-Without-Experience (2. 12. 2022)</p> <p>https://en.wikipedia.org/wiki/The_Creation_of_Adam (2. 12. 2022)</p> <p>https://hr.wikipedia.org/wiki/Teksas#/media/Datoteka:Texas_in_United_States.svg (2. 12. 2022)</p> <p>https://hr.wikipedia.org/wiki/Ventil (2. 12. 2022)</p>

	<p>https://www.bibaleze.si/vse_o_prehrani/kaj-se-zgodi-ce-pojestesedem-banan-naenkrat.html (2. 12. 2022)</p> <p>https://en.wikipedia.org/wiki/Rock_%28geology%29 (2. 12. 2022)</p> <p>https://en.wikipedia.org/wiki/Human_mouth#/media/File:Mouth.jpg (2. 12. 2022)</p> <p>https://sl.wikipedia.org/wiki/Republika_Ju%C5%BEna_Afrika (2. 12. 2022)</p> <p>https://www.nagwa.com/en/worksheets/927190830840/ (2. 12. 2022)</p>
--	--

II. POTEK UČNE URE

UVODNI DEL: UVAJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
5 minut	<p><i>Za začetek vam bom predvajal klasično glasbo iz 19. stoletja. Naslov nosi Madžarski ples, skladatelja Johannes Brahmsa. Morda vam bo znana. Je poskočna skladba, zato da boste v nadaljevanju lažje spremljali učno snov.</i></p> <p><i>Pokazal vam bom eno sliko. Ugotovite, kaj bomo danes obravnavali za učno snov? Lahko ugibate, ni napačnih odgovorov.</i></p>	<p>Poslušajo.</p> <p>Poslušajo in skušajo odgovoriti.</p> <p>Odgovorijo:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Industrijska revolucija?</i> <i>Tovarne?</i> <i>Delo v tovarni?</i> 	<p>Frontalna učna oblika. Metoda razlage in metoda zvočne demonstracije.</p> <p>Frontalna učna oblika. Metoda dela s slikovnimi viri.</p>	<p>Drsnica 1.</p> <p>Drsnica 2.</p>

	<i>Manufakture?</i>		
<i>Danes bomo obravnavali snov Gospodarstvo in industrija ob koncu 19. stoletja na Slovenskem.</i>	Poslušajo.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	Drsnica 3.
<i>Glejte učbenik na str. 180. Lahko si zapisujete snov, ko bom začel razlagati snov.</i>	Poslušajo.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	Učbenik.
<i>Med glavnim delom boste prejeli dva delovna lista: rebus in avtentično nalogo, ki jo boste morali izpolniti in nato oddati. Na koncu bom razdelil preverjalne liste in skupaj bomo ocenili, ali ste razumeli snov.</i>	Poslušajo.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	
<i>Vsebina bo razdeljena na šest delov: Industrijska rast, Kmetijstvo, Različne gospodarske panoge - prvi del, Različne gospodarske panoge - drugi del, Izselsevanje, Pomen industrializacije.</i>	Poslušajo.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	Drsnica 4.
<i>Napovedal bom učne cilje, ki jih bom ob koncu ure preveril s pomočjo različnih pisnih nalog oz. vprašanj.</i> - <i>Opredeliti položaj industrijskih obratov proti koncu 19. stoletja na Slovenskem,</i> - <i>Pojasniti položaj kmetijstva,</i> - <i>Navesti različne gospodarske panoge,</i> - <i>Pojasniti položaj vstopa industrijske panoge v Sloveniji,</i> - <i>Pojasniti pomen izseljevanja iz agrarne v industrijsko panogo,</i> - <i>Pojasniti pomen industrializacije na prebivalstvo.</i>	Poslušajo.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	Drsnica 5.

GLAVNI DEL: OBRAVNAVANJE UČNE SNOVI / URJENJE IN SPROTNO PONAVLJANJE ALI SPROTNO PREVERJANJE

1. VSEBINSKI POUDARE K:	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
Industrijska rast; 5-10 minut	<p><i>Taaffejevo vladanje je pomenilo obdobja stagnacije. To je povzročilo padanje cen in industrijske proizvodnje. Ta vlada je želela zaščititi domače proizvajalce pred tujimi s carino. Uvedla je zaščito dela in kapitala, zaščitne carine, subvencije, zniževanje davkov, ugodna posojila, državna vlaganja in poddržavljenje železniškega omrežja. Na Slovenskem je bilo sprva razvito podjetništvo in obrtništvo. Na začetku 19. stoletja so se oblikovale slovenske finančne ustanove.</i></p> <p><i>Leta 1820 je bila ustanovljena Ljubljanska hranilnica, kasneje Kranjska hranilnica. V naslednjih desetletjih so v Sloveniji nastale še druge hranilnice. Te so podpirale kulturne, socialne in gospodarske ustanove ter pripomogle k razvoju in da bi ohranili slovensko narodno zavest. Največje število hranilnic je bilo ustanovljenih na Štajerskem - v Mariboru, v Celju in Ptujju.</i></p> <p><i>Pospešena industrializacija se je začela v času barona Ernsta von Koerberja. V njegovem programu sta bila izgradnja neposredne železniške linije med Prago in Trstom prek Linza in Salzburga ter povečave in posodobitev tržaškega pristanišča. Med najpremožnejše slovenske družine sta sodili družini Gorup in Kalister, trgovci in finančniki.</i></p>	Poslušajo in si dopisujejo snov v zvezek in si pomagajo s pomočjo PPT-ja.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	Drsnica 6.
	Pokazal vam bom sliko Gospodarstvo slovenskih dežel sredi 19. stoletja.	Gledajo na PPT.	Frontalna učna oblika.	Drsnica 7.

		Metoda razlage, metoda slikovne demonstracije.	
<p><i>Za ponovitev bom postavil tri vprašanja.</i></p> <p><i>V kateri vladi je bilo konec stagnacije?</i></p> <p><i>Katera hranilnica je bila ustanovljena leta 1820?</i></p> <p><i>Kdo je bil baron, ki je pospešil industrializacijo? Katero pristanišče je želel povečati?</i></p>	<p>Poslušajo.</p> <p>Odgovorijo:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>V času Taaffejev e vlade.</i> <p>Odgovorijo:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Ljubljanska ali Kranjska hranilnica</i> . <p>Odgovorijo:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Baron Ernst von Koerber. Tržaško pristanišče.</i> 	Frontalna učna oblika. Metoda razgovora.	

2. VSEBINSKI POUDAREK:	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
Kmetijstvo, 5-10 minut	<i>Kmetijstvo je bilo pomembno za pridelavo hrane, nabiranje kapitala in delovne sile. Nastale so majhne in razdrobljene kmetije. Kmetje so začeli uporabljati stroje, umetna gnojila in nove pasme živine. Kmeta je lahko rešilo le uvajanje mehanizacije in povečana produktivnost. To pa so zmogli le bogati. Drugi so si skušali pomagati z zadolževanjem pri vaških oderuhih.</i>	Poslušajo in si dopisujejo snov v zvezek in si pomagajo s pomočjo PPT-ja.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	Drsnica 8.

<p><i>V zadnjih desetletjih 19. stoletja je prešla na Slovenskem več kot tretjine zemljišč v roke nekmečkih posestnikov. Kmetje so propadli, ker pa v domačih krajih ni bilo dovolj zaposlitev, se je večina izselila v mesta. V 70.letih 19. stoletja je nastala tudi agrarna kriza. To je povzročilo eksistenčno krizo slovenskega naroda. In posledice so bile velike. Propadanje kmetov se je kazalo v begu iz vasi v mesta, zato se je število kmečkega prebivalstva precej zmanjšalo. Zemlja prehaja v rokah tujega meščanstva in denarnih zavodov. Slovenski politiki so skušali kmetom pomagati s sistemom zadrug.</i></p> <p><i>Zadruge so kmete med seboj povezale in to je povzročilo učinkovitejše medsebojno pomoč. Organizirale so nakup semen surovin, pomagala so pri prodaji pridelkov in izdelkov pri nakupu hrane, nastali pa so tudi prodajno-nabavne, vinarske, živinorejske in mlekarske zadruge.</i></p>			
<p><i>Pokazal vam bom sliko Kmečko prebivalstvo v odstotkih. Poglejte, kako krivulja pada in kako je agrarna panoga bila rahlo v zatonu.</i></p>	<p>Gledajo na PPT.</p>	<p>Frontalna učna oblika. Metoda razlage, metoda slikovne demonstracije.</p>	<p>Drsnica 9.</p>
<p><i>Zdaj bomo ponovili snov. Postavil bom tri vprašanja.</i></p> <p><i>Katere novosti so kmetje začeli uporabljati pri kmetijstvu?</i></p>	<p>Poslušajo.</p> <p>Odgovorijo: - <i>Uporabljati stroje, umetna</i></p>	<p>Frontalna učna oblika. Metoda razgovora.</p>	

	<p><i>Katera kriza je nastala v 70. letih 19. stoletja?</i></p> <p><i>S čim so želeli slovenski politiki pomagati kmetom?</i></p>	<p><i>gnojila in nove pasme živine.</i></p> <p>Odgovorijo: - <i>Agrarna kriza.</i></p> <p>Odgovorijo: - <i>S sistemom zadrug.</i></p>		
--	---	---	--	--

3. VSEBINSKI POUDAREK:	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
<p>Različne gospodarske panoge - prvi del; 20-25 minut</p>	<p><i>V slovenskem prostoru se je začela pojavljati koncentracija kapitala delniške družbe. Najpomembnejša velepodjetja so bila leta 1869 ustanovljena Kranjska industrijska družba (KID), ki je združila železarska podjetja na Kranjskem. Zaradi pomanjkanja domačega kapitala sta pozneje prevzela dunajski in berlinski kapital. Ker je bilo posodabljanje v železarstvu z uvedbo Siemens - Martinovih peči za pridobivanje jekla povezano z velikimi stroški, je Kranjska industrijska družba po zaprtju nerentabilnih obratov skoncentrirala proizvodnjo na Jesenicah, po letu 1897 pa v Škednju pri Trstu. Tam so po izgradnji velikega plavža dovažali bruto z ladjami, kar je zelo pocenilo proizvodnjo. Alpska montanska družba je imela v lasti železarni na Prevaljah in v Štorah.</i></p>	<p>Poslušajo in si dopisujejo snov v zvezek in si pomagajo s pomočjo PPT-ja.</p>	<p>Frontalna učna oblika. Metoda razlage.</p>	<p>Drsnica 10.</p>

<p><i>Največji tovarni na Dolenjskem sta bili tovarna železnih izdelkov in livarna Dvor pri Žužemberku. Zaradi pomanjkanja rude in težav s prevozom je leta 1891 kljub kakovostnim izdelkom prenehala delovati, saj ni imela železniške povezave. Ob premogovnikih pri Prevaljah in v Pečovniku pri Štorah so se po izgradnji južne železnice začeli hitro razvijati zasavski premogovniki. Zaradi pomanjkanja kapitala manjših družb je bila kot delniška družba leta 1873 ustanovljena Trboveljska premogokopna družba (TPD).</i></p> <p><i>V njej je prevladal francoski kapital. Družba je združila skoraj vse slovenske premogovnike, poleg njih pa še premogovnik Raše v Istri in še druga podjetja npr. steklarne. Zasavski premogovniki so kot vir energije vplivali na nastanek steklarne v Hrastrniku in Zagorju ter spodbudili razvoj kemične industrije.</i></p>			
<p><i>Pokazal vam bom sliko Jesenic, katera železarna je bila v lasti KID.</i></p>	<p>Gledajo na PPT.</p>	<p>Frontalna učna oblika. Metoda slikovne demonstracije.</p>	<p>Drsnica 11.</p>
<p><i>Pokazal vam bom sliko Razvoj železnic na Slovenskem.</i></p>	<p>Gledajo na PPT.</p>	<p>Frontalna učna oblika. Metoda slikovne demonstracije</p>	<p>Drsnica 12.</p>
<p><i>Za vas sem pripravil zanimivo učno tehniko imenovano rebus. Prosim, rešite jo, saj vam bodo delovale možganske celice.</i></p>	<p>Poslušajo in si razdelijo liste za rebus.</p>	<p>Frontalna učna oblika. Metoda razlage.</p>	<p>Rebus - delovni list</p>
	<p>Rešujejo rebus.</p>	<p>Individualna učna oblika.</p>	<p>Rebus – delovni list</p>

<p><i>Skupaj bomo preverili rešitve. Poklical bom posameznega učenca in prosim za vaš odgovor.</i></p>	<p>Poslušajo.</p> <p>Odgovorijo:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Elektrika,</i> <i>Industrializacija,</i> <i>Papirnica,</i> <i>Kmetijstvo</i> , <i>Gospodarstvo,</i> <i>Tekstil,</i> <i>Banka,</i> <i>Usnjarna.</i> 	<p>Frontalna učna oblika. Metoda razgovora.</p>	<p>Drsnica 13.</p>
<p><i>Razdelil vam liste z avtentično nalogo. Prosim, preberite nalogo in poskušajte rešiti. Kriteriji so naslednji: Pisno izražanje, pravopis in napake – dve točki; Oblikovanje teksta, lepo in čitljivo pismo, vživetost v vsebino – dve točki; Uporaba ustreznih terminov, oblika in struktura besedila – dve točki. Skupaj šest točk.</i></p>	<p>Poslušajo.</p>	<p>Frontalna učna oblika. Metoda razlage.</p>	<p>Avtentična naloga – delovni list.</p>
	<p>Rešujejo nalogo.</p>	<p>Individualna učna oblika.</p>	<p>Avtentična naloga – delovni list.</p>
<p><i>Oddajte mi vaše pisne izdelke. Jih bom preveril in ocenil po kriterijih.</i></p> <p><i>Skupaj bomo pogledali nekaj primerov avtentične naloge. Kdo se javi? Če ne bom sam določil.</i></p> <p><i>Rešitev vam bom pokazal na PPT, kakšna je oblika spremnega pisma ter jo prebral. Če boste hoteli vam pošljem boljšo verzijo po elektronski pošti.</i></p>	<p>Oddajo avtentično nalogo.</p> <p>Poslušajo in določeni učenci se javijo in berejo svoje rešitve.</p>	<p>Frontalna učna oblika. Metoda razlage.</p> <p>Metoda izkustvene učenja.</p> <p>Metoda besedne demonstracije.</p>	<p>Drsnica 14-17.</p>

4. VSEBINSKI POUDAREK:	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
<p>Različne gospodarske panoge - drugi del; 5 – 10 minut</p>	<p><i>Posodobljene so bile papirnice v Vevčah, Radečah in Goričanah. Nastale so nove tekstilne tovarne v Litiji in Trziču. Stare predilnice platna v Ljubljani, Preboldu Ajdovščini in okolici Gorice so se spremenili v tkalnice bombaža. Močna je bila lesna industrija, usnjarne so bile v Šoštanju Kranju, Konjicah, Šmartno pri Litiji in Ljubljani. Na tržišču je že delovala tovarna čevljev, v Izoli sta delovali tovarni ribjih konzerv. Zelo je bila razvita industrija gradbenega materiala.</i></p> <p><i>V Celju sta začeli z delom Westnova tovarna emajlirane posode in cinkarna, v Ljubljani pa je nastala moderna pivovarna, zdaj Union. Za zaposlovanje žensk je bila pomembna tobačna tovarna v Ljubljani. Nastale so čistilnice sladkorja v Ljubljani ter Trstu in Gorici. Nastal pa je tudi rudnik živega srebra v Idriji v jamah, ki je uvedel strojno vrtanje druge izboljšave in je čedalje še siromašnejše rudo napovedala njegov zaton. Kar se tiče elektrarn, je začela prva delovati v Škofji Loki.</i></p> <p><i>Prvi večji elektrarni sta bili zgrajeni na Završnici pri Žirovnici in Fala na Dravi. Na spremembo v bivalni kulturi Ljubljani je zelo vplival zgrajen vodovod, ki je mogoče z gradnjo sodobnih stranišč in kopalnic, tudi na Slovence vplivalo splošno spoznanje o pomenu higiene. Med Slovenci se je tudi razvilo denarno združništvo. Koncentracije vlog malega človeka, posojilnica in hranilnica -</i></p>	<p>Poslušajo in si dopisujejo snov v zvezek in si pomagajo s pomočjo PPT-ja.</p>	<p>Frontalna učna oblika. Metoda razlage.</p>	<p>Drsnica 18.</p>

	<p><i>začeli so nastajati slovenski bančni kapital.</i></p> <p><i>Ustanovljena je bila Ljubljanska kreditna banka. Vam jo pokažem na PPT. S češkim kapitalom je osnovala več podružnic, delovala pa je tudi zunaj Slovenije.</i></p> <p><i>V Trstu je nastala Jadranska banka, v mestih in trgih pa je nastala vrsta mestnih hranilnic. Združile so se v zvezo jugoslovanskih hranilnic.</i></p> <p><i>Turizem je pa tudi prinašal vedno več denarja. Elektrifikacija je hitro napredovala in posodabljala nekatere obetavne industrijske panoge. In zato je po razpadu habsburške monarhije Slovenija vstopila kot ena bolj razvitih slovanskih držav.</i></p> <p><i>Pokazal vam bom še sliko železarstva v Notranji Avstriji.</i></p>	<p>Gledajo na PPT.</p> <p>Gledajo na PPT.</p>	<p>Metoda slikovne demonstracije, metoda razlage.</p> <p>Metoda slikovne demonstracije.</p>	<p>Drsnica 19.</p> <p>Drsnica 20.</p>
	<p><i>Zdaj bomo ponovili snov. Postavil vam bom tri vprašanja.</i></p> <p><i>Kje je delovala tovarna ribjih konzerv?</i></p> <p><i>Kako se je imenovala novonastala banka v Trstu?</i></p> <p><i>Ali je turizem prinašal vedno več denarja?</i></p>	<p>Poslušajo.</p> <p>Odgovorijo: - <i>V Izoli.</i></p> <p>Odgovorijo: - <i>Jadranska banka.</i></p> <p>Odgovorijo: - <i>Da.</i></p>	<p>Frontalna učna oblika. Metoda razgovora.</p>	

5. VSEBINSKI POUDAREK:	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
Izseljevanje, 5 – 10 minut	<i>Število izseljencev se je hitro večalo. Na Kranjskem se je v desetletju pred prvo svetovno vojno izselilo skoraj 70 % prebivalstva, na Spodnjem</i>	Poslušajo in si dopisujejo snov v zvezek in si pomagajo s	Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	Drsnica 21.

	<p><i>Štajerskem sta se v desetletju ob koncu 19. stoletja izselili slabi 2/3 prirastka prebivalstva. Na Koroškem so se ljudje intenzivno izseljevali v drugi polovici 19. stoletja. Konec 19. stoletja sta se na Goriškem v zadnjih desetletjih izselili do 2/3 prirastka prebivalstva. V Istri sta bila priseljevanje in odseljevanje v ravnovesju, v Trstu pa je število prebivalstva ves čas hitro naraščalo.</i></p> <p><i>Domači kapital s svojimi vlogami je precej okrepil v slovensko gospodarstvo posojilnice in hranilnice in z ugodnimi posojili so zmanjšali propadanje kmetov, s tem pa tudi izseljevanje. Lesnopredelovalna industrija je bila osredotočena v Podravju na Notranjskem. Pohišstvo so izdelovali v Solkanu in Šentvidu. Druga podjetja so bila v Slovenj Gradcu, Hoče, Ljubljani, Majšperku ter Sevnici.</i></p> <p><i>Kemične industrije so bile v Kamniku, Hrastrniku, Piranu, Mariboru, Ljubljani, Podgradu in Mozirju. Tekstilne tovarne so bile v Tržiču, v Ljubljani, Škofji Loki in Domžalah. V živilski industriji so prevladovali mlini, pivovarna in oljarne, tovarne ribjih konzerv v Ljubljani, Brestanici, čokolade in bombonov v Ljubljani ter tovarna kave surogatov. Večina industrije je bilo predelovalne in lahke. Nastala je pod vplivom skromnih virov, naravnih surovin, delovne sile in zlasti lokalnega regionalnega tržišča ter tradicije. Namestila se je v mestih in bližini železniških zvez.</i></p> <p><i>Podjetja so bila razmetana, večji del slabo ali sploh nepovezana. Prevladoval je tuj kapital, zlasti v večjih podjetjih. Največ zaposlenih na Kranjskem in</i></p>	<p>pomočjo PPT-ja.</p>		
--	---	------------------------	--	--

	<p><i>Spodnjem Štajerskem je bilo v rudnikih in metalurgiji - 10.738. Pridelava kovin - 2340. Lesna industrija - 4556. Gradbeni material: opeka, kamen, steklo - 3380. Električna energija in oprema - 3500.</i></p>			
	<p><i>Zdaj bomo ponovili snov. Postavil vam bom tri vprašanja.</i></p> <p><i>Koliko odstotkov prebivalcev se je izselilo iz Kranjske pred prvo svetovno vojno?</i></p> <p><i>V katerih krajih je bila razvita kemična industrija ?</i></p> <p><i>V kateri panogi je bilo največ zaposlenih ljudi?</i></p>	<p>Poslušajmo.</p> <p>Odgovorijo: - Skoraj 70 %.</p> <p>Odgovorijo: - V Kamniku, Hrastniku, , Piranu, Mariboru, Ljubljani, Podgradu in Mozirju.</p> <p>Odgovorijo: - V rudarstvu in metalurgij i.</p>	<p>Frontalna učna oblika. Metoda razgovora.</p>	

6. VSEBINSKI POUDAREK:	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
<p>Pomen industrializacije, 3 – 5 minut</p>	<p><i>Na Slovenskem je bil prodor mehanizacije sorazmerno pozna. Razpoložljiva delovna sila na kmetiji se je zelo povečala. Kljub priseljevanju je ostalo slovensko podeželje do druge svetovne vojne agrarno prenaseljeno. Tako je primanjkovala temeljna</i></p>	<p>Poslušajmo in si dopisujemo snov v zvezek in si pomagamo s pomočjo PPT-ja.</p>	<p>Frontalna učna oblika. Metoda razlage.</p>	<p>Drsnica 22.</p>

	<i>ekonomska sila, ki bi pospeševala uvajanje motorne sile in modernih poljedelskih strojev v kmetijstvu. Ustno izročilo pravi, da so stroje, ki so pomenili izreden enkratni nakup, kupovali z doto. Višine so se kupile od dote kot drag nakup in kot pomočnik pri delu je pomenil kmetu stroj. Govorilo se je, da so »ta stari stroj zelo cenili. To je bilo zlato zanje.«</i>			
	<i>Zdaj bomo ponovili snov. Postavil bom dve vprašanji.</i> <i>Ali je bil v Sloveniji prodor mehanizacije sorazmerno pozen?</i> <i>Ali so bili stroji zelo dragoceni za kmete? Ali so ga s čim primerjali?</i>	Poslušajo. Odgovorijo: - Da. Odgovorijo: - Da, z zlatom.	Frontalna učna oblika. Metoda razgovora.	

ZAKLJUČNI DEL: ZAKLJUČNO PONAVLJANJE ALI PREVERJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE	UČILA
10 – 15 minut	<i>Razdelil vam bom preverjalne liste, na katerih se boste ocenili, koliko ste si zapomnili snovi.</i>	Poslušajo in si razdelijo preverjalne liste.	Frontalna učna oblika. Metoda razlage.	Preverjalni list.
		Rešujejo preverjalne liste.	Individualna učna oblika	Preverjalni list.
	<i>Zdaj bomo skupaj pogledali. Možne rešitve sem nastavljal v</i>	Gledajo na PPT, pregledujejo	Individualna učna	Drsnica

<p><i>PPT. Točke si lahko zapišite zraven. Kriteriji in pojasnila so naslednja. List je sestavljen iz 6 nalog, vseh možnih točk je 21. Prosim, da pišite čitljivo. Za pozitivno je možnih 10,5 točk. Če ste dosegli ta kriterij, to pomeni, da ste dosegli minimalno znanje. Sami sebe ocenite, koliko ste utrdili snov pri učni uri.</i></p>	<p>odgovore in se točkujejo.</p>	<p>oblika. Metoda razlage.</p>	<p>23-35.</p>
<p><i>Upam, da ste dosegli vsaj minimalno znanje. Postavil vam bom še tri vprašanja.</i></p> <p><i>Zanima me, koliko točk ste dosegli?</i></p> <p><i>Ali ste imeli kakšne težave pri nalogi? Katera naloga je bila to?</i></p> <p><i>Ali so bile kakšne težave pri zadnji nalogi?</i></p> <p><i>Tukaj se preverja vaše znanje, ki ste ga osvojili pri učni snovi. Pomembno je, da se znati oceniti, koliko ste vložili v esej. Zato so točke navedene. Za vsako pravilno razlago v navedenih vprašanih dijak/inja prejme točke v naslednjih nalogah. Pojasnilo pri prvi nalogi je 1 točka. Pojasnilo pri drugi nalogi je 1 točka. Pojasnilo pri tretji nalogi sta 2 točki. Skupno število točk so 4 točke. Winston Churchill je govoril, da »Uspeh pomeni, da greš od neuspeha do neuspeha, ne da bi pri tem izgubil voljo.« (Srpčič, 2022)</i></p>	<p>Poslušajo.</p> <p>Odgovarjajo.</p> <p>Odgovorijo in pojasnijo.</p> <p>Odgovorijo.</p> <p>Poslušajo.</p>	<p>Frontalna učna oblika. Metoda razlage.</p> <p>Frontalna učna oblika. Metoda razgovora.</p> <p>Frontalna učna oblika. Metoda razlage.</p>	

III. SEZNAM PRILOG

PRILOGA 1 :	Preverjalni list - prazen
PRILOGA 2 :	Preverjalni list - izpolnjen
PRILOGA 3 :	Avtentična naloga - prazen
PRILOGA 4 :	Avtentična naloga - izpolnjen
PRILOGA 5:	Ocenjevalni obrazec za avtentično nalogo
PRILOGA 6:	Rebus - prazen
PRILOGA 7:	Rebus - izpolnjen
PRILOGA 8:	PowerPoint

Priloga 1: Preverjalni list – prazen

Gospodarstvo in industrija na Slovenskem v 19. stoletju

Ime in priimek: _____

Datum: _____

Št. točk: ___ /21

1. Dopolni besedilo z manjkajočimi besedami.

Kmetijstvo je bilo pomembno za _____, ob tem pa še kot vir akumulacije kapitala in _____sile. Kmetje so začeli uporabljati _____, umetna _____ in nove pasme _____. Kmeta je lahko rešilo le uvajanje mehanizacije in s tem povečano _____. To pa so zmogli le bogati. Drugi so si skušali pomagati z zadolževanjem pri vaških _____. Najpomembnejša velepodjetja so bila leta 1869 ustanovljena _____(KID), ki je združila železarska podjetja na Kranjskem. Zaradi pomanjkanja domačega kapitala sta pozneje prevzela _____in berlinski kapital. Zaradi pomanjkanja kapitala manjših družb je bila kot delniška družba leta 1873 ustanovljena _____(TPD). V njej je prevladal francoski kapital. Med najpremožnejše slovenske družine tedanjega časa sta sodili družini _____in _____, trgovci in finančniki.

___/6

1. Spodaj je pet izbranih gospodarskih panog in krajev. Besedo pravilno povežite v ustrezen kraj.

Škofja Loka

Ljubljana

Šoštanj

Vevče

Dvor pri Žužemberku

Livarna

Papirnica

Usnje

Elektrarna

Kreditna banka

___/2,5

3. Pozorno preberi spodnje besedilo. Besedilo vsebuje napake. Poišči jih, jih prečrtaj in ustrezno popravi.

Turizem je pa tudi prinašal vedno manj denarja. Elektrifikacija je hitro nazadovala in posodabljala nekatere obetavne industrijske panoge. Na spremembo v bivalni kulturi v Ljubljani je zelo vplival zgrajen kanal, ki je mogoče z gradnjo sodobnih kuhinj in kopalnic, tudi na Slovence, vplivalo splošno spoznanje o pomenu higiene. Med Slovenci se je tudi najbolj razvilo cehovsko združništvo. V 70 letih 19. stoletja je nastala tudi duševna kriza. Propadanje kmetov se je kazalo v begu iz mest.

___/3,5

4. V enem stavku odgovori na naslednja vprašanja.

V času katere vlade je bilo konec stagnacije?

Kateri sektor je izgubil največ delovne sile?

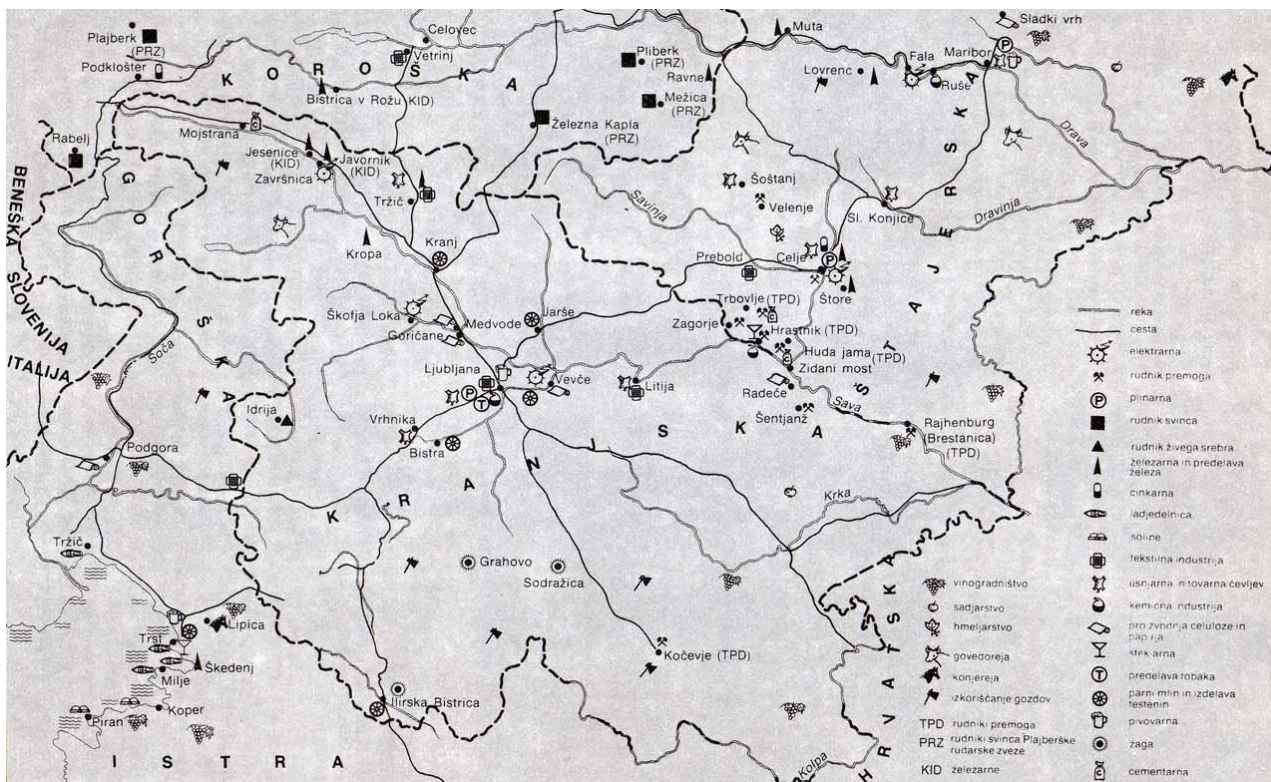

V kateri gospodarski panogi so se ljudje največ zaposlovali?

___/3

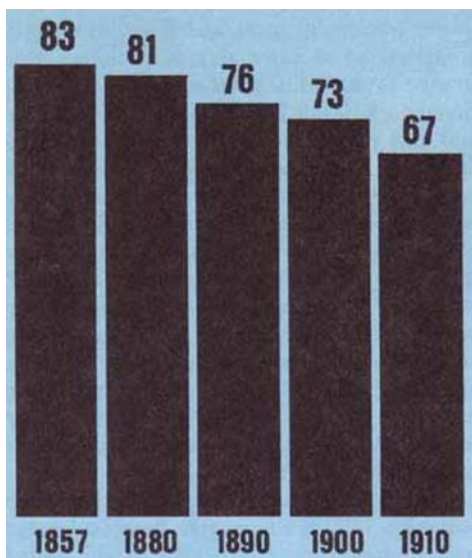
5. Na zemljevidu poiščite in si zapišite dva primera kraja, kjer sta obratovali elektrarni. Pomagajte si z legendo.

___/2

6. Rešite naslednje naloge. Pomagajte si s sliko.

- a) Čemu lahko pripisujemo upad? ___/1
- b) Kako se je politika soočila s krizo? ___/1
- c) Utemeljite na primeru. ___/2

___/4

Priloga 2: Preverjalni list – izpolnjen

Gospodarstvo in industrija na Slovenskem v 19. stoletju

Ime in priimek: _____

Datum: _____

Št. točk: 21 /21

1. Dopolni besedilo z manjkajočimi besedami.

Kmetijstvo je bilo pomembno za **pridelavo hrane**, ob tem pa še kot vir akumulacije kapitala in **delovne** sile. Kmetje so začeli uporabljati **stroje**, umetna **gnojila** in nove pasme **živine**. Kmeta je lahko rešilo le uvajanje mehanizacije in s tem povečano **produktivnost**. To pa so zmogli le bogati. Drugi so si skušali pomagati z zadolževanjem pri vaških **oderuhih**. Najpomembnejša velepodjetja so bila leta 1869 ustanovljena **Kranjska industrijska družba** (KID), ki je združila železarska podjetja na Kranjskem. Zaradi pomanjkanja domačega kapitala sta pozneje prevzela **dunajski** in berlinski kapital. Zaradi pomanjkanja kapitala manjših družb je bila kot delniška družba leta 1873 ustanovljena **Trboveljska premogokopna družba** (TPD). V njej je prevladal francoski kapital. Med najpremožnejše slovenske družine tedanjega časa sta sodili družini **Gorup** in **Kalister**, trgovci in finančniki.

6 /6

Za vsako pravilno besedo dijak/inja prejme 0,5 točk. Skupno število točk je 6.

2. Spodaj je pet izbranih gospodarskih panog in krajev. Besedo pravilno povežite v ustrezen kraj.

Livarna - Dvor pri Žužemberku
Papirnica - Vevče
Usnje - Šoštanj
Elektrarna - Škofja Loka
Kreditna banka – Ljubljana

2,5 /2,5

Za vsako pravilno povezavo dijak/inja prejme 0,5 točk. Skupno število točk je 2,5 točk.

3. Pozorno preberi spodnje besedilo. Besedilo vsebuje napake. Poišči jih, jih prečrtaj in ustrezno popravi.

Turizem je pa tudi prinašal vedno manj več denarja. Elektrifikacija je hitro nazadovale napredovalo in posodabljal nekatero obetavne industrijske panoge. Na spremembo v bivalni kulturi v Ljubljani je zelo vplival zgrajen kanal vodovod, ki je mogoče z gradnjo sodobnih kuhinj stranišč in kopalnic, tudi na Slovence vplivalo splošno spoznanje o pomenu higijene. Med Slovenci se je tudi najbolj razvilo cehovske denarno združništvo. V 70 letih 19. stoletja je nastala tudi duševna agrarna kriza. Sicer se je propadanje kmetov kazalo v begu iz mest vasi.

3,5 /3,5

Za vsako popravljeno besedo dijak/inja prejme 0,5 točk. Skupno število točk je 3,5 točk.

4. V enem stavku odgovori na naslednja vprašanja.

V času katere vlade je bilo konec stagnacije?

Konec stagnacije je bilo v času Taffejeve vlade.

Kateri sektor je izgubil največ delovne sile?

Največ delovne sile je izgubilo kmetijstvo/ agrarni sektor/ agrarna panoga.

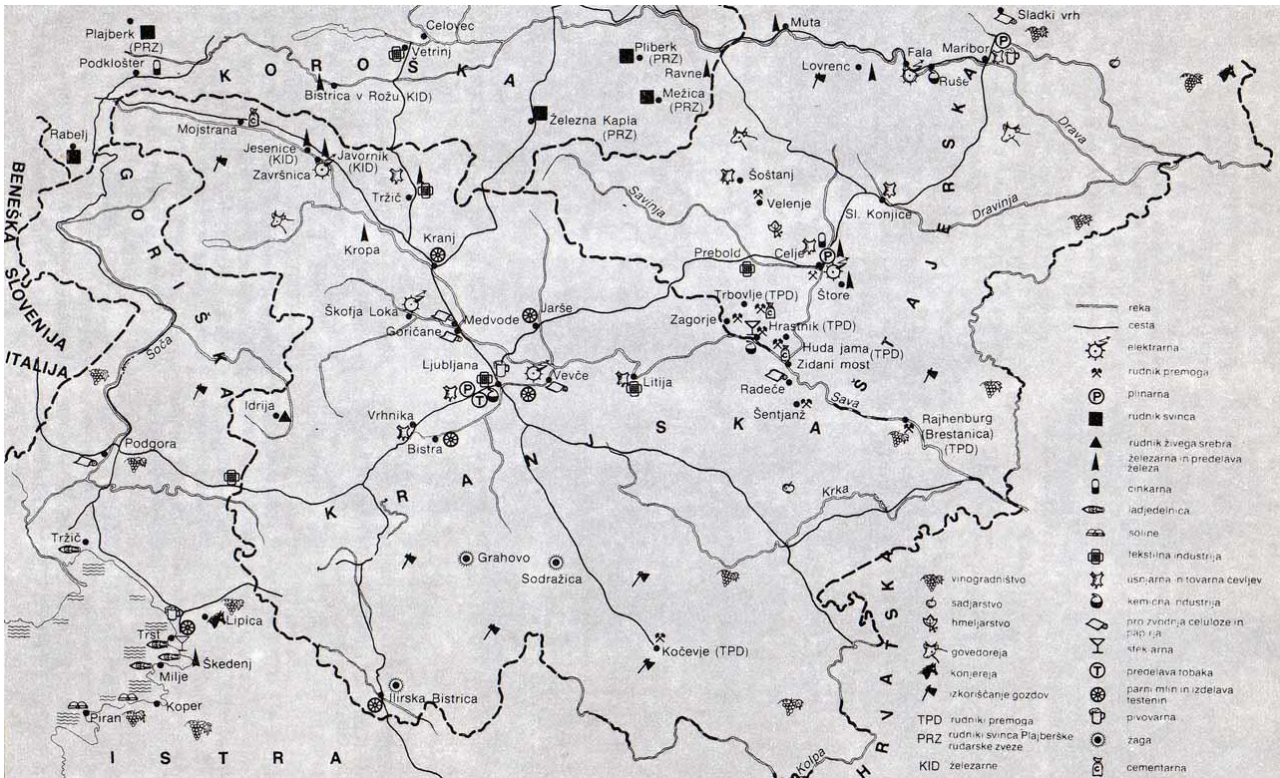
V kateri gospodarski panogi so se ljudje največ zaposlovali?

Ljudje so se zaposlovali v rudarstvu/ metalurgiju/rudarstvu in metalurgiji.

3 /3

Za vsako pravilni odgovor dijak/inja prejme 1 točko. Skupno število točk so 3 točke.

5. Na zemljevidu poiščite in si zapišite dva primera kraja, kjer sta obratovali elektrarni. Pomagajte si z legendo.

Vevče, Škofja Loka, Celje, Završnica, Fala.

2/2

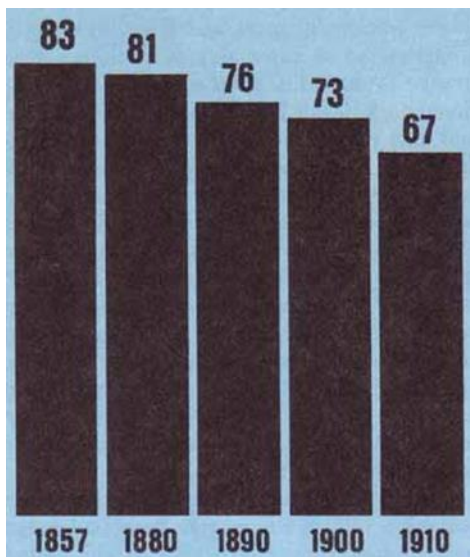
Za vsako pravilno besedo dijak/inja prejme 1 točko. Skupno število točk sta 2 točki.

6. Rešite naslednje naloge. Pomagajte si s sliko.

a) Čemu lahko pripisujemo upad? 1/1

b) Kako se je politika soočila s krizo? 1/1

c) Utemeljite na primeru. 2/2

4/4

Pojasnilo pri Čemu lahko pripisujemo upad?

Zemlja je prehajala v rokah tujega meščanstva in denarnih zavodov, izseljevanje prebivalstva iz vasi v urbana naselja.

Kako se je politika soočila s krizo?

Slovenski politiki so skušali kmetom pomagati s sistemom zadrug.

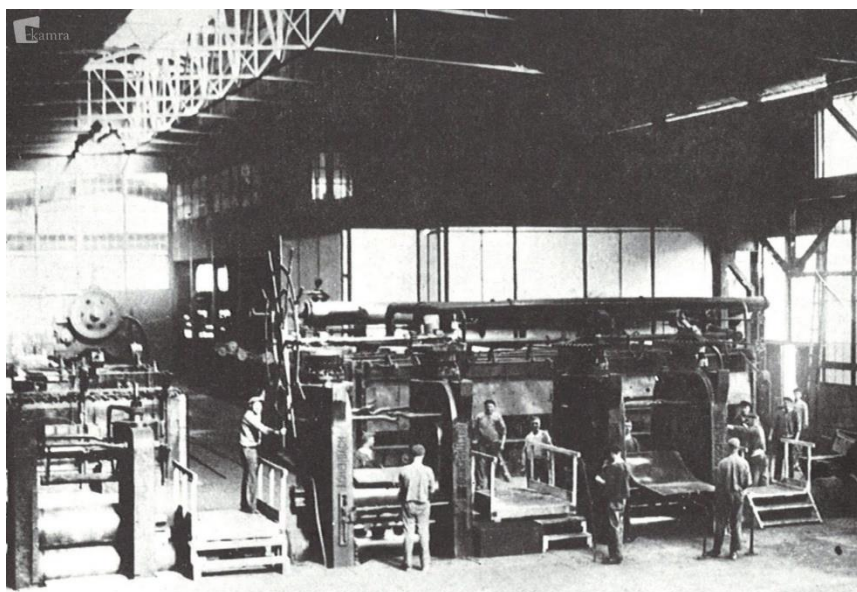
Utemeljite na primeru

Zadruge so organizirale nakup semen, surovin, pomagali so pri prodaji pridelkov in izdelkov pri nakupu hrane, nastali pa so tudi prodajno-nabavne, vinarske, živinorejske in mlekarske zadruge.

Za vsako pravilno razlago v navedenih vprašanjih dijak/inja prejme točke po naslednjih nalogah. Ustrezen odgovor pri prvi nalogi je 1 točka. Ustrezen odgovor pri drugi nalogi je 1 točka. Ustrezna odgovora pri tretji nalogi sta 2 točki. Skupno število točk so 4 točke.

Priloga 3: Avtentična naloga - prazen

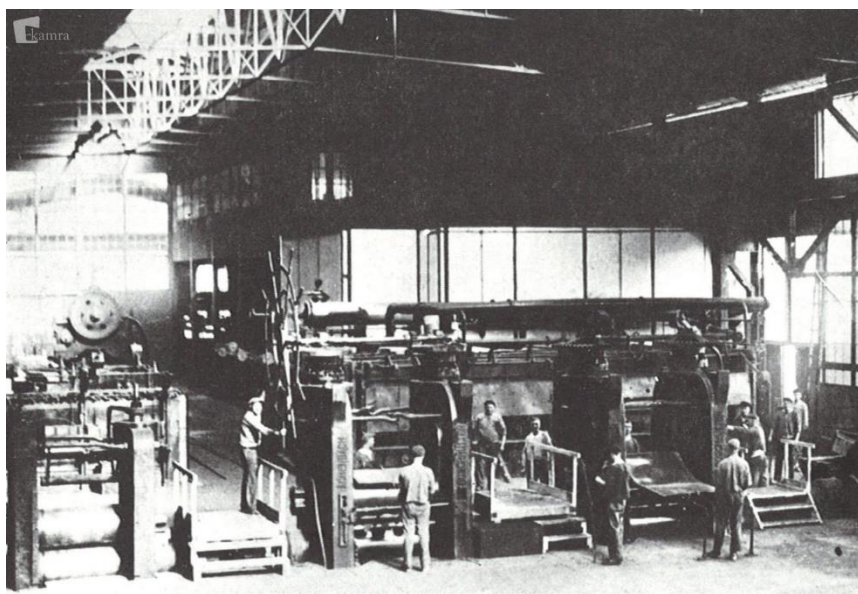
Predstavljate si, da ste sveži diplomirani inženir in znate delovati kot vodja. V časopisu ste si ogledali oglas za zaposlitev kot profesor določenega tehničnega predmeta v Kranjski industrijski družbi v Jesenicah. Zahtevane naloge za sprejem v službo so naslednje. Odlična komunikacija v tujem jeziku, spretna komunikacija in poučevanje zaposlenih - andragoški pristop v Kranjski industrijski družbi. Napisati morate vljudno spremno pismo (do 7 vrstic), v katerem napišete, zakaj ste ravno vi prava oseba za zaposlitev. Kakšne so vaše ključne kompetence in sposobnosti? Kaj bi lahko doprinesli k poučevanju zaposlenih v KID? Koliko časa bi potrebovali za določenega učenca? Ali bi poučevali v skupini in individualno? Ali bi se zavzeli za zaposlene? Ali bi ostali v podjetju, če bi se vam obetalo napredovanje? Ali bi se dodatno usposabljali in izobraževali?

Valjarna tanke pločevine na Jesenicah, KID

Priloga 4: Avtentična naloga – izpolnjen

Predstavljate si, da ste sveži diplomirani inženir in znate delovati kot vodja. V časopisu ste si ogledali oglas za zaposlitev kot profesor določenega tehničnega predmeta v Kranjski industrijski družbi v Jesenicah. Zahtevane naloge za sprejem v službo so naslednje. Odlična komunikacija v tujem jeziku, spretna komunikacija in poučevanje zaposlenih - andragoški pristop v Kranjski industrijski družbi. Napisati morate vljudno spremno pismo (do 7 vrstic), v katerem napišete, zakaj ste ravno vi prava oseba za zaposlitev. Kakšne so vaše ključne kompetence in sposobnosti? Kaj bi lahko doprinesli k poučevanju zaposlenih v KID? Koliko časa bi potrebovali za določenega učenca? Ali bi poučevali v skupini in individualno? Ali bi se zavzeli za zaposlene? Ali bi ostali v podjetju, če bi se vam obetalo napredovanje? Ali bi se dodatno usposabljali in izobraževali?

Valjarna tanke pločevine na Jesenicah, KID

Možna rešitev:

Nik Kryžanowski
Aškerčeva cesta 2
1000 Ljubljana

Kmetijska industrijska družba
Jeseniška cesta 30
4271 Jesenice

Spoštovani gospa/ gospod,

Prijavljam se na delovno mesto vodje učnih delavnic, ki sem ga zasledil v časopisu Slovenec. Veliko napredujem na svojem področju in mislim, da je prav vaše delovno mesto odlična priložnost, da to storim. Moje izkušnje in kompetence v tehniki in poučevanju vam zagotavljajo, da sem primeren kandidat.

Sem diplomirani tehnik iz univerze na Dunaju. Znam nemški in francoski jezik. Oblikujejo me vodilne sposobnosti in znam poučevati ljudi v skupinah. Odlikujejo me posebnosti, kot so pridnost, predanost in motivacija.

Ključno je, da se bom ravnal po smernicah nadrejenih in vpeljal nove strategije poučevanja v podjetju. Imam odlične sposobnosti za mehaniko in poznavanje strojne instalacije. Trdno sem prepričan, da se bom zavzel za zaposlene in bom posredoval svoje znanje v svoji najboljši meri. Dodatno bi se izpopolnjeval v različnih krajih in pridobival novo tehnično znanje za napredek in stabilnost. Zanimajo me predanost in kakovostno sodelovanje med sodelavci. Če bi se pojavila določena težava, bi se zavzel, da bi se zaposleni naučil, kako pravilno uporabljati tehnična orodja v podjetju. Če bo kdo imel željo v podjetju za več znanja in spretnosti, mu bom posredoval določene teoretske predpostavke za lažje obvladovanje kakšnega tipičnega tehničnega problema.

V priponki prilagam svoj življenjepis. Za vas sem pripravljen delati in garati, zato v največji meri upam, da me boste povabili na razgovor, kjer se vam bom še osebno predstavil.

S spoštovanjem,
Nik Kryžanowski
Nik.

Priloga 5: Ocenjevalni obrazec za avtentično nalogo

Kriteriji uspešnosti /Ocenjevalni kriteriji	Nezadostno 0 točk	Dobro 1 točka	Odlično 2 točki
Pisno izražanje, pravopis in napake.	Dijak se zelo pomanjkljivo izraža. Pravopisnih napak je preveč.	Dijak izpolnjuje solidne zahteve. Veliko napak pri pravopisu in pisnem izražanju.	Dijak se odlično izraža, ni skoraj nobenih pravopisnih napak.
Oblikovanje teksta, lepo in čitljivo pismo, vživetost v vsebino.	Dijak se ne potruži pri pisanju, nima interesa se vživeti v vsebino. Pisava je nečitljiva.	Dijak izpolnjuje solidne zahteve, uporabil je vživetost v vsebino in je dobro izpolnil svoje dolžnosti.	Dijak je zelo lepo oblikoval tekst. Zelo nazorno in čitljivo je napisal pismo. Vživetost v vsebino je na visokem nivoju.
Uporaba ustreznih terminov, oblika in struktura besedila.	Dijak pomanjkljivo oblikuje besedilo. Uporaba ustreznih terminov in struktura besedila so neopazni.	Dijak izpolnjuje osnovne zahteve pri obliki in strukturi besedila. Uporaba ustreznih terminov je na osnovnem nivoju.	Besedilo je brezhibno tehnično in pregledno, oblika in struktura sta odlično ustrezni. Uporaba ustreznih terminov je na visokem nivoju.

/6 točk

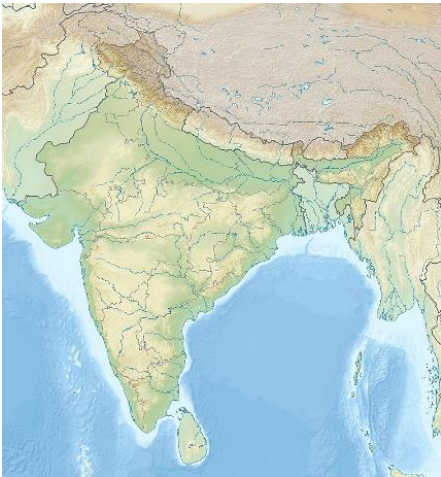

Vseh možnih točk je 6.

Priloga 6: Rebus – prazen

REBUS

E + + 3 + =

V=K PA

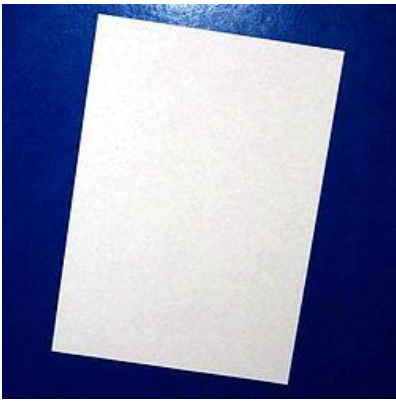
 + U + +

-IJA N=L

FROM +
prevod besede (FROM) iz angleščine

 =

K

+

=

P=N

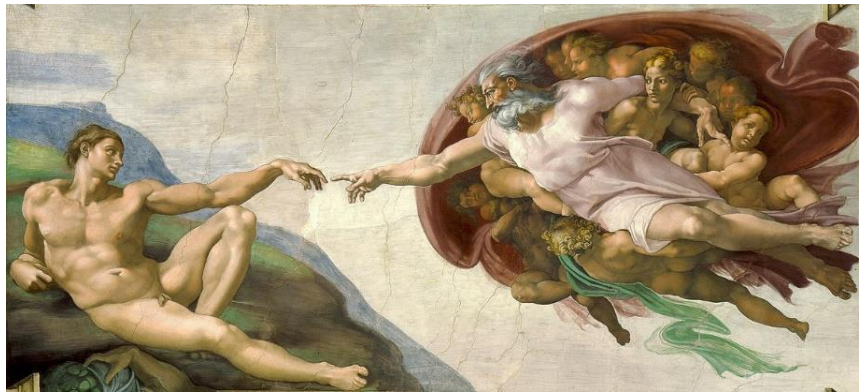

+ I + FACT =

Prevod (FACT) iz angleščine in DE

G. Janez Novak
Polna beseda na G.

+

STV

=

AS

VEN

+ =

ANA

MEN

+ =

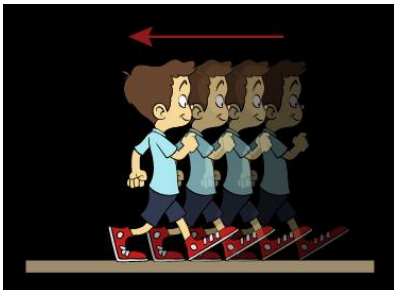
TA

+ N +

+

Išče se kratica države

=

ZAJ

Priloga 7: Rebus – izpolnjen

REBUS

E +

V=K

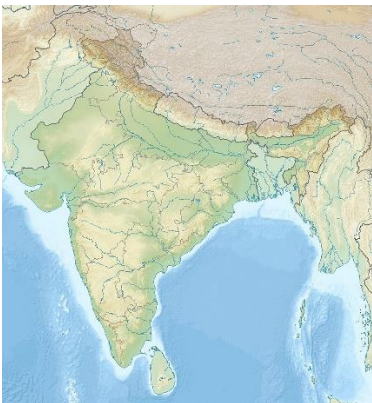
+ 3 +

PA

=E+LEK+TRI+KA

ELEKTRIKA

IJA

+U+

N=L

+ FROM +

Prevod besede (FROM) iz angleščine

K

= IND+U+STRAL+IZ+ACIJA= INDUSTRIALIZACIJA

+

=

P=N

PAPIR+NICA, PAPIRNICA

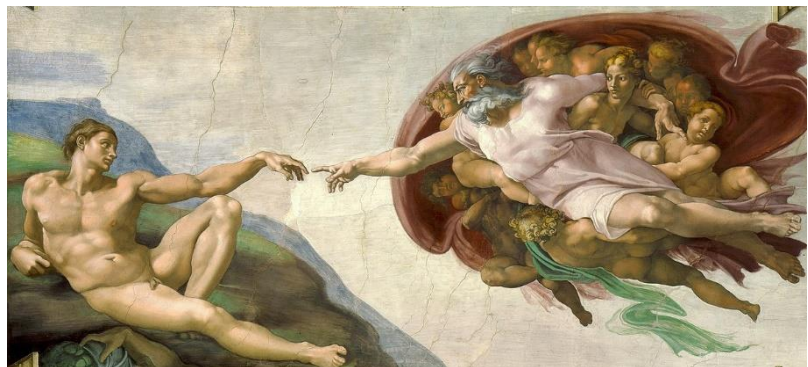

Wild How

+ I + FACT = KMET+I+JSTVO, KMETIJSTVO
Prevod besede (FACT) iz angleščine in ĐE

G. Janez Novak +

Išče se polna beseda na G.

STV

= GOSPOD+ARSTVO, GOSPODARSTVO

+ =

AS

VEN

TEKS+TIL, TEKSTIL

+ =

ANA

MEN

BAN+KA, BANKA

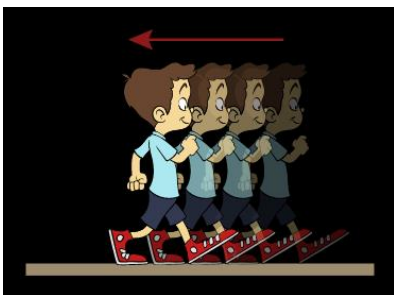
+ N +

+

TA

Išče se kratica države

= US+N+JAR+NA, USNJARNA

ZAJ

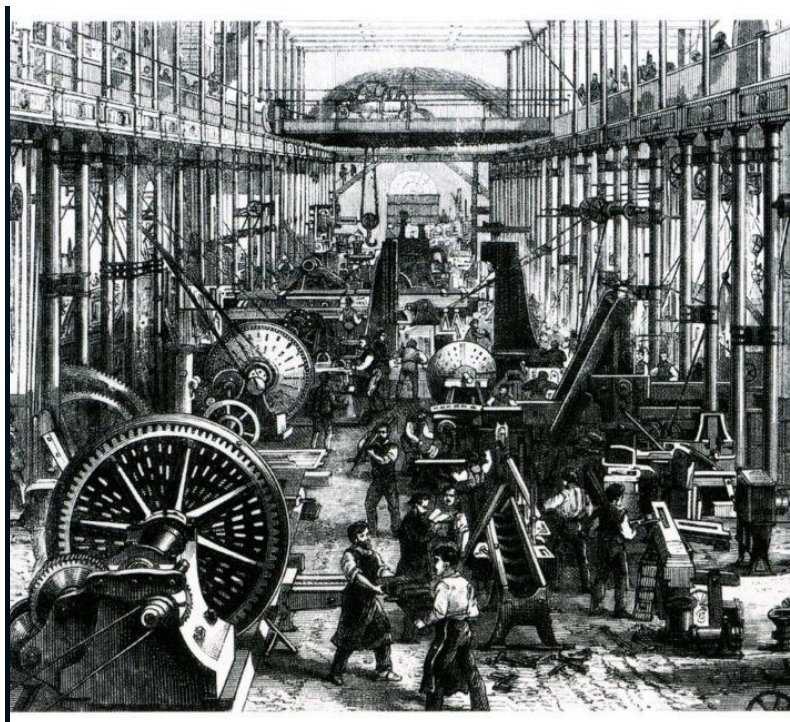
Priloga 8: PowerPoint

Drsnica 1

ZA ZAČETEK: KLASIČNA GLASBA

- <https://www.youtube.com/watch?v=3X9LvC9WkkQ>

Drsnica 2

**KAJ
VAM
SLIKA
PREDST
AVLJA?**

GOSPODARSTVO IN INDUSTRIJA OB KONCU 19. STOLETJA NA SLOVENSLEM

VSEBINSKI POUDARKI

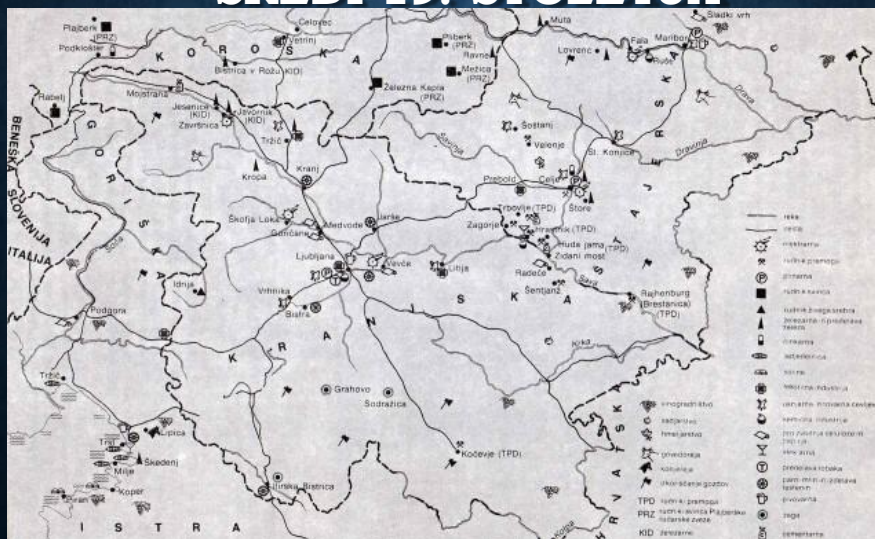
- 1. Industrijska rast**
- 2. Kmetijstvo**
- 3. Različne gospodarske panoge - prvi del**
- 4. Različne gospodarske panoge - drugi del**
- 5. Izselsjevanje**
- 6. Pomen industrializacije**

- 1. Opredeliti položaj industrijskih obratov proti koncu 19. stoletja na Slovenskem.**
- 2. Pojasniti položaj kmetijstva.**
- 3. Navesti različne gospodarske panoge.**
- 4. Pojasniti položaj vstopa industrijske panoge v Sloveniji.**
- 5. Pojasniti pomen izseljevanja iz agrarne v industrijsko panogo.**
- 6. Pojasniti pomen industrializacije na prebivalstvo.**

1. INDUSTRIJSKA RAST

- Konec Taaffejeve vlade
- Zaščita dela, kapitala, carin
- Prodor tujega kapitala, podjetništvo in obrtništvo na Slovenskem
- Hranilnice na Slovenskem
- Ernst von Koerber – pospešena industrializacija
- Premožne družine – Gorup in Kalister

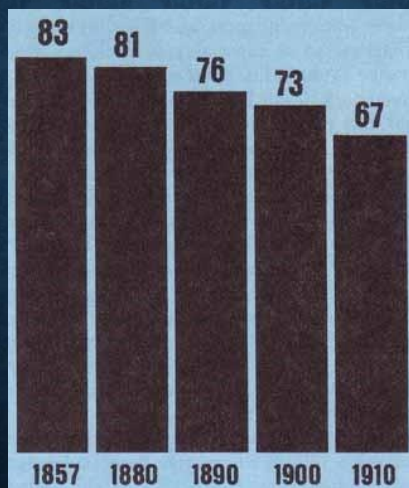
GOSPODARSTVO SLOVENSkih DEŽEL SREDI 19. STOLETJA

2. KMETIJSTVO

- Majhne in razdrobljene kmetije,
- Uporaba mehanizacije in nove pasme živine,
- Agrarna kriza, beg iz vasi v urbana naselja,
- Prodor tujega meščanstva in denarnih zavodov,
- Sistem zadrug.

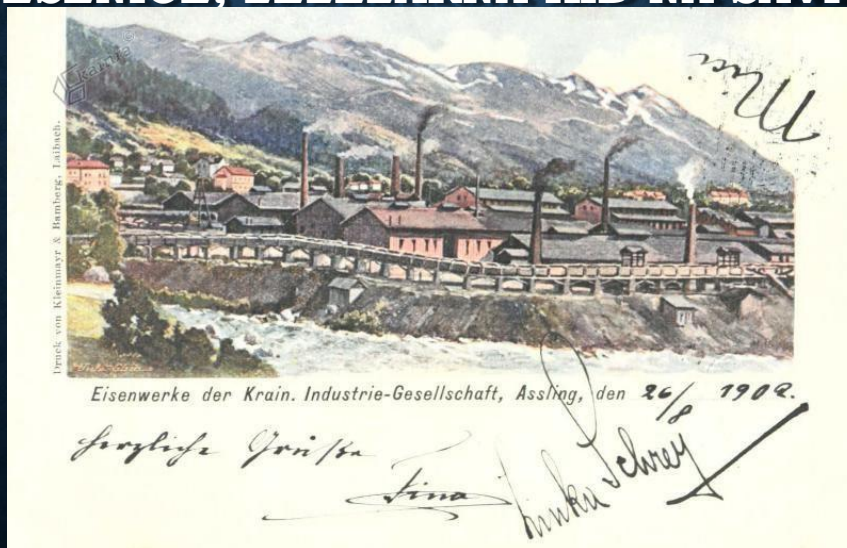
KMEČKO PREBIVALSTVO V ODSOTKIH

3. RAZLIČNE GOSPODARSKE PANOGE - PRVI DEL

- Kranjska industrijska družba,
- Posodabljanje v železarstvu – Siemens-Martinove peči,
- Alpska montanska družba,
- Novi premogovniki,
- Trboveljska premogokopna družba.

JESENICE, ŽELEZARNA KID NA SAVI

RAZVOJ ŽELEZNIC

REBUS REŠITVE

- Električna,
- Industrializacija,
- Papirnica,
- Kmetijstvo,
- Gospodarstvo,
- Tekstil,
- Banka,
- Usnjarna.

AVTENTIČNA NALOGA

Nik Kryžanowski

Aškerčeva cesta 2

1000 Ljubljana

Kmetijska industrijska družba

Jeseniška cesta 30

4271 Jesenice

Spoštovani gospa/ gospod,

Drsnica 15

Prijavljam se na delovno mesto vodje učnih delavnic, ki sem ga zasledil v časopisu Slovenec. Veliko napredujem na svojem področju in mislim, da je prav vaše delovno mesto odlična priložnost, da to storim. Moje izkušnje in kompetence v tehniki in poučevanju vam zagotavljajo, da sem primeren kandidat.

Sem diplomirani tehnik iz univerze na Dunaju. Znam nemški in francoski jezik. Oblikujejo me vodilne sposobnosti in znam poučevati ljudi v skupinah. Odlikujejo me posebnosti, kot so pridnost, predanost in motivacija.

Drsnica 16

Ključno je, da se bom ravnal po smernicah nadrejenih in vpeljal nove strategije poučevanja v podjetju. Imam odlične sposobnosti za mehaniko in poznavanje strojne instalacije. Trdno sem prepričan, da se bom zavzel za zaposlene in bom posredoval svoje znanje v svoji najboljši meri. Dodatno bi se izpopolnjeval v različnih krajih in pridobival novo tehnično znanje za napredek in stabilnost. Zanimajo me predanost in kakovostno sodelovanje med sodelavci.

Če bi se pojavila določena težava, bi se zavzel, da bi se zaposleni naučil, kako pravilno uporabljati tehnična orodja v podjetju. Če bo kdo imel željo v podjetju za več znanja in spretnosti, mu bom posredoval določene teoretske predpostavke za lažje obvladovanje kakšnega tipičnega tehničnega problema.

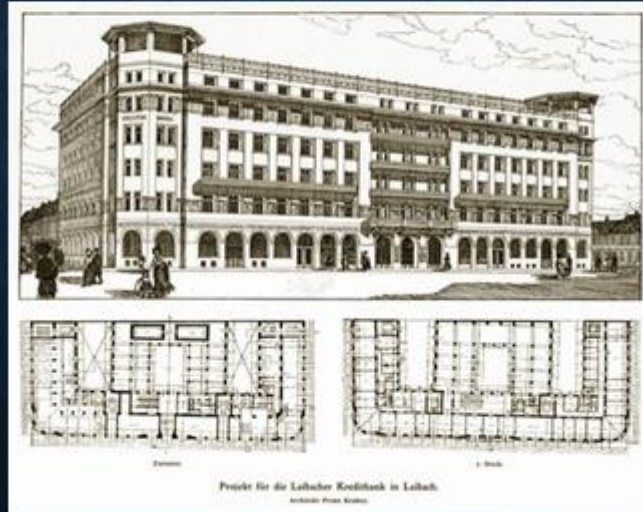
V priponki prilagam svoj življenjepis. Za vas sem pripravljen delati in garati, zato v največji meri upam, da me boste povabili na razgovor, kjer se vam bom še osebno predstavil.

S spoštovanjem,
Nik Kryžanowski,
Nik.

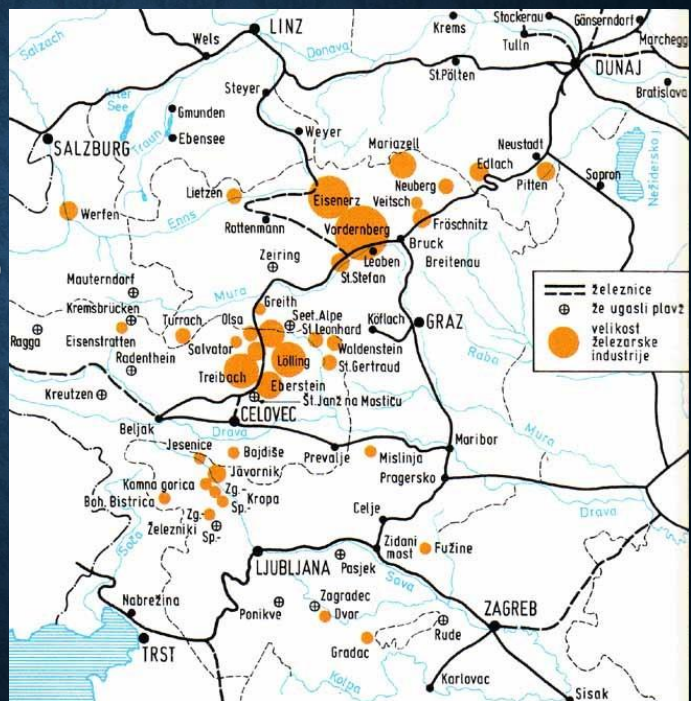
4. RAZLIČNE GOSPODARSKE PANOGE - DRUGI DEL

- Papirnice,
- Tekstilne tovarne,
- Tkalnice bombaža,
- Usnjarne,
- Westnova tovarna,
- Pivovarna,
- Čistilnice sladkorja,
- Elektranje,
- Ljubljanska kreditna banka in Jadranska banka.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

• ŽELEZARSTVO V NOTRANJI AVSTRIJI

5. IZSELJEVANJE

- 70 procentov na Kranjskem, 2/3 na Spodnjem Štajerskem,
- Na Koroškem in Goriškem do 2/3 prirastka prebivalstva,
- V Istri ravnovesje, v Trstu prebivalstvo hitro naraščalo,
- Lesnopredelovalna industrija,
- Tekstilne tovarne,
- Živilska industrija,
- Tovarne ribjih konzerv,
- Tovarna kave,
- Največ zaposlitev v rudarstvu, metalurgiji, pridelavi kovin, lesni industriji, gradbenem materialu, oskrbi z električno energijo.

6. POMEN INDUSTRIALIZACIJE

- Prodor pozen,
- Kmetije - agrarno prenaseljene,
- Primanjkovala je temeljna ekonomska sila, ki bi pospeševala uvajanje motorne sile in modernih poljedelskih strojev v kmetijstvu.
- Višine so se kupile od dote kot drag nakup in kot pomočnik pri delu je pomenil kmetu stroj.

Drsnica 23

1. KMETIJSTVO JE BILO POMEMBNO ZA **PRIDELAVO HRANE**, OB TEM PA ŠE KOT VIR AKUMULACIJE KAPITALA IN **DELOVNE SILE**. KMETJE SO ZAČELI UPORABLJATI **STROJE**, UMETNA **GNOJILA** IN NOVE PASME **ŽIVINE**. KMETA JE LAHKO REŠILO LE UVAJANJE MEHANIZACIJE IN S TEM POVEČANO **PRODUKTIVNOST**. TO PA SO ZMOGLI LE BOGATI. DRUGI SO SI SKUŠALI POMAGATI Z ZADOLŽEVANJEM PRI VAŠKIH **ODERUHIH**. NAJPOMEMBNEJŠA VELEPODJETJA SO BILA LETA 1869 USTANOVLJENA **KRANJSKA INDUSTRIJSKA DRUŽBA** (KID), KI JE ZDRUŽILA ŽELEZARSKA PODJETJA NA KRANJSKEM. ZARADI POMANJKANJA DOMAČEGA KAPITALA STA POZNEJE PREVZELA **DUNAJSKI** IN BERLINSKI KAPITAL. ZARADI POMANJKANJA KAPITALA MANJŠIH DRUŽB JE BILA KOT DELNIŠKA DRUŽBA LETA 1873 USTANOVLJENA **TRBOVELJSKA PREMOGOKOPNA DRUŽBA** (TPD). V NJEJ JE PREVLA DAL FRANCO SKI KAPITAL. MED NAJPREMOŽNEJŠE SLOVENSKE DRUŽINE TEDANJEGA ČASA STA SODILI DRUŽINI **GORUP** IN **KALISTER**, TRGOVCI IN FINANČNIKI.

Drsnica 24

- **1. NALOGA: ZA VSAKO PRAVILNO BESEDO DIJAK/INJA PREJME 0,5 TOČKE. SKUPNO ŠTEVILO TOČK JE 6.**

2. Livarna - Dvor pri Žužemberku

- Papirnica - Vevče
- Usnje - Šoštanj
- Elektrarna - Škofja Loka
- Kreditna banka - Ljubljana

- 2. Za vsako pravilno povezavo
dijak/inja prejme 0,5 točk.
Skupno število točk je 2,5 točk.

3. TURIZEM JE PA TUDI PRINAŠAL VEDNO ~~MANJ-~~
~~VEČ~~ DENARJA. ELEKTRIFIKACIJA JE HITRO
NAZADOVALO— ~~NAPREDOVALO~~ IN POSODABLJALO
NEKATERE OBETAVNE INDUSTRIJSKE PANOGE. NA
SPREMEMBO V BIVALNI KULTURI V LJUBLJANI JE
ZELO VPLIVAL ZGRAJEN ~~KANAL—~~ ~~VODOVOD~~ , KI JE
MOGOČE Z GRADNJO SODOBNIH ~~KUHINJ—~~
~~STRANIŠČ~~ IN KOPALNIC, TUDI NA SLOVENCE,
VPLIVALO SPLOŠNO SPOZNAVANJE O POMENU
HIGIENE. MED SLOVENCMI SE JE NAJBOLJ RAZVILO
GEHOVSKO— ~~DENARNO~~ ZADRUŽNIŠTVO. V 70 LETIH
19. STOLETJA JE NASTALA TUDI ~~DUŠEVNA—~~
~~AGRARNA~~ KRIZA. SICER SE JE PROPADANJE
KMETOV KAZALO V BEGU IZ ~~MEST—~~ ~~VASI~~ .

3. Za vsako popravljeno besedo
dijak/inja prejme 0,5 točk.
Skupno število točk je 3,5 točk.

4. V ČASU KATERE VLADE JE BILO KONEC STAGNACIJE?

**__ KONEC STAGNACIJE JE BILO V ČASU TAFFEJEVE
VLADE. _____**

KATERI SEKTOR JE IZGUBIL NAJVEČ DELOVNE SILE?

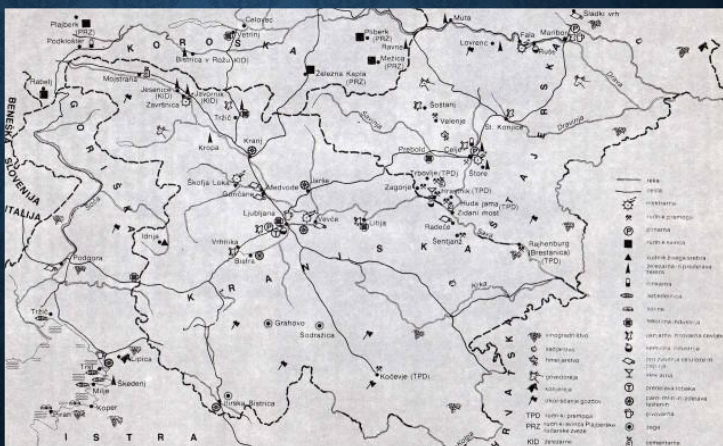
**__ NAJVEČ DELOVNE SILE JE IZGUBILO KMETIJSTVO/ AGRARNI
SEKTOR/ AGRARNA PANOGA. _**

V KATERI GOSPODARSKI PANOGI SO SE LJUDJE NAJVEČ
ZAPOSLOVALI?

**__ LJUDJE SO SE ZAPOSLOVALI V RUDARSTVU/
METALURGIJU/ RUDARSTVU IN METALURGIJI.**

**4. Za vsako pravilni odgovor
dijak/inja prejme 1 točko.
Skupno število točk so 3
točke.**

5. Vevče, Škofja Loka, Celje, Završnica, Fala.

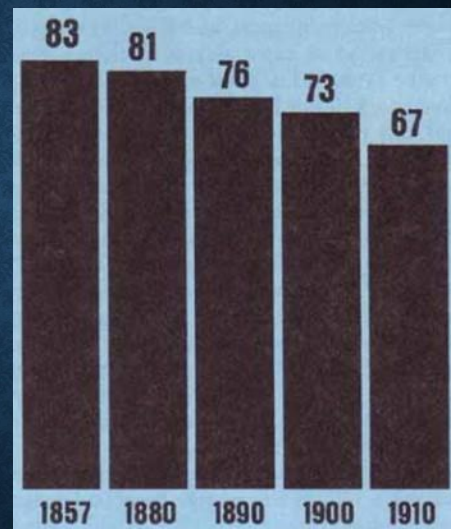
- 5. Za vsako pravilno besedo dijak/inja prejme 1 točko. Skupno število točk sta 2 točki.

6. Možen odgovor:

Pojasnilo pri čemu lahko pripisujemo upad?

Zemlja je prehajala v rokah tujega meščanstva in denarnih zavodov, izseljevanje prebivalstva iz vasi v urbana naselja.

Kako se je politika soočila s krizo?

Slovenski politiki so skušali kmetom pomagati s sistemom zadrug.

Utemeljite na primeru

Zadruge so organizirale nakup semen, surovin, pomagali so pri prodaji pridelkov in izdelkov pri nakupu hrane, nastali pa so tudi prodajno-nabavne, vinarske, živinorejske in mlekarske zadruge.

- 6. Za vsako pravilno razlago v navedenih vprašanih dijak/inja prejme točke v naslednjih nalogah. Pojasnilo pri prvi nalogi je 1 točka. Pojasnilo pri drugi nalogi je 1 točka. Pojasnilo pri tretji nalogi sta 2 točki. Skupno število točk so 4 točke.

Avtorji prispevkov:

LUCIJA BEC

URŠA DEŽMAN

KLAVDIJA KELHER

NIK KRYŽANOWSKI

SARA MAROLT

KATJA ROZMAN

***Naslov: Prispevki k didaktiki zgodovine,
Letnik XXI, št. 1***

ISSN: 1581-8713

ISSN: 1581-8721 (ELEK. VERZIJA)

Urednica: Danijela Trškan

Oblikovalka: Danijela Trškan

*Copyright © Oddelek za zgodovino Filozofske fakultete UL
(za potrebe predmetov Didaktika zgodovine I, Didaktika
zgodovine II, Pedagoška praksa iz zgodovine, Terensko
delo pri zgodovini v osnovni in srednji šoli)*

Ljubljana

2023